

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA

**Finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa
Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja
za godinu završenu 31. decembra 2017**

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

SADRŽAJ

Strana

Finansijski izvještaji:

Izvještaj nezavisnog revizora

Izvještaj o finansijskom položaju 1

Izvještaj o ukupnom rezultatu 2

Izvještaj o tokovima gotovine 3

Izvještaj o promjenama na kapitalu 4

Napomene uz finansijske izvještaje 5-49

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima i Odboru Direktora društva Crnogorski Telekom A.D., Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja društva Crnogorski Telekom A.D., Podgorica (u daljem tekstu "Društvo") koji uključuju izvještaj o finansijskom položaju sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine i izvještaj o ukupnom rezultatu, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan, pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, kao i za interne kontrole za koje rukovodstvo smatra da su neophodne za sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje nastalo usljed pronevjere ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izvještajima. Reviziju finansijskih izvještaja izvršili smo u skladu sa propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori. Ovi propisi uključuju standarde revizije koji zahtijevaju da postupamo u skladu sa načelima profesionalne etike i da planiramo i izvršimo reviziju na način koji nam omogućava da steknemo razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje.

Revizija podrazumijeva primjenu postupaka radi pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanivanjima sadržanim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika od nastanka materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima, nastalog usljed pronevjere ili greške. Pri procjeni ovih rizika, revizor uzima u obzir interne kontrole relevantne za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja Preduzeća u cilju odabira adekvatnih revizorskih postupaka u datim okolnostima, a ne za potrebe izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola Preduzeća. Revizija takođe obuhvata ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivosti računovodstvenih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšteg prikaza finansijskih izvještaja.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koji smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji u svim materijalno značajnim aspektima prikazuju realno i objektivno finansijski položaj društva Crnogorski Telekom A.D., Podgorica sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu završenu na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Izveštaj o godišnjem izvještaju menadžmenta

Naše mišljenje na finansijske izvještaje ne obuhvata godišnji izvještaj menadžmenta.

U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i tako razmotrimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta u materijalno značajnim aspektima konzistentan sa informacijama u finansijskim izvještajima, sa našim znanjem stečenim tokom revizije, ili se pak čini da je, u materijalno značajnom pogledu, pogrešno prikazan.

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore, takođe smo u obavezi da damo mišljenje da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, i konzistentan sa informacijama sadržanim u finansijskim izvještajima.

Na osnovu procedura sprovedenih tokom revizije, po našem mišljenju, godišnji izvještaj menadžmenta je:

- sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, i
- konzistentan sa informacijama sadržanim u finansijskim izvještajima.

Dodatno, na osnovu znanja o poslovanju društva i njegovom poslovnom okruženju, stečenom tokom obavljanja revizije, nismo uočili materijalno značajne pogrešne prikaze u godišnjem izvještaju menadžmenta.

Biljana Bogovac
Licencirani revizor

PricewaterhouseCoopers d.o.o., Podgorica

Podgorica, 04. april 2018.

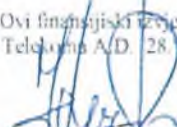
CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

	Napomena	Iznosi u EUR	
		Na dan	
		31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
AKTIVA			
Stalna imovina			
Nekretnine i oprema	5	76,690,480	78,685,483
Nematerijalna ulaganja	6	51,361,693	52,711,701
Dugoročni krediti i ostala potraživanja	7	11,614,232	11,166,351
Ukupna stalna imovina		139,666,405	142,563,535
Obrtna imovina			
Zalihe	8	2,958,506	1,300,987
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	9	35,626,847	31,821,262
Kratkoročni finansijski plasmani	10	5,000,000	-
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	11	6,646,412	6,552,017
Izdvojena novčana sredstva	12	970,327	1,116,877
Ukupna obrtna imovina		51,202,092	40,791,143
Ukupno aktiva		190,868,497	183,354,678
PASIVA			
Kapital i rezerve pripisive akcionarima			
Aksijski kapital	14	123,857,700	123,857,700
Neraspoređena dobit		14,579,431	9,448,058
Ukupan aksijski kapital i rezerve		138,437,131	133,305,758
OBAVEZE			
Dugoročne obaveze			
Odložene poreske obaveze	17	2,399,015	2,476,483
Dugoročne finansijske obaveze	18	2,817,463	1,320,968
Rezervisanja	16	469,677	502,330
Ukupne dugoročne obaveze		5,686,155	4,299,781
Kratkoročne obaveze			
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	15	42,696,281	35,852,593
Kratkoročne finansijske obaveze	18	2,830,167	7,824,314
Obaveze za porez na dobit		833,281	1,241,367
Rezervisanja	16	385,482	830,865
Ukupne kratkoročne obaveze		46,745,211	45,749,139
Ukupne obaveze		52,431,366	50,048,920
Ukupno pasiva		190,868,497	183,354,678

Napomene na stranama od 5 do 40 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Ovi finansijski izvještaji su odobreni na sjednici Odbora direktora Crnogorskog Telekom A.D. 28. marta 2018. godine i u njihovo ime potpisani su od strane:

 Nikola Ljubić
 Izvršni direktor

 Gordana Blagojević
 Finansijski direktor

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

IZVJEŠTAJ O UKUPNOM REZULTATU

	Napomena	Iznosi u EUR	
		Za godinu završenu 31. decembra	
		2017	2016
Prihodi			
Usluge fiksne telefonije i interneta	19 a	42,569,819	47,729,557
Usluge mobilne telefonije	19 b	42,517,458	43,979,962
Ukupni prihodi		85,087,277	91,709,519
Ostali poslovni prihodi	20	730,703	397,988
Troškovi poslovanja			
Troškovi zaposlenih	21	(13,078,565)	(14,933,643)
Troškovi amortizacije i obezvređenja	22	(21,884,507)	(20,086,889)
Troškovi usluga drugih operatera	23	(7,223,801)	(8,251,632)
Nabavna vrijednost prodane telekomunikacione opreme		(11,174,576)	(10,831,319)
Ostali troškovi poslovanja	24	(25,856,961)	(27,743,869)
Ukupno troškovi poslovanja		(79,218,410)	(81,847,352)
Dobit iz poslovanja		6,599,570	10,260,155
Finansijski prihodi	25	576,635	1,163,877
Finansijski rashodi	25	(1,289,020)	(563,079)
Finansijski prihodi -neto		(712,385)	600,798
Dobit prije oporezivanja		5,887,186	10,860,953
Porez na dobit	26	(755,813)	(1,454,032)
Dobit tekuće godine		5,131,373	9,406,921
Ostali sveobuhvatni prihod tekuće godine		-	-
Ukupni sveobuhvatni prihod tekuće godine		5,131,373	9,406,921
Akcionarima društva		5,131,373	9,406,921
Zarada po akciji Društva u toku perioda (izražena u EUR po akciji)			
- osnovna i čista	27	0.11	0.20

Napomene na stranama od 5 do 40 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

		(Iznosi u EUR)	
		Za godinu završenu 31. decembra	
Napomena		2017	2016
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Gotovina generisana iz poslovnih aktivnosti	34	34,206,259	21,817,351
Plaćene kamate	25	(240,715)	(18,849)
Plaćen porez na dobit		(1,241,370)	(1,710,685)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti		32,724,174	20,087,817
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja			
Nabavka osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	5,6	(20,688,081)	(47,352,805)
Povećanje kratkoročnih depozita u bankama		-	43,500,000
Smanjenje kratkoročnih depozita u bankama		(11,575,133)	(2,000,000)
Naplaćene kamate		205,322	415,609
Prilivi od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja		26,668	1,338,025
Smanjenje/(povećanje) dugoročnih kredita zaposlenima i ostalih potraživanja	7	(447,881)	499,120
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja		(32,479,105)	(3,600,051)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja			
Plaćene dividende većinskim i manjinskim akcionarima	28	(146,549)	(19,156,565)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja		(146,549)	(19,156,565)
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata		98,519	(2,668,799)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		6,552,017	9,215,671
Efekat kursnih razlika		(4,124)	5,145
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	11	6,646,412	6,552,017

Napomene na stranama od 5 do 40 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Neraspoređena dobit</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje 1. januara 2016. godine	123,857,700	19,241,137	143,098,837
Dividende (Napomena 28)	-	(19,200,000)	(19,200,000)
Dobit tekuće godine	-	9,406,921	9,406,921
Ostali sveobuhvatni prihod tekuće godine	-	-	-
Stanje 31. decembra 2016. godine	123,857,700	9,448,058	133,305,758
 Dividende (Napomena 28)	 123,857,700	 9,448,058	 133,305,758
Dobit tekuće godine	-	-	-
Ostali sveobuhvatni prihod tekuće godine	-	5,131,373	5,131,373
Stanje 31. decembra 2017. godine	123,857,700	14,579,431	138,437,131

Napomene na stranama od 5 do 40 čine
sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

1. OPŠTE INFORMACIJE

Crnogorski Telekom A.D. (u daljem tekstu: "Crnogorski Telekom" ili "Društvo"), pruža usluge fiksne i mobilne telefonije, interneta i ostale telekomunikacione usluge u Crnoj Gori, kao i lokalne, nacionalne i međunarodne telefonske usluge, uz široku paletu drugih telekomunikacionih usluga koje uključuju mobilnu mrežu, internet, iznajmljene linije, mrežu za prenos podataka, usluge kablovske televizije, mreže podataka i ICT rješenja i ostalih telekomunikacionih usluga u Crnoj Gori. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore, na sjednici održanoj 10.9.2015. godine odredila je Crnogorski telekom A.D. Podgorica za pružaoca Univerzalnog servisa.

Društvo je akcionarsko društvo koje se kotira na Montenegro berzi (TECG). Magyar Telekom Plc. (u daljem tekstu: "Magyar Telekom") je u 2005. godini postao većinski vlasnik sa 76,53% udjela. Skupština Akcionara Crnogorskog Telekom A.D. je 30. aprila 2009. godine donijela odluku o spajanju njegovih kćerki kompanija T Mobile CG d.o.o. i Internet CG d.o.o. u 'Crnogorski Telekom AD'.

U Januaru 2017. godine Mađar Telekom je potpisao kupoprodajni ugovor sa M-tele d.o.o., kompanijom u vlasništvu Hrvatskog Telekom d.d., za prodaju 76,53% udjela u Crnogorskom Telekomu čime je M-tele d.o.o. postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekom A.D.

Deutsche Telekom AG ("DTAG") je krajnji kontrolni vlasnik Hrvatskog Telekom A.D. sa 51% akcija u vlasništvu, a samim tim i krajnji vlasnik Društva.

Sjedište Crnogorskog Telekom A.D. je u Podgorici, ulica Moskovska 29. Na dan 31. decembra 2017. godine, Društvo je imalo 552 zaposlenih (na dan 31. decembra 2016. godine 573 zaposlenih).

Istraga određenih konsultantskih ugovora

Kao što je i ranije navedeno, u toku obavljanja revizije finansijskih izvještaja Magyar Telekom A.D. za 2005. godinu, PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló és Gazdasági Tanácsadó Kft. (PwC) je identifikovao dva ugovora čija priroda i poslovne namjere nisu bile jasno iskazane. U februaru 2006. godine, Odbor za reviziju Magyar Telekom A.D. angažovao je White & Case LLP ("nezavisne istražitelje" ili "White & Case"), svoje nezavisne pravne savjetnike, kako bi obavili unutrašnju istragu po pitanju da li je Magyar Telekom, ili neka njegova kompanija, izvršio plaćanja po osnovu ovih ili nekih drugih ugovora, potencijalno zabranjenih od strane Američkih zakona i regulativa, uključujući Dekret o postupcima strane korupcije („FCPA“), ili internu politiku društva. Odbor za reviziju je informisao američko Ministarstvo pravde („DOJ“) i američku Komisiju za hartije od vrijednosti („SEC“) i mađarski nadležni organ za finansijsku kontrolu o ovoj unutrašnjoj istrazi.

Odbor za reviziju je 2. decembra 2009. godine dostavio Odboru Direktora Magyar Telekom A.D. „Izvještaj o istrazi Odboru za reviziju Magyar Telekom A.D.“, od 30. novembra 2009. godine (Finalni izvještaj). Odbor za reviziju je nagovijestio da smatra da je pripremanjem finalnog izvještaja, a na bazi trenutnih dokaza, White & Case okončao svoju nezavisnu unutrašnju istragu.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Istraga određenih konsultantskih ugovora (nastavak)

Finalni izvještaj sadrži sledeće zaključke i dokaze koji su na raspolaganju Odboru za reviziju i njegovim savjetnicima:

- Informacije koje je sakupio Odbor za reviziju i njegovi savjetnici u toku istrage pokazuje grubo nepoštovanje i nedostatak posvećenosti za uspostavljanje saglasnosti na najvišim nivoima Magyar Telekom, Crnogorskog Telekom i Makedonskog Telekom tokom perioda za koji je sprovedena istraga.
- Kao što je i ranije navedeno, u slučaju pomenutih ugovora, nema „dovoljno dokaza da se utvrdi da je EUR 7 miliona troškova vezanih za četiri konsultantska ugovora napravljeno za legitimne poslovne svrhe“ kao i da postoji „potvrđan dokaz da su pomenuti troškovi služili u neispravne svrhe“. Pomenuti ugovori nisu pravilno prikazani u finansijskim izvještajima Magyar Telekom, kao ni njegovih relevantnih zavisnih društava. Dva ugovora u ukupnom iznosu od EUR 2.88 miliona je zaključio Crnogorski Telekom i njegovo zavisno društvo, dok se druga dva ugovora odnose na druge članice Magyar Telekom Grupe.

2007. godine, Vrhovni državni tužilac Crne Gore obavijestio je Odbor direktora Crnogorskog Telekom o svom zaključku da ugovori koji su predmet unutrašnje istrage u Crnoj Gori ne sadrže elemente koji se mogu protumačiti kao kriminalne radnje na osnovu kojih bi se u Crnoj Gori mogle podnijeti tužbe. Međutim, od 2007. godine Vrhovnom državnom tužiocu Crne Gore je dostavljana sva nova dokumentacija, svi novi podaci, koji su postali dostupni Crnogorskom Telekomu a povezani su sa slučajem. U periodu od 1. januara 2017. godine do 31. decembra 2017 godine nijesu traženi dodatni podaci ili dokumentacija od strane Crnogorskog Telekom.

Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova Makedonije i Kancelarija glavnog tužioca Mađarske počeli su istražne aktivnosti koje su prethodno bile predmet interne istrage. Ove istražne radnje se nastavljaju i Crnogorski Telekom će nastaviti da sarađuje na ovim istragama.

DOJ i SEC su takođe počele svoje istražne aktivnosti koje su prethodno bile predmet interne istrage. Tokom 2011. godine Magyar Telekom je zaključio finansijsko poravnanje sa DOJ i SEC kako bi se zatvorila njihova dalja istraga. Ovim poravnanjem je zatvorena istraga koju su DOJ i SEC vodili u vezi sa učešćem Magyar Telekom u pomenutom slučaju. 24. januara 2014 godine SEC je dao insturkciju svom braniocu da prekine sa daljim istražnim radnjama vezanim za korupciju u Crnoj Gori.

Na dan 31. decembra 2017. godine gore pomenute istrage nisu imale uticaja na finansijske izvještaje Društva.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primjenjene za sastavljanje ovih finansijskih izvještaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primjenjene na sve prikazane godine, osim ako drugačije nije naznačeno.

2.1. Osnov za sastavljanje

Finansijski izvještaji Crnogorskog Telekomu su pripremljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) koji su bili na snazi u periodu sastavljanja finansijskih izvještaja Društva i u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Zakonom o reviziji Crne Gore. Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška modifikovanog za efekte procjene vrijednosti finansijskih sredstava namijenjenih prodaji.

Sastavljanje finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI zahtijeva primjenu izvjesnih ključnih računovodstvenih procjena. Ono, takođe, zahtijeva da rukovodstvo koristi svoje prosuđivanje u primjeni računovodstvenih politika Društva. Oblasti koje zahtijevaju prosuđivanje većeg stepena ili veće složenosti, odnosno oblasti u kojima pretpostavke i procjene imaju materijalni značaj za finansijske izvještaje objelodanjeni su u napomeni 4.

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 052/16) i Zakonom o reviziji Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 001/17), i posebno u skladu sa relevantnom zakonskom odlukom koja definiše obaveznu primjenu IFRS u Crnoj Gori ("Sl. list RCG", br. 69/02).

Finansijski izvještaji Društva su predloženi za odobrenje od strane Odbora direktora Društva. Godišnja Skupština akcionara, koja je ovlašćena da odobri i prihvati finansijske izvještaje, ima pravo da zahtijeva promjene prije prihvatanja. S obzirom da su većinski akcionari istovremeno i članovi Odbora direktora Društva koje predlaže finansijske izvještaje, vjerovatnoća potencijalnih izmjena zahtjevanih od strane Skupštine akcionara je mala, i takvih izmjena nije bilo u prošlosti.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna valuta Crnogorskog Telekomu je Euro (EUR).

2.1.2. Promjene u računovodstvenim politikama i objelodanjivanjima

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa prošlogodišnjim osim ako drugačije nije navedeno i objavljeno.

- (a) Novi i dopunjeni standardi koje je Društvo usvojilo
- Društvo je za svoj izvještajni period koji započinje 1. januara 2017. godine usvojilo sljedeće nove i dopunjene standarde koje je usvojila Evropska unija i koji su relevantni za finansijske izvještaje Društva:
- Priznavanje odložene poreske imovine za nerealizovane gubitke - Dodaci MRS-u 12
 - Inicijativa za objavom – Dodaci MRS-u

- (b) Standardi i tumačenja koji još nisu usvojeni

Objavljeno je nekoliko novih standarda i smjernica koji nisu obavezni za izvještajni period koji se završava 31. decembra 2017. godine i koje Društvo nije ranije usvojilo. Ne očekuje se da će ovi standardi i tumačenja imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Društva, osim sledećih standarda:

- MSFI 9 Finansijski instrumenti i povezani dodaci raznim drugim standardima (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).

U julu 2014. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde izdao je Međunarodni standard finansijskog izvještavanja (MSFI 9) "Finansijski instrumenti". Primjena standarda obavezna je za izvještajna razdoblja počevši od ili nakon 1. januara 2018. Standard uvodi novi pogled na klasifikaciju i mjerenje finansijskih instrumenata i zamjenjuje MRS 39.

2.2. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

(b) Standardi i tumačenja koji još nisu usvojeni (nastavak)

Utjecaji novog standarda su analizirani na nivou čitave DT Grupe u sklopu projekta za implementaciju novog standarda. Prema trenutnoj procjeni managementa, Društvo očekuje da će prva primjena standarda imati sljedeći uticaj na finansijske izvještaje:

Društvo je primjenilo pojednostavljeni pristup očekivanih kreditnih gubitaka na potraživanja od kupaca i ugovornu imovinu (koja će se prvi put priznati 1. januara 2018. u skladu sa MSFI 15), što će rezultirati ranijim priznavanjem troška od umanjenja vrijednosti u nekim slučajevima.

Navedena umanjenja vrijednosti po opštem i pojednostavljenom pristupu, koja se priznaju zbog prve primjene novog standarda, imaće uticaj procijenjen u iznosu između 350,000 i 500,000 EUR na zadržanu dobit.

- MSFI 15 Prihodi od ugovora s kupcima i povezani dodaci raznim drugim standardima (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).

Standard pruža jedinstveni model "5 koraka" za određivanje i priznavanje prihoda po ugovorima s kupcima. Novi standard zamjenjuje postojeće standarde MRS 18 "Prihodi" i MRS 11 "Ugovori o izgradnji" te ima značajan uticaj na izvještavanje operativnih rezultata i finansijskog položaja Društva. Društvo će iskoristiti mogućnost pojednostavljene inicijalne primjene MSFI 15, tj. ugovori koji nisu završeni 1. januara 2018. evidentiraju se kao da su priznati u skladu sa MSFI 15 od samog početka. Kumulativni efekt koji proizlazi iz tranzicije priznaće se kao usklađenje na početnom stanju kapitala u godini inicijalne primjene. Uticaji MSFI 15 analizirani su u sklopu Projekta implementacije novog standarda na nivou Društva. Temeljem trenutne procjene menadžmenta, Društvo očekuje da će prelazak na novi standard rezultirati kumulativnim povećanjem zadržane dobiti između 1,000,000 do 1,300,000 Eur. Ovaj uticaj će najvećim dijelom biti rezultat:

Ugovorne imovine koja će, shodno MSFI 15, u slučajevima ugovora s više elemenata (npr. ugovor za mobilnu uslugu plus uređaj), pri čemu će se veći dio ukupne nadoknade pripisati komponenti dostavljenoj unaprijed (mobilnom uređaju), voditi ka ranijem priznavanju prihoda od prodaje trgovačke robe i proizvoda, i

Odloženom priznavanju troškova akvizicije kupaca ili troškova prodajnih provizija (trošak akvizicije kupaca), koji će se kapitalizovati i priznavati kroz procijenjeni period zadržavanja korisnika.

Vezano za uticaj novog standarda na ukupni rezultat Društvo očekuje da će se ukupan udio prihoda od pružanja usluga smanjiti, a da će se ukupan udio prihoda od prodaje robe povećati u rasponu od 2,5% do 3%. MSFI 15 će dovesti do ranijeg priznavanja prihoda i kasnijeg priznavanja troškova za ugovore koji nisu završeni sa 1. januarom 2018. S obzirom na to da će se računovodstveni efekti prelaska na novi standard priznati direktno u kapital, uticaj na dobit i gubitak u 2018. godini proizaći će iz promjene trenutka u kojem će se prihodi i troškovi realizovati. Uz pretpostavku da nema značajnijih promjena u poslovnom razvoju, za tržište koje karakteriše veliki broj ugovora sa kupcima koji se sklapaju u različitim vremenskim razdobljima ovo znači sledeće:

- manji prihodi od usluga i veći troškovi prodaje zbog amortizacije kapitaliziranih troškova akvizicije korisnika kompenzovaće se
- većim prihodima od prodaje trgovačke robe i nižim troškovima prodaje za nove ugovore koji su rezultat kapitalizacije troškova akvizicije korisnika.

2.2. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

(c) Standardi i tumačenja koji još nisu usvojeni (nastavak)

- MSFI 16 Zakup (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine). Novi standard utvrđuje načela za priznavanje, mjerenje, prezentovanje i objavu o zakupima. MSFI 16 ukida klasifikaciju zakupa kao poslovnih ili finansijskih najмова kako je zahtijevano MRS-om 17 i, umjesto toga, uvodi računovodstveni model jednog zakupa.
- MSFI 16 će rezultirati u priznavanju gotovo svih zakupa u bilansu. Standardom se uklanja dosadašnja razlika između poslovnih i finansijskih zakupa te se zahtijeva priznavanje imovine (pravo na korištenje iznajmljene imovine) i finansijskih obaveza plaćanja zakupa za gotovo sve ugovore o zakupu. Neobavezno izuzeće postoji za kratkoročne zakupe i zakupe male vrijednosti.
- Uticaj će se vidjeti i na ukupnom rezultatu jer je ukupni trošak u pravilu veći u prvim godinama zakupa, a manji u kasnijim godinama zakupa. Takođe će se poslovni rashodi zamijeniti kamatama i amortizacijom, pa će se promijeniti i ključni metrički podaci kao što je EBITDA.
- Novčani tok od poslovnih aktivnosti biće veći jer se plaćanja glavnice obaveze za zakup klasifikuju u finansijske aktivnosti. Samo se plaćanja kamata mogu i dalje iskazivati kao novčani tokovi od poslovnih aktivnosti.
- Društvo u ovom trenutku procjenjuje uticaj novog standarda na svoje finansijske izvještaje. Društvo će navedeni standard usvojiti sa datumom stupanja na snagu i nakon što ga usvoji Evropska unija. Ugovorne obaveze za poslovni najam nalaze se u napomenama pod brojem 32.

2.2. Izvještavanje o segmentima

Poslovni segmenti se izvještavaju na način koji je konzistentan sa internim izvještavanjem za potrebe glavnog donosioca poslovnih odluka. Glavni donosilac poslovnih odluka koji je odgovoran za raspodjelu resursa i procjenu rezultata poslovanja poslovnih segmenata je identifikovan kao Izvršni Sdirektor koji donosi strateške i poslovne odluke čiji finansijski uticaj na godišnjem nivou ne prelazi 500.000 Eura (osim u slučajevima izuzetaka kao što su ugovori sa korisnicima telekomunikacionih i povezanih usluga i sl.) dok poslovne odluke sa finansijskim uticajem iznad 500,000 Eura donosi Odbor direktora. Izvršni direktor je formirao Menadžment komitet, savjetodavni organ, čiji su članovi direktori sektora u Crnogorskom Telekomu. Poslijedično, u Crnogorskom Telekomu ne postoje segmenti koji se mogu identifikovati jer se sve relevantne odluke donose na nivou Društva.

2.3. Preračunavanje stranih valuta

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna valuta Crnogorskog Telekoma je Euro (EUR).

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, iskazane su u okviru finansijskih prihoda/(rashoda) u izvještaju o ukupnom rezultatu.

2.4. Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema Društva iskazani su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i trošak po osnovu obezvrjeđenja.

Nabavna vrijednost nekretnine i opreme se sastoji od nabavne vrijednosti sredstva, uključujući uvozne dažbine i povezane takse, umanjene za eventualne popuste troškove neophodne za puštanje u rad datog sredstva, kao i troškova stavljanja sredstva van upotrebe ukoliko je neophodno.

Nabavna vrijednost telekomunikacione opreme se sastoji od svih direktno povezanih troškova, uključujući polaganje kablova do prostorija pretplatnika kao i eventualne troškove pozajmljivanja. Trošak takođe uključuje i interno generisani rad za pojedine stavke nekretnina i opreme.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga što je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha u okviru 'Ostalih prihoda/(rashoda)'.

Nekretnine i oprema u pripremi obuhvataju rad trećih lica kao i interno generisani rad za nekretnine i opremu koja još nisu završena. Ova stavka uključuje ulaganja izvršena (ali ne i završena) u tekućoj i/ili prethodnoj finansijskoj godini. Po kompletiranju ovih sredstava, odnosno iznosi iskazani kao dati avansi ili nekretnine i oprema u pripremi se priznaju kao nekretnine i oprema.

Kada sredstva u sebi sadrže elemente i materijalne i nematerijalne imovine, u odabiru računovodstvenog tretmana u skladu sa MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema ili MRS 38 Nematerijalna ulaganja, rukovodstvo procjenjuje koji je element značajniji za sredstvo i u zavisnosti od toga vrši klasifikaciju.

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija drugih sredstava se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna vrijednost do njihove rezidualne vrijednosti tokom njihovog procijenjenog vijeka trajanja, kao što slijedi:

Glavne grupe nekretnina i opreme	Procijenjeni korisni vijek (godina)
Zgrade	40
Mjesne mreže	20
Optički kabl	20
Telefonska centrala sa pripadajućom opremom	7
Prenosni sistemi i oprema za prenos	10
Računari i računarska oprema	3
Mipnet telekomunikaciona oprema	5-6
Ruteri i prekidači	5-8

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja.

Knjigovodstvena vrijednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrijednost ukoliko je knjigovodstvena vrijednost veća od njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

2.5. Nematerijalna ulaganja

a) Goodwill

Goodwill nastaje po osnovu biznis kombinacija i predstavlja višak novčane vrijednosti koji se prenosi kroz učešće tj. udio Društva u neto fer vrijednosti identifikovanih sredstava, obaveza i potencijalnih obaveza stečenog zavisnog pravnog lica. Društvo je prepoznalo goodwill prilikom sticanja zavisnog pravnog lica Internet Crna Gora d.o.o., 7. marta. 2005. godine koji je naknadno pripojen Društvu.

Za potrebe testiranja umanjenja vrijednosti, goodwill stečen u poslovnoj kombinaciji raspodjeljuje se na svaku od jedinica koje generišu gotovinu, odnosno grupe jedinica koje generišu gotovinu za koje se očekuje da će ostvariti korist tj. priliv od sinergije nastale po osnovu poslovne kombinacije. Svaka jedinica ili, pak, grupa jedinica na koje se goodwill raspodjeljuje predstavlja najniži nivo na kojem se goodwill prati za interne potrebe rukovodstva.

Provjera umanjenja vrijednosti goodwill-a vrši se jednom godišnje ili češće ukoliko događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu na eventualno postojanje umanjenja vrijednosti. Knjigovodstvena vrijednost goodwill-a poredi se sa njegovom nadoknadivom vrijednošću koja predstavlja vrijednost veću od vrijednosti u upotrebi i fer vrijednosti sredstva umanjene za troškove prodaje. Svako umanjenje vrijednosti odmah se priznaje kao trošak i naknadno se ne ukida.

b) Licence

Troškovi u vezi sa sticanjem dugoročnih licenca za frekvencije se kapitalizuju. Sadašnja vrijednost budućih godišnjih plaćanja za korišćenje frekvencija se takođe kapitalizuju ako su kriterijumi priznavanja licence na koju se plaćanje odnosi – kriterijum identifikacije, kontrole, vjerovatnih budućih ekonomskih benefita, pouzdana mjerljivost troškova – ispunjeni, ili na drugi način priznaju kao troškovi poslovanja u godini u kojoj je nastala obaveza plaćanja. Korisni vijek upotrebe koncesija i licenci su određeni na osnovu osnovnog sporazuma i amortizuju se pravolinijski u periodu od dostupnosti za komercijalnu upotrebu do isteka inicijalne koncesije ili licence. Periodi obnavljanja ugovora su uzeti u obzir prilikom inicijalnog određivanja korisnog vijeka u slučaju da smo sigurni da će uslovi u novom ugovoru ostati nepromijenjeni bez značajnih troškova.

c) Kompiuterski softveri

Zasebno stečene licence iskazuju se po istorijskoj nabavnoj vrijednosti. Licence imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se troškovi licenci raspodelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Stečene licence za računarski softver kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih po osnovu sticanja i stavljanja u upotrebu odnosno softvera. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Izdaci vezani za održavanje kompiuterskih softverskih programa priznaju se kao trošak u periodu u kome nastanu. Troškovi razvoja direktno povezani sa dizajniranjem projekta i testiranjem prepoznatljivih i unikatnih softverskih proizvoda koje kontroliše Društvo i koji će vjerovatno generisati ekonomsku korist veću od troškova duže od godinu dana, priznaju se kao nematerijalna ulaganja kada su zadovoljeni sledeći uslovi:

- tehnički je izvodljivo kompletirati softverski proizvod tako da bude raspoloživ za korišćenje;
- postoji namjera rukovodstva da kompletira softver i da isti koristi ili proda;
- postoji mogućnost korišćenja ili prodaje softvera;
- moguće je demonstrirati kako će softver generisati vjerovatne ekonomske koristi u budućnosti
- raspoloživi su adekvatni tehnički, finansijski i ostali resursi potrebni za finalizaciju razvoja, upotrebe ili prodaje softvera, i
- trošak koji se pripisuje softveru u toku njegovog razvoja može pouzdano da se utvrdi.

Troškovi koji su mogu direktno povezati sa softverom se kapitalizuju i priznaju kao njegov dio uključujući troškove razvoja od strane zaposlenih kao i adekvatan procenat prekovremenog rada.

Ostali troškovi razvoja koji ne ispunjavaju navedene kriterijume priznaju se kao trošak u periodu u kome nastanu. Troškovi razvoja koji su prvobitno priznati kao troškovi ne mogu se priznati kao sredstvo u narednom periodu.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Amortizacija nematerijalne imovine, osim goodwilla se obračunava po linearnoj metodi od trenutka kada su sredstva stavljena u funkciju i primjenjuje se u toku ekonomskog vijeka trajanja sredstava kao što slijedi:

Nematerijalna ulaganja	Korisni vijek (godina)
Telekomunikaciona licenca - (obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga)	25
Telekomunikaciona licenca - (obavljanje međunarodnog saobraćaja)	23
IPTV licenca	10
Licenca za mobilnu telefoniju	15
3G-4G licenca	15
Internet mreža	10
Kupljeni softveri	5-10
Microsoft licenca	5

2.6. Umanjenje vrijednosti nefinansijskih sredstava

Sredstva sa neograničenim korisnim vijekom upotrebe ne podliježu amortizaciji i testiraju se na umanjenje vrijednosti jednom godišnje. Za sredstva koja podliježu amortizaciji provjera da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadiive vrijednosti. Nadoknadiiva vrijednost je vrijednost veća od fer vrijednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrijednosti u upotrebi. Za svrhu procjene umanjenja vrijednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu). Nefinansijska sredstva, osim goodwill-a, kod kojih je došlo do umanjenja vrijednosti revidiraju se na svaki datum izvještavanja zbog mogućeg ukidanja efekata umanjenja vrijednosti.

Rukovodstvo godišnje vrši procjenu da li postoje pokazatelji umanjenja vrijednosti.. Nisu identifikovani pokazatelji umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine na dan i za godinu završenu 31. decembra 2017.

2.7. Finansijska sredstva

Društvo klasifikuje svoja finansijska sredstva u sledeće kategorije: krediti i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

2.7.1. Klasifikacija

a) Krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim plaćanjima koja nisu kotirana na aktivnim tržištima. Uključuju se u tekuća sredstva, osim ukoliko su im rokovi dospeljeća duži od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva.

Sledeća sredstva spadaju u kategoriju „kredita i potraživanja“: potraživanja iz poslovnih odnosa, krediti zaposlenima i ostala potraživanja, kratkoročni depoziti u bankama i gotovina i gotovinski ekvivalenti.

Potraživanja od kupaca su potraživanja za robu ili obavljene usluge u redovnom poslovanju. Ako se naplata očekuje u jednoj godini ili manje (ili u uobičajenom radnom ciklusu poslovanja ako je duže), oni su klasifikovani kao tekuća sredstva. Ako ne, oni su predstavljeni kao dugotrajna imovina. Potraživanja od kupaca početno se priznaju po fer vrijednosti, a naknadno se mjere po amortizovanom trošku upotrebom metode efektivne kamatne stope, umanjena za ispravku vrijednosti. Potraživanja od kupaca nakon godinu dana ili više se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Dugoročni krediti predstavljaju kredite odobrene zaposlenima za stambene potrebe. Ovi krediti sa sobom nose značajno nižu kamatnu stopu od preovlađujuće na tržištu, ili su beskamatni. U finansijskim izvještajima su inicijalno prikazani po svojoj fer vrijednosti koja se određuje kao sadašnja vrijednost svih budućih priliva u

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

gotovini, diskontovana za iznos preovlađujuće tržišne kamatne stope za slične instrumente (slične po valuti, roku otplate, vrsti kamatne stope i drugim faktorima), sa sličnim kreditnim rejtingom. Razlika između novčanog transfera i fer vrijednosti predstavlja vrijednost koju Društvo priznaje kao naknadu zaposlenom i u izvještaju o ukupnom rezultatu se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

Kratkoročni depoziti u bankama su u Izvještaju o finansijskoj poziciji prikazani kao depoziti po svojoj nominalnoj vrijednosti sa dospelom od 3 do 12 mjeseci. Potraživanja po osnovu kamata iz depozita prikazana su odvojeno u Izvještaju o finansijskoj poziciji kao ostala potraživanja. Zajednički prihodi od kamata prikazani su u izvještaju o ukupnom rezultatu kao ostali finansijski prihodi.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti uključuju novac iz blagajne, novac na bankovnim računima i sve kratkoročne visoko likvidne depozite sa osnovnim dospelom do tri mjeseca ili manje.

b) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju nederivativna sredstva koja su svrstana u ovu kategoriju ili nisu klasifikovana ni u jednu drugu kategoriju. Uključuju se u dugoročna sredstva, osim ukoliko rukovodstvo ima namjeru da ulaganja otuđi u roku od 12 mjeseci od datuma bilansa stanja.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju sastoje se od učešća u kapitalu stranih društava koja se ne kotiraju na aktivnim tržištima kapitala.

2.7.2 Priznavanje

Redovna kupovina i prodaja finansijskih sredstava se priznaje na datum trgovanja - datum kada se Društvo obavezalo da će kupiti ili prodati finansijsko sredstvo. Ulaganja se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se vrednuju po fer vrijednosti, dok se krediti i potraživanja vrednuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Promjene u fer vrijednosti monetarnih i nemonetarnih hartija od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaje se u ostalom sveobuhvatnom prihodu.

Kada su hartije od vrijednosti klasifikovane kao hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju ili kada su obezvrjeđene, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u kapitalu uključuju se u bilans uspeha kao „dobici ili gubici od ulaganja u hartije od vrijednosti“. Kamata na hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obračunata metodom efektivne kamatne stope priznaje se u bilansu uspeha kao dio ostalih prihoda. Dividende na hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se priznaju u bilansu uspeha kao dio „ostalih prihoda“ kada se utvrdi pravo Društva na naplatu.

Finansijska sredstva se prestaju priznavati kada je pravo na priliv novca od udjela isteklo ili je prenešeno i kada je Društvo prenijelo sve rizike i koristi od vlasništva.

2.7.3 Prebijanje finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva i obaveze kao što su prihodi od interkonekcije i potraživanja se prebijaju a neto iznos se izvještava u bilansu stanja kada postoji zakonski osnov za prebijanje priznatih iznosa i kada postoji namjera da se obaveze poravnaju na neto osnovi, ili da se istovremeno realizuju sredstva i izmire obaveze.

2.7.4 Obezbvrijeđenje finansijskih sredstava

a) Sredstva koja se vode po amortizovanoj vrijednosti

Na svaki datum bilansa stanja Društvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je umanjena vrijednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Rezervisanje za obezbvrijeđenje potraživanja iz poslovnih aktivnosti određuje se u slučaju kada postoje objektivni dokazi da Društvo neće biti u mogućnosti da naplati sve iznose u skladu sa inicijalnim uslovima naplate potraživanja. Značajni finansijski problemi dužnika, mogućnost bankrota ili finansijske reorganizacije dužnika, greške ili nepravilnosti u naplati predstavljaju indikatore obezbvrijeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa.

Iznos gubitka se odmjerava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednost procijenjenih budućih tokova gotovine, diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Knjigovodstvena vrijednost imovine umanjuje, kroz upotrebu konta obezbvrijeđenja, a iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha u okviru „ostalih poslovnih rashoda – trošak obezbvrijeđenja potraživanja“.

Društvo, kao prvi korak, utvrđuje pojedinačne indikatore obezbvrijeđenja za finansijska sredstva koja su materijalno značajna, kao i kolektivne za finansijska sredstva koja su manjih pojedinačnih vrijednosti. Iznos rezervisanja po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja je obračunat na bazi procjene o njihovoj naplativosti, uzimajući u obzir istorijske podatke naplate potraživanja. Ukoliko ne postoji objektivni indikator obezbvrijeđenja prilikom pojedinačne ocjene finansijskih sredstava, Društvo uključuje potraživanje u grupu finansijskih sredstava sa sličnim kreditnim rizikom, i vrši kolektivnu ocjenu indikatora obezbvrijeđenja. Sredstva koja su, prilikom pojedinačne ocjene, obezbvrijeđenja, nisu uključena u kolektivnu ocjenu indikatora obezbvrijeđenja.

Kolektivna ocjena indikatora obezbvrijeđenja se, u skladu sa politikom Društva, vrši na bazi starosne strukture potraživanja, usled velikog broja sličnih tipova korisnika. U slučaju kada se utvrdi da je potraživanje iz poslovnih odnosa u potpunosti nenaplativo, otpisuje se na teret već izvršenog obezbvrijeđenja vrijednosti. Naknadna naplata prethodno otpisanih potraživanja iz poslovnih odnosa evidentira se u bilansu uspjeha u okviru smanjenja „ostalih poslovnih rashoda – trošak obezbvrijeđenja potraživanja“.

Za kredite i potraživanja, iznos gubitka se odmjerava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednost procijenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nisu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Knjigovodstvena vrijednost sredstva je umanjena i iznos gubitka se priznaje u izvještaju o ukupnom rezultatu. Ako kredit ima promjenjivu kamatnu stopu, diskontna stopa za mjerenje gubitka od umanjenja vrijednosti je tekuća efektivna kamatna stopa utvrđena ugovorom.

Ako se u sljedećem periodu iznos gubitka od umanjenja vrijednosti smanji i smanjenje se može objektivno povezati s događajem koji je nastao nakon što je priznato umanjenje vrijednosti (kao što je poboljšanje u kreditnog rejtinga dužnika), povlačenje prethodno priznatog gubitka od umanjenja priznaje se u izvještaju o ukupnom rezultatu.

b) Sredstva klasifikovana kao raspoloživa za prodaju

Na kraju svakog izvještajnog perioda Društvo procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je umanjena vrijednost nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Dokaz da su sredstva obezbvrijeđena, osim kriterijuma iz a) je takođe značajno ili odloženo smanjenje fer vrijednosti sredstava ispod nabavne vrijednosti. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, kumulirani gubitak – utvrđen kao razlika između troškova sticanja i tekuće fer vrijednosti, umanjene za bilo kakav gubitak zbog umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva koji je prethodno priznat u bilansu uspjeha – prenosi se sa kapitala i priznaje u bilansu uspjeha. Gubici zbog umanjenja vrijednosti vlasničkih instrumenata priznati u bilansu uspjeha ne mogu se ukinuti kroz bilans uspjeha – ostali poslovni rashodi.

Sa stanjem na dan 31. decembra 2017, ova sredstva su u potpunosti obezbvrijeđena iz razloga što se od njih ne očekuju budućni novčani prilivi.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

2.8. Zalihe

Zalihe se vrednuju po nižoj od nabavne vrijednosti i neto prodajne vrijednosti. Nabavna vrijednost podrazumijeva sve troškove nabavke i ostale troškove koje podrazumijevaju dovođenje zaliha u upotrebno stanje. Neto prodajna vrijednost je cijena po kojoj zalihe mogu biti prodane u normalnim uslovima poslovanja, nakon umanjenja cijene za troškove prodaje.

Mobilni telefoni se često prodaju za vrijednost nižu od nabavne što je povezano sa promotivnim aktivnostima, u cilju dobijanja novih pretplatnika. Takav gubitak na prodaji opreme se priznaje samo u slučajevima ukoliko nabavna vrijednost prodanih mobilnih telefona dostigne iznos prihoda alociranih na mobilne telefone.

2.9. Akcijski kapital

Obične akcije se klasifikuju kao kapital. Dodatni eksterni troškovi koji se direktno pripisuju emisiji novih akcija ili opcija prikazuju se u kapitalu kao odbitak od priliva, bez poreza.

2.10. Dividende

Obaveze za dividende akcionarima Društva i manjinskim interesima se evidentiraju kao obaveze i odbitna stavka kapitala (zadržane dobiti) u finansijskim izvještajima Društva, u onom periodu u kom je isplata dividendi odobrena od strane akcionara.

2.11. Odloženi porez i tekući porez na dobit

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Porez se priznaje u bilansu uspjeha, osim u slučajevima kada je priznat u ostalom sveobuhvatnom prihodu.

Tekući porez na dobit se obračunava u skladu sa usvojenom poreskom regulativom na dan sastavljanja Izvještaja o Finansijskom položaju. Rukovodstvo periodično procjenjuje poreske pozicije sa osvrtom na situacije definisane usvojenom poreskom regulativom i gdje ima osnova Rukovodstvo određuje rezervisanja za iznose koje očekuje da će platiti Poreskoj upravi.

Odloženi porez na dobit je obezbjeđen u potpunosti, korišćenjem metoda obaveze, koji se usredsređuje na privremene razlike koje se pojavljuju između poreske osnovice dijela imovine ili obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Odloženi porez na dobit se određuje korišćenjem poreskih stopa (i zakonima koji regulišu porez na dobit) koje su u primjeni ili za koje se očekuje da će biti u primjeni u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje.

Odložena sredstva i obaveze po osnovu poreza na dobit se prebijaju u slučajevima gdje je postajalo zakonsko pravo na netiranje tekućih poreskih sredstava i tekućih poreskih obaveza i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na porez na dobit obračunat od strane istih poreskih organa.

2.12. Naknade zaposlenima

a) Kratkoročne naknade zaposlenima

Kratkoročne naknade zaposlenima se priznaju kao tekući rashod u periodu kada su zaposleni obavljali svoje usluge. To uključuje plate, doprinose za socijalno osiguranje, bonuse, plaćeni odmor, i druge beneficije i ostale poreske nadoknade. Uplate po definisanim planovima priznaju se kao rashod u periodu u kojem su ostvareni od strane zaposlenog.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

b) Porezi i doprinosi za obezbjeđenje socijalne sigurnosti zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima, kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose i priznaju se u okviru Troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda.

Društvo nema daljih obaveza, po ovim osnovama, prema zaposlenima osim mjesečne uplate doprinosa penzionom fondu.

c) Otpremnine za odlazak u penziju

Društvo posjeduje definisani plan doprinosa, na osnovu koga plaća fiksne doprinose na obaveznoj osnovi na bazi javno administriranog plana osiguranja. Društvo nema pravne ili izvedene obaveze da plaća druge doprinose ukoliko javno administriran plan osiguranja ne posjeduje dovoljno sredstava isplati nadoknade svim zaposlenima koje su vezane za njihov radni vijek u tekućem ili ranijim periodima.

Doprinosi na osnovu javno administriranog plana osiguranja se priznaju kao trošak beneficija zaposlenih kada su dospjela.

U skladu sa kolektivnim ugovorom u okviru Društva, Crnogorski Telekom isplaćuje zaposlenom otpremninu prilikom odlaska u penziju u visini 10 najnižih cijena rada kod Društva. Otpremnina se isplaćuje na dan odlaska u penziju, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prestanka radnog odnosa. Uslovi za odlazak u penziju regulisani su Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju pri čemu je Zakonom o radu propisano da zaposlenom radni odnos prestaje po sili zakona kad zaposleni navrš 67 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, ako se poslodavac i zaposleni drukčije ne sporazumiju.

Definisana obaveza isplate naknada po osnovu otpremnina obračunava se godišnje od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara korišćenjem metoda projektovanih jedinica kreditiranja (napomena 4.f). Aktuarski dobici i gubici proistekli iz prethodnih korekcija i promjena u aktuarskim očekivanjima se priznaju u kapitalu u okviru ostalog sveobuhvatnog prihoda u periodu u kome su nastali. Troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju kao trošak u vrijeme koje je ranije od sledećih datuma:

- i. u trenutku izmjene plana, ili
- ii. kada Društvo priznaje troškove vezane za restrukturiranje ili otpremnine

d) Jubilarne nagrade

U skladu sa kolektivnim ugovorom u okviru Društva, Crnogorski Telekom je u obavezi da isplati između 3 i 9 najnižih cijena rada kod Društva po osnovu jubilarnih nagrada za rad ostvaren u društvu. Broj najnižih cijena rada po osnovu jubilarnih nagrada u zavisnosti od godina radnog staža zaposlenih u društvu prikazan je u sljedećoj tabeli:

Godine radnog staža u Društvu	Broj najnižih cijena rada
10	3
20	5
30	7
39	9

Obaveze po osnovu jubilarnih nagrada se obračunavaju na isti način kao definisani planovi beneficija, osim za aktuarske dobice i gubitke proistekle iz jubilarnih plaćanja, kao i troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno u izvještaju o ukupnom rezultatu u periodu u kojem su nastali.

e) Stambeni krediti

Dugoročni krediti predstavljaju kredite odobrene zaposlenima za stambene potrebe. Ovi krediti sa sobom nose značajno nižu, ili bez kamatne stope, od preovlađujuće stope na tržištu. U finansijskim izvještajima su inicijalno prikazani po svojoj fer vrijednosti koja se određuje kao sadašnja vrijednost svih budućih priliva u gotovini, diskontovana za iznos preovlađujuće tržišne kamatne stope za slične instrumente (slične po valuti, roku otplate, vrsti kamatne stope i drugim faktorima), sa sličnim kreditnim rejtingom. Razlika između novčanog transfera i fer vrijednosti predstavlja vrijednost koju Društvo priznaje kao refundaciju zaposlenom i u izvještaju o ukupnom rezultatu se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

f) Otpremnine za prestanak radnog odnosa

Otpremnine za prestanak radnog odnosa dospijevaju za isplatu kada Društvo okonča radni odnos zaposlenog prije datuma ispunjavanja uslova za dobijanje otpremnine za odlazak u penziju ili kada zaposleni prihvati u bilo koje vrijeme da mu dobrovoljno prestane radni odnos u zamjenu za isplatu otpremnine. Društvo priznaje otpremnine za prestanak radnog odnosa, kada je odlučeno da se raskine ugovor o radu sa postojećim zaposlenim na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti povratka na posao ili u slučaju kada je potrebno obezbijediti otpremnine za prestanak radnog odnosa kao rezultat ponude zaposlenima napravljene kako bi se ohrabrio dobrovoljni prestanak radnog mjesta. Naknade koje dospijevaju nakon više od 12 mjeseci nakon datuma Izvještaja o finansijskom položaju se diskontuju i svode na njihovu sadašnju vrijednost. Otpremnine su obračunate na osnovu posebnih uslova sadržanih u detaljnom formalnom planu koji je komuniciran zaposlenima.

g) Program varijabilnih bonusa (VAR II)

Takođe tokom 2011. godine Društvo je pokrenulo Var II program za viši menadžment na period od 4 godine. Rezervisanje se obračunava na osnovu vjerovatnoće ostvarenja ciljeva. Na početku plana svakom učesniku je ponuđen bonus. Ovaj bonus će biti isplaćen na kraju perioda u zavisnosti od ostvarenja fiksno postavljenih ciljeva. Ovaj program je nastavljen u 2012, 2013 i 2014. godini na takođe 4 godine po istim uslovima.

2.13 Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima se u momentu inicijalnog priznavanja iskazuju se po fer vrijednosti, a kasnije se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Amortizovana vrijednost obaveza prema dobavljačima je jednaka njihovoj fer vrijednosti, usled kratkog roka dospjeća.

2.14. Rezervisanja i potencijalne obaveze

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Društvo ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv resursa koji stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze. Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka koji će nastati kada se takve obaveze izmire korišćenjem stope prije oporezivanja koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca i rizika specifičnih za obavezu. Povećanje rezervisanja usljed isteka vremena priznaje se kao rashod po osnovu kamata.

Troškovi rezervisanja se priznaju u bilansu uspjeha u liniji procijenjenih troškova. Kada rezervisanje bude neiskorišteno, ono se otpušta na teret iste pozicije bilansa uspjeha za koju je originalno napravljeno. Rezervisanja za obaveze koje se očekuju da će se desiti u stranoj valuti se priznaju u izvještajnoj valuti po važećem kursu, dok se promjene na rezervisanjima pod uticajem promjene kursa priznaju na teret Ostalih finansijskih troškova u neto iznosu.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Potencijalna obaveza je obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno kroz dešavanje ili nedešavanje jednog ili više nesigurnih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva; ili tekuća obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja ali nije prepoznata jer nije vjerovatno da će odliv sredstava biti potreban da riješi obavezu ili iznos obaveze ne može biti pouzdano izmjeren. Nema rezervisanja po pitanju potencijalnih obaveza.

2.15 Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja Društva uključuju poreze na nekretnine, doprinose na teret poslodavca po osnovu zarada, kao i razne ostale poreze i doprinose plaćene na osnovu republičkih i opštinskih propisa. Sve prethodno pomenute vrste poreza i doprinosa su uključene u bilans uspjeha kao dio ostalih poslovnih rashoda.

2.16. Prihodi

Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljene nadoknade ili potraživanja, i predstavlja iznos potraživanja za pružene usluge i isporučenu robu, umanjene za diskonte i povraćaje kao i porez na dodatu vrijednost. Društvo priznaje prihod kada je vjerovatno da će doći do priliva budućih ekonomskih koristi kao i u svim ostalim slučajevima priznavanja kako je to definisano MRS 18 u slučaju prodaje proizvoda i usluga od strane Društva. Društvo zasniva svoje procjene povraćaja na osnovu istorijskog troška, uzimajući u obzir tip kupca, tip transakcije i specifičnosti svakog ugovora zasebno.

Prihod se primarno ostvaruje od usluga koje se pružaju pretplatnicima i trećim povezanim licima upotrebom mreža fiksne i mobilne telefonije.

Telekomunikaciona pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje telefonskih linija. Pretplata se korisnicima fakturiše mjesečno i prepoznaje kao prihod na kraju svakog mjeseca, bez obzira na njihovo korišćenje mreže. U konekciju i ostale prihode spadaju usluge od priključaka, komunikacione takse i dodatne usluge, koje se priznaju u trenutku pružanja usluge.

Ugovori o korisničkoj pretplati obično uključuju aktivacionu naknadu, prodaju opreme, kao i mjesečnu pretplatu za korišćenje usluga. Društvo uzima u obzir različite elemente ovih ugovora prilikom odvajanja procesa iz kojih se dobit generiše kako se to zahtijeva prema MSFI. Ove stavke su identifikovane i odvojene, obzirom da imaju zasebnu vrijednost i nisu prodate jedino zajedno već i pojedinačno takođe.

Prihod od odlaznih poziva unutar Crne Gore, i odlaznih međunarodnih poziva su naplaćeni od korisnika Telekom, i knjiženi su po njihovoj fakturisanj vrijednosti umanjenoj za efektivni diskont i PDV, u trenutku rezervisanja za ugovorene usluge.

Prihodi po osnovu domaćih i međunarodnih dolaznih poziva uključuju i prihode po osnovu ostvarenog međunarodnog saobraćaja.

2.16.1. Prihodi fiksne telefonije

Prihodi po osnovu direktnog međunarodnog saobraćaja i obračuna odnose se na prihode od međunarodnih dolaznih poziva ostvarenih sa zemljama koje imaju direktan međunarodni obračun sa Društvom. Dio ostvarenih prihoda po navedenom osnovu, evidentiran je na osnovu procjene izvršene u skladu sa internim obračunima ostvarenog saobraćaja.

Prihodi od dolaznih domaćih poziva se prije svega odnose na prihode od interkonekcije koji obuhvataju prihode po osnovu ostvarenog dolaznog telefonskog saobraćaja operatera Telenor d.o.o., Podgorica i M-tel d.o.o., Podgorica koji tranzitira preko ili se završio u mreži Telekom.

Kupci i treća lica ostvaruju saobraćaj na osnovu njihovog stvarnog korišćenja mreže, nakon što su iskoristili besplatne minute uključene u pojedinačne pretplatne pakete pomnoženo sa ugovorenom cijenom minuta.

Ostali prihodi prije svega uključuju usluge iznajmljivanja telefonskih kapaciteta, tj. telefonske linije, dial up usluge prema biznis korisnicima, usluge od web prezentacije, Asymmetric Digital Subscriber Line (ADSL),

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

MIPNET (Montenegrin IP Network) usluge, Informaciono Komunikaciona Tehnologija (ICT), IPTV usluge, prihode od prodatih internet pristupa, prihode od prodaje opreme, govorne pošte, listinga poziva, telegrame i ostale usluge. Pravila priznavanja prihoda za ove usluge su opisana u tekstu iznad.

2.16.2. Prihodi mobilne telefonije

Odlazni saobraćaj predstavlja upotrebu telekomunikacione mreže Društva od strane korisnika i ostalih trećih strana. Prihodi se priznaju u trenutku pružanja usluge.

Post-paid pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje mreže mobilne telefonije. Pretplata se post-paid pretplatnicima fakturiše za mjesec u kom su aktivirani.

1. Prihodi od pre-paid usluga se evidentiraju u trenutku prodaje pre-paid bonova (vaučera), kao razgraničeni prihod u bilansu stanja i kao prihod u bilansu uspjeha u trenutku kada je iskorišten od strane korisnika ili kada pre-paid bonu (vaučeru) istekne rok važenja sa neutrošenim minutima.

Prihodi od prodaje mobilnih telefona evidentiraju se u trenutku prodaje. Nabavna vrijednost prodatih mobilnih telefonskih aparata se evidentira u trenutku prodaje.

Prihodi po osnovu roaming-a nastaju po osnovu dolaznog, a troškovi po osnovu odlaznog roming saobraćaja od i prema roming operatorima mobilne telefonije sa kojima Društvo ima sklopljen Ugovor o međunarodnom GSM roaming-u iskazani su po fakturisanim vrijednostima operatora mobilne telefonije. Prihodi od rominga se priznaju u bruto iznosu u trenutku pružanja usluge.

Klirinška kuća Syniverse prati i usaglasava saobraćaj u ime Društva i vrši naplatu odnosno plaćanja po osnovu usaglašenih potraživanja i obaveza od i prema operatorima mobilne telefonije.

Prihodi interkonekcije obuhvataju prihode po osnovu ostvarenog dolaznog telefonskog saobraćaja domaćih mobilnih operatera Telenor d.o.o., Podgorica i M-tel d.o.o., Podgorica koji tranzitira preko ili se završio u mreži Telekoma. Prihodi od interkonekcije takođe obuhvataju dolazni telefonski saobraćaj od inostranih operatera koji tranzitira preko ili se završio u mreži Telekoma.

Rashodi interkonekcije obuhvataju rashode po osnovu ostvarenog odlaznog saobraćaja korisnika Telekoma upućenog korisnicima pojedinih kompanija mobilne i fiksne telefonije unutar Crne Gore i dolaznog saobraćaja iz inostranstva koji je upućen Crnogorskom Telekomu a tranzitira ili se završio u mreži drugih kompanija mobilne telefonije unutar Crne Gore.

Budući da Društvo ukida i inicira saobraćaj u i iz svoje mreže, djeluje kao upravitelj i u skladu sa navedenim, prihodi i rashodi interkonekcije su prikazani u bruto iznosima u ovim finansijskim izvještajima. Prihodi i rashodi interkonekcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka odnosno u trenutku pružanja usluge. Prihodi su prikazani po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za PDV i eventualne popuste.

2.17. Lizing

2.17.1. Troškovi operativnog zakupa

Operativni zakup predstavlja zakup u kojem su značajan dio rizika i koristi povezani sa vlasništvom zadržani od strane zakupodavca. Troškovi zakupa najvećim dijelom se odnose na zakup interneta, vodova, poslovnog i skladišnog prostora i ostalih troškova zakupa. Troškovi zakupa iskazani su u izvještaju o ukupnom rezultatu u stvarno nastalim iznosima, odnosno primjenom proporcionalne metode, tokom trajanja ugovora o zakupu.

2.17.2. Troškovi finansijskog lizinga

Društvo kao Zakupac - Iznajmljivanje nekretnina, postrojenja i opreme u kojima Društvo preuzima suštinski sve rizike i koristi koji proizilaze iz vlasništva sredstva klasifikuje se kao finansijski lizing. Finansijski lizing se priznaje po fer vrijednosti imovine ili ukoliko je niže po sadašnjoj vrijednosti procijenjenih budućih minimalnih rata. Svaka lizing isplata se alokira između finansijske obaveze i rashoda kamata da bi se dostigla ugovorena kamatna stopa preostalih finansijskih obaveza. Obaveze po osnovu finansijskog lizinga umanjene za finansijske nadoknade su

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

uključene u Izvještaj o finansijskom položaju (Ostale finansijske obaveze). Dio lizinga koji se odnosi na plaćanja kamata se uključuje u dobit tekuće godine (Rashodi kamata) tokom perioda trajanja lizinga. Nekretnine, postrojenja i oprema kupljeni po osnovu finansijskog lizinga se amortizuju tokom ugovora kraće od trajanja lizinga ili vijeka trajanja imovine.

Društvo kao Zakupodavac - Zakup je sporazum po kome zakupodavac prenosi na zakupca pravo korišćenja sredstva tokom dogovorenog vremenskog perioda u zamjenu za jedno ili više plaćanja. Kada se sredstva daju u zakup po osnovu finansijskog zakupa, sadašnja vrijednost plaćenih zakupnina se priznaje kao potraživanje. Razlika između bruto iznosa potraživanja i sadašnje vrijednosti potraživanja se iskazuje kao nezarađeni finansijski prihod. Prihod od zakupa se priznaje tokom perioda trajanja zakupa primenom metode neto ulaganja koja odražava konstantnu periodičnu stopu povraćaja. Kada je sredstvo dato u operativni zakup to sredstvo se iskazuje u bilansu stanja zavisno od vrste sredstva. Prihod od zakupnine priznaje se na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa.

2.17.3. Neotidivo pravo korišćenja optičkog kabl – Dark fiber

Ugovori kojima su regulisana prava na korišćenje posebnog dark fibera su zakupi koji prenose pravo korišćenja specifične mrežne imovine, sa ekskluzivnim pravom korišćenja izuzimajući ostale operatere, uključujući i Crnogorski Telekom.

Plaćanja za korišćenje dark fajbera je urađeno unaprijed i nije varijabilno u zavisnosti od stvarnog korišćenja od strane kupca. Priznavanje se vrši na osnovu neto iznosa koji isključuje pripadajuće troškove kao prihod od dugoročnog zakupa dark fajbera.

Sadašnja vrijednost dark fajbera je isknjižena iz sredstava društva u istom trenutku kada je prihod priznat.

2.18. Prihodi/rashodi od kamata

Prihodi i rashodi po osnovu kamata knjiže se u korist Izvještaja o sveobuhvatnom prihodu obračunskog perioda na koji se odnose, korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

3.1 Faktori finansijskog rizika

Poslovne aktivnosti Društva izlažu Društvo različitim finansijskim rizicima, uključujući kreditni rizik, rizik likvidnosti, rizik promjene deviznih kursa i rizik kamatnih stopa. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente niti bilo koje druge instrumente obezbeđenja od ovih rizika.

Crnogorski Telekom kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju procjene rizika u skladu sa kompanijskom Direktivom o upravljanju rizicima. Svi odgovorni u kompaniji su obavezni da izvještavaju o novim rizicima u skladu sa dinamikom njihovog nastajanja, kao i o značajnim promjenama postojećih, identifikovanih, rizika.

3.2 Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite kod banaka, i na kreditnu izloženost korisnicima. Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna ugovorna strana izazvati finansijski gubitak drugoj strani, jer neće uspjeti da ispunji svoje obaveze.

Principi upravljanja kreditnim rizikom usaglašeni su sa politikom rizika matične kompanije Društva. Da bi izbjegli značajnu koncentraciju kreditnog rizika, kratkoročni plasmani su plasirani u različitim bankama. Banke se biraju na osnovu: vrijednosti ukupne active, trzisnog ucesca, kreditnog rejtinga kod Moody I S&P, I sigurnosti fondova. Svi depoziti su investirani kod banaka sa minimalnim kreditnim rejtingom BBB+. Rukovodstvo Društva vjeruje da je adekvatno procijenilo nadoknadivost kompanijskih depozita položenih kod banaka. Upravljanje kreditnim

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

rizikom uključuje sastavljanje detaljnih mjesečnih izvještaja o upravljanju sredstvima koji se podnose višem rukovodstvu sa svim neophodnim podacima o gotovini i kratkoročnim plasmanima.

Kada je u pitanju izloženost kreditnom riziku od kupaca, Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika iz razloga što je diversifikovalo bazu kupaca.

Društvo nadalje ograničava rizik kroz skraćeni kreditni period (fakture su dospjele za plaćanje u roku od 15 dana) dok je segmentni pristup naplativosti postavljen u različitim vremenskim intervalima. Kreditni rizik koji proističe od pojedinačnog pretplatnika je limitiran na 4 mjeseca. Prinudna naplata se pokreće za kašnjenja preko 215 dana (fizička lica) i 180 dana (pravna lica).

Rukovodstvo prati izloženost kreditnom riziku na mjesečnom nivou. Potraživanja iz poslovnih odnosa se vrijednosno usklađuju u zavisnosti od starosne strukture. Potraživanja starija od 24 mjeseca su u potpunosti pokrivena. Kreditni rizik koji proizilazi iz transakcija sa Hrvatskim Telekomom, Deutsche Telekomom i ostalim članicama grupe je minimalan i za njih nije obračunata ispravka. Takođe kreditni rizik koji je vezan za strana potraživanja koja proističu iz interkonekcionih i roaming transakcija je minimalan zato što dospjeli iznosi i potraživanja od interkonekcije i roaminga su prikazana neto gdje postoji pravo međusobnog prebijanja.

Za one stambene kredite gdje Društvo ne posjeduje hipoteku nad nepokretnosti kao sredstvo obezbjeđenja, dospjela potraživanja su u potpunosti ispravljena. Kod potraživanja od opština Društvo obračunava ispravku vrijednosti na bazi prethodnog iskustva i očekivanih budućih priliva. Naplata potraživanja od Vlade Crne Gore se takođe prati na mjesečom nivou. Sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine, maksimalna izloženost kreditnom riziku koja proizilazi iz potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja iznosi EUR 34,313 hiljada (2016: EUR 30,059 hiljada).

3.3 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da preduzeće neće uspjeti da ispunji svoje obaveze vezane za finansijske obaveze.

Trezor radi monitoring na mjesečnom nivou pozicija likvidnosti Društva i izvještava Finansijskom direktoru jednom mjesečno. Rizik likvidnosti menadžment održava na osnovu visokog iznosa gotovine i gotovinskih ekvivalenata kao i bankarskih depozita. Dospjeće svih obaveza je manje od godinu dana, osim za dio dugoročnih obaveza koje se tiču TV Content-a, iznos 2,817,463 EUR, koje dospijevaju u periodu 24-36 mjeseci, u zavisnosti na koji period je ugovor potpisan.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

3.4 Valutni rizik

Društvo posluje na međunarodnom nivou, te je izloženo određenim rizicima deviznih valuta, koji proističu iz različitih izlaganja deviznim valutama u pogledu Specijalnih prava vučenja i US dolara, korišćenih za obračun dijela međunarodnih prihoda i rashoda po osnovu ostvarenog telekomunikacionog saobraćaja.

U tabeli ispod sumirana je valutna podjela sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine:

	USD	SDR	GBP	EUR	Ukupno
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	34,256	-	1,749	6,610,407	6,646,412
Kratkoročni plasmani	-	-		5,000,000	5,000,000
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	893	5,971,069		28,341,096	34,313,058
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	(408,203)	(866,012)	(435)	(39,687,267)	(40,961,917)
	(373,055)	5,105,057	1,314	264,236	4,997,552

U tabeli ispod sumirana je valutna podjela sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine:

	USD	SDR	EUR	Ukupno
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	84,866	-	6,467,151	6,552,017
Kratkoročni depoziti u bankama	-	-	-	-
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	-	817,123	29,241,688	30,058,811
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	(285,249)	(413,100)	(33,740,971)	(34,439,755)
	(200,383)	404,023	1,967,868	2,171,073

Na dan 31. decembar 2017. godine, da se EUR uvećao/umanjio za 5 % u odnosu na SDR, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 1,357,411 EUR (2016. godina: 107,428 EUR), što bi uglavnom bio rezultat povećanja/smanjenja deviznog kursa SRD prilikom denominacije potraživanja i obaveza iz poslovnih aktivnosti. Na dan 31. decembar 2017. godine, ukoliko bi se EUR uvećao/umanjio za 5 % u odnosu na USD, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 594 EUR (2016. godine: 314 EUR) što bi uglavnom bio rezultat prihoda/rashoda prilikom denominacije ostale aktive i obaveza iz poslovnih aktivnosti izraženih u USD.

3.5 Rizik kamatne stope

Društvo ima ograničene kamatonosne pozajmice. Kamatonosna aktiva predstavlja kredite odobrene zaposlenima po fiksnim kamatnim stopama (Napomena 2.7.1) i kratkoročne bankarske depozite.

U pogledu kratkoročnih depozita u bankama, kreditni rizik se svodi na najmanju mjeru uz fiksnu kamatnu stopu koja se ne može mijenjati tokom ugovorenog perioda. Dalje, ukoliko bi Društvo htjelo da povuče svoja sredstva prije dospijeca, kamatna stopa bi ostala na istom nivou tokom cijelog perioda; ne postoji zatezna kamata ili smanjenje početne kamatne stope.

3.6 Fer vrijednost

Rukovodstvo koristi tehnike vrednovanja po fer vrijednosti u određivanju naplativosti finansijskih sredstava namijenjenih prodaji i stambenih kredita. Finansijska sredstva namijenjena prodaji se ne kotiraju na aktivnim tržištima kapitala, tako da ovdje nijesu dostupni tržišni podaci. Budući da rukovodstvo ne očekuje buduće prilive od ovih instrumenata, oni su u cjelosti ispravljeni sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine. Kada su u pitanju stambeni krediti Društvo posjeduje hipoteke nad predmetnim nekretninama koje su uzete kao obezbjeđenje koje se razlikuju po tipu i veličini i locirani su u različitim djelovima Crne Gore. Fer vrijednost ovih sredstva nije moguće pouzdano izmjeriti na kraju svakog izvještajnog perioda iz razloga što ne postoji dovoljno tržišnih informacija na osnovu kojih bi se vrednovanje sprovedo. U određivanju naplativosti stambenih kredita i fer vrijednosti kolaterala, rukovodstvo koristi procjene opisane u napomeni 4.

3.7. Upravljanje rizikom kapitala

Namjera Društva u okviru upravljanja kapitalnim rizikom jeste obezbjeđivanje nastavka poslovanja na neodređeno vrijeme sa ciljem isplate prihoda većinskim vlasnicima i beneficija ostalim akcionarima i održavanje optimalne strukture kapitala sa ciljem smanjenja nabavne vrijednosti kapitala.

Kako bi se održala postojeća ili dalje prilagodila struktura kapitala, Društvo može da prilagodi iznos dividendi koje se isplaćuju većinskim vlasnicima, vraća ulog većinskim vlasnicima, emituje nove akcije ili da prodaje imovine da bi se smanjila dugovanja. Takođe, Društvo kontroliše da li je njen kapital iznad minimalnih zakonskih zahtjeva (EUR 25,000). Budući da je Društvo poslovalo sa dobitkom, ne postoji mogućnost da se nivo njenog kapitala spusti ispod onog koji je zakonski regulisan.

Društvo ne raspolaže pozajmljenim sredstvima, te zato ne nadgleda odnos sopstvenog kapitala i pozajmljenih sredstava.

Ukupni kapital, kojim Društvo upravlja, iznosi EUR 138,437,131 na dan 31. decembar 2017. godine (31. Decembra 2016: EUR 133,305,758).

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUBIVANJA

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda.

Procjene i vrednovanja se konstantno provjeravaju, oslanjajući se na prethodna iskustva i druge faktore, uključujući realna očekivanja razvoja budućih događaja. U pojedinim slučajevima Društvo se oslanja na mišljenje nezavisnih stručnjaka. Društvo vrši procjene i pretpostavke uzimajući u obzir buduće događaje. Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, rijetko biti jednake stvarnim rezultatima. Procjene i pretpostavke, koje nose značajan rizik uzrokovanja materijalnih razlika, su razmotrene u tekstu koji slijedi:

a) Korisni vijek trajanja sredstava

Određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja. Vjerujemo da su računovodstvene procjene koje se odnose na određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava, od izuzetnog značaja, obzirom da uključuju pretpostavke o tehnološkom razvoju u inovativnoj industriji. Zbog materijalne značajnosti stalne imovine u okviru aktive Izvještaja o finansijskom položaju, uticaj bilo kakvih promjena na navedene procjene korisnog vijeka trajanja mogu materijalno značajno uticati na finansijski položaj i ostvareni poslovni rezultat. Na primjer, ukoliko Društvo smanji korisni vijek trajanja za 10%, doći će do dodatnog povećanja troškova amortizacije na godišnjem nivou u iznosu od EUR 2,188 hiljada (2016: EUR 2,008 hiljada).

b) Obezvredjenje gudvila

Test obezvredjenja gudvila se vrši jednom godišnje ili češće. Nadoknadivi iznos operativnog segmenta (CGU) je obračunat na bazi fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje, određene diskontovanjem projektovanog 10-godišnjeg toka gotovine CGU. Ove pretpostavke sadrže veliki stepen procjene, što nosi potencijalni rizik pogrešnog obračuna upotrebne vrijednosti, ukoliko bi se dokazalo da korišćenje pretpostavke nijesu reprezentativne. Rukovodstvo koristi najbolje procjene zasnovane na pretpostavkama i očekivanjima tržišnih učesnika, uzimajući u obzir slične transakcije i razvoj industrije.

Na dan 31. decembra 2017. i 31. decembra 2016. godine gudvil je alocirao na jedinice koje generišu gotovinu Društva identifikovane u skladu sa poslovnim segmentima. Nadoknadivi iznos jedinica koje generišu gotovinu Društva je određen na osnovu proračuna fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje prije oporezivanja koji su određeni na osnovu CAPM (capital asset pricing model) korišćenjem prosječne beta grupe; stopa rizika se primjenjuje primjenom Svensson metoda uvećan za iznos rizika zemlje; racio zaduženosti je usaglašen sa prosječnim stopama zaduženosti posmatranih telekomunikacionih kompanija; i debt risk premium je u liniji sa prosječnim premijumom grupe. Stopa rasta je usklađena sa dugoročnom prosječnom stopom rasta u telekomunikacionoj industriji.

Glavne pretpostavke koje su korišćene za obračun fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje prikazane su u pregledu koji slijedi:

	2017	2016
EBITDA	48.9%	45.1%
Beta	0.93	0.89
Stopa rasta	2.0%	2.0%
Diskontna stopa (WACC)	8.42%	7.99%

Rukovodstvo je utvrdilo planiranu bruto maržu na osnovu ranijih rezultata i očekivanja u razvoju tržišta. Korišćena prosječna stopa rasta je konzistentna sa procjenama uključenim u izvještaje o industriji. Diskontne stope su prikazane prije odbijanja poreza i reflektuju specifične rizike vezane za odgovarajuće segmente.

Ukoliko se WACC poveća/smanji za 0,5% sa ostalim nepromijenjenim pretpostavkama, procijenjena vrijednost kapitala će se povećati/smanjiti za EUR 1.297 hiljada ili EUR 1.468 hiljada, retrospektivno, nije rezultiralo priznavanjem obezvrijeđenja imovine.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Ukoliko se stopa rasta poveća/smanji za 0,5% sa ostalim nepromijenjenim pretpostavkama, procijenjena vrijednost kapitala će se povećati/smanjiti za EUR 111 hiljada ili EUR 101 hiljada, retrospektivno. Promjene u ovim pretpostavkama nijesu rezultirale priznavanjem obezvrjeđenja imovine.

c) Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja

Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja je zasnovano na bazi procijenjenih iznosa gubitaka koji nastaju kao posljedica nemogućnosti naših korisnika da redovno izmiruju svoje dospjele obaveze. Procjena je bazirana na starosnoj analizi potraživanja i prethodnom iskustvu kada su u pitanju otpisi potraživanja, analiza boniteta korisnika i promjenama odobrenih rokova dospeljeća. Ovi faktori se periodično pregledaju, i kada je to neophodno, vrše se promjene u obračunu iznosa obezvrjeđenja. Obračunavanje obezvrjeđenja uključuje i formiranje pretpostavki o budućem ponašanju korisnika i iznosu buduće naplate. Ako se finansijski položaj naših korisnika pogorša, aktuelni iznosi otpisa postojećih potraživanja mogu biti veći od očekivanih i mogu preći nivo iznosa obezvrjeđenja priznatih do sada. Rukovodstvo procjenjuje dospjela potraživanja koja nisu potpuno ispravljena na bazi istorijske naplate u prethodnim periodima.

U specifičnom slučaju potraživanja od opština, Društvo procjenjuje dodatan iznos ispravke koji je takodje zasnovan na prethodnom istorijskom iskustvu.

U procjeni naplativosti potraživanja od stambenih kredita instrumentima osiguranja imovine hipotekama, rukovodstvo koristi fer vrijednost kolaterala koja je utvrđena na početku stambenih kredita od strane nezavisne agencije za vrednovanje. Za stambene kredite koji su isplaćeni u godinama rasta cijena na tržištu nekretnina menadžment je primijenio ispravku fer vrijednosti kolaterala od 35-50%. Ispravka vrijednosti kredita se obračunava za kredite četiri dospjele nenaplaćene rate, ispravka se priznaje na ukupnu izloženost koja predstavlja razliku između sadašnje vrijednosti kredita i fer vrijednosti kolaterala umanjenog za pomenutu ispravku od 35-50%. Tamo gdje je knjigovodstvena vrijednost potraživanja od stambenih kredita ispod početne fer vrijednost kolaterala, nema umanjenja vrijednosti.

d) Otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade

Primanja zaposlenih kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade, su obračunate na bazi aktuarskih pretpostavki o očekivanom preostalom radnom vijeku zaposlenih. Usled velikog nivoa neizvjesnosti, u nekim slučajevima postoji mogućnost da očekivani odliv ne bude u skladu sa stvarnim odlivom po osnovu beneficija zaposlenih.

Sledeće pretpostavke su korištene od strane aktuara prilikom obračuna otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada (napomena 16):

	2017	2016
Diskontna stopa	4% p.a.	4% p.a.
Stopa inflacije	2%	2%
Starosna granica za penzionisanje	67	67
Stopa mortaliteta	Korištene su tablice mortaliteta u periodu od 2001 – u Srbiji	Korištene su tablice mortaliteta u periodu od 2001 – u Srbiji

Sadašnja vrijednost budućih beneficija se obračunava pod pretpostavkom da će se baza benefita povećavati u skladu sa rastom stope inflacije, koja trenutno iznosi 2%. U slučaju promjene diskontne stope (povećanje/smanjenje) za 1% efekat na finansijske prihode/rashode bi iznosio **EUR 26 hiljada** za godinu koja se završava 31. decembra 2017. (2016: EUR 30 hiljada)

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

5. NEKRETNINE I OPREMA

	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2017.	2,134,751	93,385,537	105,360,099	6,403,817	207,284,204
Povećanja	-	115,680	3,371,842	6,656,964	10,144,486
Prenos	-	482,711	1,331,120	(1,878,388)	(64,553)
Otuđenja i rashodovanja	-	(1,475,203)	(7,787,563)	(279,492)	(9,542,258)
Stanje, 31. decembar 2017.	2,134,751	92,508,725	102,275,502	10,902,901	207,821,878
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2017.	-	49,644,166	78,675,063	279,492	128,598,721
Amortizacija za period (Napomena 22)	-	4,019,621	7,908,084	-	11,927,705
Otuđenja i rashodovanja	-	(1,475,203)	(7,640,333)	(279,492)	(9,395,028)
Stanje 31. decembar 2017.	-	52,188,584	78,942,814	-	131,131,398
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2017.	2,134,751	40,320,141	23,332,688	10,902,901	76,690,480
31. decembar 2016.	2,134,751	43,741,371	26,685,036	6,124,325	78,685,483
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2016.	2,994,682	92,630,661	109,467,756	2,549,622	207,642,721
Povećanja	-	-	-	8,514,482	8,514,482
Prenos	-	2,666,124	1,994,163	(4,660,287)	-
Otuđenja i rashodovanja	(859,931)	(1,911,248)	(6,101,820)	-	(8,872,999)
Stanje, 31. decembar 2016.	2,134,751	93,385,537	105,360,099	6,403,817	207,284,204
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2016.	-	46,318,589	81,723,310	228,184	128,270,083
Amortizacija za period (Napomena 22)	-	3,983,615	3,574,345	-	7,557,960
Obezvredjenje	-	254,344	-	51,308	305,652
Otuđenja i rashodovanja	-	(912,382)	(6,622,592)	-	(7,534,974)
Stanje 31. decembar 2016.	-	49,644,166	78,675,063	279,492	128,598,721
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2016.	2,134,751	43,741,371	26,685,036	6,124,325	78,685,483
31. decembar 2015.	2,994,682	46,312,072	27,744,446	2,321,438	79,372,638

U sadašnju vrijednost nekretnine i opreme je uključeno zemljište u vrijednosti od EUR 66,965 i građevinski objekti u iznosu EUR 322,832 za koje Društvo ne posjeduje kompletnu dokumentaciju vezanu za vlasničke listove nad zemljištem i objektima u navedenom iznosu. Društvo je u postupku pribavljanja vlasničkih listova za ovo zemljište i građevinske objekte nad kojima posjeduje kontrolu.

Pregled korisnog vijeka je urađen tokom 2017 godine. Rezutati uticaja su nematerijalni.

U skladu sa članom 92 Zakona o elektronskim komunikacijama i člana 5 Pravilnika o metodologiji računanja neto troška pružanja Univerzalnog servisa, Crnogorski telekom, kao pružalac univerzalnog servisa, ima pravo na nadoknadu neto troška usled pružanja Univerzalnog servisa ako on predstavlja neopravdano finansijsko opterećenje. U 2017. godini ulaganja u Univerzalni servis su iznosila 173,491 (2016: 43,251EUR)

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

6. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	Gudvil	Licence	Softveri	Interno razvijeni softveri	Nematerijal na ulaganja u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost						
Početno stanje, 1. januar 2017.	941,624	41,851,220	33,920,775	655,373	10,283,697	87,652,689
Povećanja	-	5,799,931	1,548,518	35,922	1,124,108	8,508,479
Prenosi	-	8,301,072	323,197	-	(8,559,713)	64,557
Smanjenja	-	(4,899,672)	(551,867)	-	-	(5,451,539)
Stanje, 31. decembra 2017.	941,624	51,052,552	35,240,623	691,295	2,848,093	90,774,186
Ispravka vrijednosti						
Početno stanje, 1. januar 2017.	-	14,986,592	19,330,564	623,832	-	34,940,988
Amortizacija (Napomena 22)	-	5,995,888	3,863,191	53,460	-	9,912,538
Smanjenja	-	(4,899,672)	(541,364)	-	-	(5,441,033)
Stanje, 31. decembra 2017.	-	16,082,808	22,652,392	677,293	-	39,412,492
Sadašnja vrijednost						
31. decembar 2017. godine	941,624	34,969,744	12,588,231	14,002	2,848,094	51,361,693
31. decembar 2016. godine	941,624	26,864,628	14,590,211	31,541	10,283,697	52,711,701

	Gudvil	Licence	Softveri	Interno razvijeni softveri	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost						
Početno stanje, 1. januar 2016.	941,624	18,465,331	29,485,252	648,231	2,775,652	52,316,090
Povećanja	-	-	-	-	41,231,996	41,231,996
Prenosi	-	23,387,445	10,336,506	7,142	(33,723,951)	7,142
Smanjenja	-	(1,556)	(5,900,983)	-	-	(5,902,539)
Stanje, 31. decembra 2016.	941,624	41,851,220	33,920,775	655,373	10,283,697	87,652,689
Ispravka vrijednosti						
Početno stanje, 1. januar 2016.	-	12,372,739	15,754,756	492,755	-	28,620,250
Amortizacija (Napomena 22)	-	2,615,409	9,476,791	131,077	-	12,223,277
Smanjenja	-	(1,556)	(5,900,983)	-	-	(5,902,539)
Stanje, 31. decembra 2016.	-	14,986,592	19,330,564	623,832	-	34,940,988
Sadašnja vrijednost						
31. decembar 2016. godine	941,624	26,864,628	14,590,211	31,541	10,283,697	52,711,701
31. decembar 2015. godine	941,624	6,092,592	13,730,496	155,476	2,775,652	23,695,840

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Glavna ulaganja u nematerijalnoj imovini u 2016 godini u iznosu od EUR 29,271,230 se odnose na Spektrum aukciju za frekvencije u mobilnoj mreži.

Pregled korisnog vijeka je urađen tokom 2017 godine. Produžen je vijek upotrebe bilinga i CRM sistema sa 7 na 10 godina. Rezultat izmjene korisnog vijeka jeste smanjenje troškova amortizacije u 2017 u iznosu od 587.431 EUR. Izmjena je odrađena da bi se bolje reflektovao planirani vijek upotrebe. Ostale izmjene nemaju materijalan efekat na finansijske izvještaje.

Najznačajnije licence su prikazane u tekstu ispod:

Telekomunikaciona licenca fiksne telefonije

Dana 1. januara 2002. godine Agencija za Elektronske Komunikacije i Poštansku djelatnost Crne Gore ("Agencija") je izdala Društvu licencu za obavljanje javnih fiksnih komunikacionih usluga na period od 25 godina. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 2,359,800 (2016: EUR 2,595,780).

U skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama uputstava o utvrđivanju visine naknade za registraciju i licence komunikacionih operatora i pružalaca komunikacionih servisa od 5. novembra 2004. godine, Ministarstvo ekonomije Vlade Crne Gore propisalo je i posebnu jednokratnu naknadu za obavljanje međunarodnog saobraćaja. Navedena naknada plaća se jednokratno u iznosu utvrđenom od strane Agencije. Licenca za obavljanje međunarodnog saobraćaja je odobrena na period od 23 godine. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 1,080,000 (2016: EUR 1,200,000).

Licenca za obavljanje javnih fiksnih komunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

Agencija za radio-difuziju Crne Gore je u oktobru 2007. godine izdala Društvu na period od 10 godina licencu za izgradnju i korišćenje distribucije / emitovanja radio i televizijskih programa korisnicima (IPTV licenca). Društvo je platilo naknadu za registraciju u iznosu od EUR 75.000. IPTV licenca se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence. Agencija za elektronske medije je u decembru 2017. godine izdala odobrenje Društvu za pružanje audiovizuelne medijske usluge (AVM) na zahtjev i pravo da pruža tu uslugu posredstvom kablovske i javne mobilne elektronske komunikacione mreže. Odobrenje je izdato sa periodom važenja od deset godina. Društvo je dužno da plaća Agenciji godišnju naknadu za pružanje AVM usluge. Navedeni troškovi 214,565 EUR u 2017. godini (2016: 216.032 EUR) prikazani su u bilansu uspjeha u okviru „ostalih poslovnih rashoda“.

Telekomunikaciona licenca mobilne telefonije

Telekomunikaciona licenca odnosi se na opštu licencu za vođenje GSM 900 Mhz mobilne telefonije, izdatu od strane Agencije za komunikacije Crne Gore na period od 15 godina, počevši od 1. januara 2002. godine. Nabavna vrijednost licence je iznosila EUR 4,345,981. Na dan 31.12.2017 upotrební vijek licence je istekao i u skladu sa tim, licence je otpisana.

Na osnovu odluke Agencije za Elektronske Komunikacije i Poštansku djelatnost br. 0505-545/1 od 31. januara 2012. godine Telekomu je dodijeljena licenca koja garantuje ekskluzivno pravo korišćenja dodatnog radio spektra u mobilnim komunikacijama na frekvencijama 900MHz, 1800MHz i 2100MHz. Licenca je dodijeljena na period od 5 godina nakon plaćanja od strane Društva u iznosu 549,833 EUR koje je zasnovano na sprovedenom tender br. 505-5043/1 objavljenom dana 1. novembra 2011. godine od strane Agencije za Elektronske Komunikacije i Poštansku djelatnost. Na dan 31.12.2017 upotrební vijek licence je istekao i u skladu sa tim, licence je otpisana.

Dana 28. Marta 2007 godine Agencija je dodijelila Društvu 3G licencu na period od 15 godina. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 693,344 (2016: EUR 853,347).

Dana 9. Avgusta 2016 godine Agencija je dodijelila Društvu komunikacionu licencu za frekvencije 800 MHz, 900 MHz, 1800 MHz, 2 GHz i 2.6 GHz za teritoriju Crne Gore koja je validna od Septembra 2016 na period od petnaest godina u iznosu od EUR 27,331,000. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 25,193,103.

Licenca za obavljanje javnih mobilnih komunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

Društvo je u obavezi da plati Agenciji godišnju nadoknadu u iznosu od 1% od godišnjeg prihoda fiksnih i mobilnih usluga telefonije. Ova nadoknada je uključena u segment "ostali operativni troškovi" 1.563.540 EUR u 2017 (2016: 1.663.465 EUR)

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Gudvil

U skladu sa Odlukom Odbora direktora Društva od 19. februar 2004. godine i 7. marta 2005. godine, Telekom je iskoristivši pravo preče kupovine zaključio ugovor o kupovini dijela kapitala Interneta Crna Gora d.o.o., Podgorica za iznos EUR 1.750.000 2004. godine i EUR 435.700 2005. godine, čime je postao vlasnik 100% kapitala Internet Crna Gora d.o.o. Sadašnja vrijednost Gudvila sa stanjem na dan 31. decembra 2017 godine je EUR 941.624 (2016: EUR 941.624). Društvo je sprovelo test obezvrjeđenja, koji je imao za rezultat u većoj naknadivoj vrijednosti od sadašnje, tako da dodatno obezvrjeđenje nije obračunato (Napomena 4).

7. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Stambeni krediti dati zaposlenima	4,057,299	3,987,045
Stambeni krediti dati bivšim zaposlenima	4,139,552	4,057,874
Dugoročna potraživanja od kupaca	1,428,289	1,383,979
Ukupno finansijska potraživanja	9,625,140	9,428,898
Unaprijed plaćene beneficije zaposlenima	1,046,794	1,066,983
Unaprijed plaćen zakup GSM lokacija	942,298	670,470
Ukupno ostala potraživanja	1,989,092	1,737,453
Ukupno	11,614,232	11,166,351

Kreditni dati zaposlenima

Tokom 2007. godine, u skladu sa Statutom Društva i važećim Pravilnikom o rješavanju stambenih potreba zaposlenih, Izvršni odbor Društva je donio odluku o odobrenju stambenih kredita zaposlenima u iznosu od EUR 1.282.000. Ovi krediti su odobreni na period od 5, 7, 10 i 20 godina, sa godišnjom kamatnom stopom u rasponu od 0% do 2% (Napomena 2.7.1a). Ukupan iznos kredita obračunat po zaposlenom kreće se u rasponu od EUR 5.000 do EUR 50.000. Uslov za realizaciju kredita jeste da zaposleni ostane u radnom odnosu u društvu na period od najmanje tri godine. Ukoliko zaposleni napusti društvo prije isteka navedenog roka, on je u obavezi da odjednom otplate preostali dio kredita.

Na osnovu sporazuma sa sindikatom iz 2012.godine, Crnogorski Telekom se obavezao da raspodijeli EUR 6,000,000 za rješavanje stambenih potreba zaposlenih tokom 2013.godine, pri čemu je način i dinamika raspodjele takođe uređen Sporazumom. Rokovi otplate su 5, 7, 15 i 20 godina a kamatna stopa iznosi 2%.

Crnogorski Telekom je tokom 2015.godine nastavio sa obezbjeđivanjem sredstava za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u iznosu od EUR 3,700,000 te je u 2015.godini sa sindikatom zaključen Sporazum o raspodjeli sredstava za rješavanje stambenih potreba zaposlenih kojim je utvrđena dinamika raspodjele. Rokovi otplate su 5, 7, 15 i 20 godina a kamatna stopa iznosi 2%.

Radi obezbjeđenja uredne otplate kredita, Društvo je obezbijedilo hipoteke na stambene jedinice korisnika kredita.

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih kredita odobrenih zaposlenima prikazana su u pregledu koji slijedi:

	Iznosi u EUR	
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
- od dvije do pet godina	3,235,332	3,317,827
- preko pet godina	7,620,161	7,449,644
Nediskontovani krediti dati zaposlenima	10,855,493	10,767,471
Diskont	(2,658,642)	(2,722,551)
Fer vrijednost kredita datih zaposlenima (2.7.1)	8,196,851	8,044,920

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Dugoročna potraživanja od kupaca se odnose na potraživanja od prodaje opreme EUR 1,428,289 (2016: EUR 1,383,979) pojedinačnim kupcima na period od 24 mjeseca, sa dospeljem od 12-24 mjeseca.

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih potraživanja od kupaca prikazana su u pregledu koji slijedi:

	Iznosi u EUR	
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
12-24 mjeseca	1,898,755	2,019,048
Nediskontovana dugoročna potraživanja od kupaca	1,898,755	2,019,048
Diskont	(470,466)	(635,069)
Fer vrijednost dugoročnih potraživanja od kupaca	1,428,289	1,383,979

8. ZALIHE

	Iznosi u EUR	
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Kablovi, žice i ostali materijal	413,736	409,364
Zalihe za preprodaju	3,519,429	2,242,425
	3,933,165	2,651,789
Ispravka vrijednosti zastarjelih zaliha	(974,659)	(1,350,802)
	2,958,506	1,300,987

Promjene na ispravci vrijednosti zaliha za godinu koja se završava 31. decembra 2017. i 2016. prikazane su u sljedećoj tabeli:

	2017	2016
Stanje, 1. januara	1,350,802	1,328,483
Povećanje / smanjenje ispravke u toku godine (napomena 23)	(376,143)	22,319
	974,659	1,350,802

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

9. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA

	December 31, 2017	December 31, 2016
Potraživanja od kupaca	44,577,663	41,168,942
Ispravka vrijednosti	(24,021,952)	(22,965,368)
Potraživanja od kupaca, neto	20,555,711	18,203,574
Potraživanja od Hrvatski Telekom Grupe	14,469	15,951
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe	3,385,881	2,834,995
Ukupna potraživanja od kupaca, neto	23,956,061	21,054,520
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih zaposlenima	235,699	215,109
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih bivšim zaposlenim	322,752	354,020
Dospjela potraživanja od stambenih kredita	775,588	661,859
Ispravka vrijednosti stambenih kredita	(595,706)	(646,114)
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja od kupaca	9,618,663	8,419,417
Ukupno kratkoročni dio dugoročnih potraživanja	10,356,996	9,004,291
Ukupna finansijska sredstva	34,313,057	30,058,811
Avansi plaćeni za obrtnu imovinu	150,000	891,407
Unaprijed plaćeni zakup za GSM lokacije	339,550	421,165
Ostala unaprijed plaćena potraživanja	212,495	211,062
Ostala potraživanja	1,543,142	1,170,215
Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(931,398)	(931,398)
Ukupna ostala potraživanja, neto	1,313,789	1,762,451
Ukupna potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja, neto	35,626,846	31,821,262

Za objašnjenje obračuna ispravke vrijednosti stambenih kredita pogledati napomenu 4.c)

Struktura ostalih potraživanja na dan 31. decembar 2017. i 2016. godine je kao što slijedi:

	Iznosi u EUR	
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Potraživanja za lokalne komunalne takse	1,125,979	1,125,979
Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose	18,722	18,722
Ostalo	398,441	25,514
	1,543,142	1,170,215
Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(931,398)	(931,398)
	611,744	238,817

Ispravka potraživanja od opština u iznosu 931,398 EUR (2016: EUR 931,398) je određena na bazi procjene menadžmenta da dio potraživanja neće biti naplaćen. Crnogorske opštine su povukle sredstva sa bankovnih računa Društva kao naknadu za korištenje opštinske zemlje za mrežnu infrastrukturu. Društvo se nije saglasilo sa iznosom nadoknade i pokrenulo je slučaj pred sudom u 2009. godini.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Starosna struktura tekućeg dijela dugoročnih potraživanja i ostalih potraživanja

Naredna tabela pokazuje starosnu strukturu tekućeg dijela dugoročnih potraživanja i ostalih potraživanja.
 Sadašnja vrijednost dospjelih potraživanja je prikazana u bruto iznosu.

Iznosi u EUR	Stanje na dan 31. decembra 2017.	od čega nedospjelo	od čega dospjelo					
			manje od 30 dana	30 – 60 dana	61 – 90 dana	91 – 180 dana	181 – 360 dana	preko 360 dana
Ostala potraživanja	1,543,142	461,163	-	-	-	-	-	1,081,979
Stambeni krediti – zaposleni	235,699	235,699	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti-bivši zaposleni	1,098,340	322,752	26,498	23,366	20,487	55,856	93,400	555,981
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja od kupaca	9,618,663	7,820,423	159,504	68,631	42,075	100,139	191,139	1,236,753
Ukupno	12,495,844	8,840,037	186,002	91,997	62,562	155,995	284,539	2,874,713

Iznosi u EUR	Stanje na dan 31. decembra 2016.	od čega nedospjelo	od čega dospjelo					
			manje od 30 dana	30 – 60 dana	61 – 90 dana	91 – 180 dana	181 – 360 dana	preko 360 dana
Ostala potraživanja	1,170,215	151,236	-	-	-	-	-	1,018,979
Stambeni krediti – zaposleni	215,109	215,109	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti-bivši zaposleni	1,015,879	354,020	25,685	22,452	20,191	55,730	78,356	459,445
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja od kupaca	8,419,417	6,901,398	142,226	83,088	63,630	156,486	337,281	735,308
Ukupno	10,820,620	7,621,763	167,911	105,540	83,821	212,216	415,637	2,276,732

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja su denominovana u sledećim valutama:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
EUR	29,654,884	31,004,139
SDR (Specijalna Prava Vučenja)	5,971,069	817,123
USD	893	-
	35,626,846	31,821,262

Fer vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja, odgovara njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

Starosna struktura potraživanja iz poslovnih odnosa

U narednim tabelama je prikazana starosna struktura potraživanja po danima dospjeća. Sadašnja vrijednost dospjelih potraživanja je prikazana neto umanjena za ispravku vrijednosti.

Iznosi u EUR	Stanje na dan 31. decembra 2017.	od čega nedospjelo	od čega dospjelo					
			manje od 30 dana	30 – 60 dana	61 – 90 dana	91 – 180 dana	181 – 360 dana	preko 360 dana
Ukupno	23,956,061	13,112,213	2,563,142	1,387,485	915,807	4,325,981	937,507	713,926

Iznosi u EUR	Stanje na dan 31. decembra 2016.	od čega nedospjelo	od čega dospjelo					
			manje od 30 dana	30 – 60 dana	61 – 90 dana	91 – 180 dana	181 – 360 dana	preko 360 dana
Ukupno	21,054,520	12,883,537	3,684,420	1,192,426	922,522	1,010,190	920,629	440,796

Značajno povećanje potraživanja u odnosu na prethodnu godinu je uglavnom povezano sa povećanjem roaming saobraćaja.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja za finansijsku godinu završenu 31. decembra 2017. i 2016. prikazane su u sljedećoj tabeli:

	Potraživanja od kupaca	
	2017	2016
Stanje, 1. Januara	23,896,766	22,428,123
Dodatna ispravka u toku godine	1,438,220	1,434,066
Naplata ispravljenih potraživanja u toku godine	(241,205)	(134,456)
Penali fakturisani kupcima	(140,431)	169,033
Otpis potraživanja	-	-
Stanje, 31. decembra	24,953,350	23,896,766

10. KRATKOROČNI PLASMANI

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Kratkoročni depoziti u bankama		
Kreditna klasifikacija A- (S&P)	5,000,000	-
	5,000,000	-

Kratkoročni depoziti u bankama predstavljaju depozite sa rokom dospelja od tri mjeseca do godine dana sa prosječnom kamatnom stopom od 0,40%p.a. u 2017 (2016: 0,50%). Svi kratkoročni depoziti su denominirani u EUR.

11. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Gotovina u blagajni	443	1,821
Gotovina u bankama	6,645,969	6,550,196
	6,646,412	6,552,017

12. IZDVOJENA NOVČANA SREDSTVA

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Izdvojena novčana sredstva kod CKB banke - dividendna (fizička lica)	970,327	1,116,877
	970,327	1,116,877

Izdvojena novčana sredstva kod CKB banke u iznosu EUR 970,327 and EUR 1,116,877 sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 31. decembra 2016. godine, respektivno, su određena i držana sa posebnom namjenom isplate dividendi manjinskim akcionarima.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

13. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

a) Finansijski instrumenti po kategorijama

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Kredit i potraživanja		
Dugoročni kredit i potraživanja	9,625,140	9,428,898
Kratkoročni depoziti u bankama	5,000,000	-
Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja	34,313,057	30,058,811
Izdvojena novčana sredstva	970,327	1,116,877
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	6,646,412	6,552,017
Ukupno	56,554,936	47,156,603
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obaveze iskazane po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti		
Obaveze prema dobavljačima i ostale	40,961,917	34,439,755
Kratkoročne obaveze za TV Content	2,830,167	1,249,181
Dugoročne obaveze za TV Content	2,817,463	1,320,968
Ukupno	46,609,547	37,009,904

b) Kreditni kvalitet finansijskih sredstava

Kreditni kvalitet finansijskih sredstava koja nisu dospjela niti ispravljena su prikazana u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Dugoročni kredit i potraživanja		
Ugovorne strane bez kreditnog rejtinga	9,625,140	9,428,898
	9,625,140	9,428,898

Ugovorne strane bez kreditnog rejtinga uključuju dugoročna potraživanja od kupaca i dugoročna potraživanja za stambene kredite.

Potraživanja za stambene kredite su obezbijedena hipotekama koje predstavljaju preduslov za inicijalno odobrenje kredita. Dugoročna potraživanja od kupaca se odnose na prodaju opreme na rate. Društvo radi provjeru kreditnog kvaliteta svih kupaca prije same prodaje.

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti		
Gotovina i gotovinski ekvivalenti bez kreditnog rejtinga	999,562	1,379,021
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom A (S&P)	498,650	625,489
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom A- (S&P)	421,873	336,845
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom BB (S&P)	441,118	59,643
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom BBB- (S&P)	4,285,209	4,151,019
	6,646,412	6,552,017

Gotovina i gotovinski ekvivalenti stranih banaka koje posluju u Crnoj Gori su izracunate na bazi kreditnog rejting njihovih majki kompanija.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Kratkoročni depoziti u bankama		
Kreditna klasifikacija A- (S&P)	5,000,000	-
	5,000,000	-
Potraživanja iz poslovnih aktivnosti koja nisu dospjela niti ispravljena	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Ugovorne strane bez eksternog kreditnog rejtinga		
Potraživanja od kupaca	13,112,213	12,883,537
	13,112,213	12,883,537

14. AKCIJSKI KAPITAL

	Na dan 31. decembra 2017.			Na dan 31. decembra 2016.		
	Broj Akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Upisani, uplaćeni kapital						
- Magyar Telekom/M-Tele	36,177,950	76.53	94,786,591	36,177,950	76.53	94,786,591
Pravna lica i custody	5,340,292	11.30	13,991,618	5,569,508	11.78	14,592,167
Fizička lica	5,755,698	12.17	15,079,491	5,526,482	11.69	14,478,942
	47,273,940	100.00	123,857,700	47,273,940	100.00	123,857,700

Na dan 31. decembra 2017. godine nominalna vrijednost po akciji je iznosila EUR 2,62001. Akcije Crnogorskog Telekom se kotiraju na Montenegroberzi. Tržišna vrijednost po akciji na dan 31. decembar 2017. godine iznosila je EUR 1.5676 (31. decembar 2016: EUR 2.8200).

U 2014. godini, na osnovu zahtjeva manjinskih akcionara Skupština akcionara je pokrenula procedure smanjenja kapitala. Dana 5. marta 2014 godine Skupština akcionara je donijela odluku o smanjenju kapitala na način što će se smanjiti nominalna vrijednost akcije sa 2,98255 EUR na 2,62001 EUR. Ukupan broj akcija ostaje isti 47,273,940. Rezultat je smanjenje kapitala za 17,138,694 EUR.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

15. OBAVEZE IZ POSLOVANJA I OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obaveze prema trećim licima	25,908,788	22,595,847
Obaveze prema Hrvatski Telekom Grupi	158,579	178,551
Obaveze prema Deutsche Telekom Grupi	7,790,476	4,966,292
Ukupno poslovne obaveze	33,857,843	27,740,690
Razgraničeni troškovi	5,514,136	5,014,152
Obaveze za dividiendu	1,080,804	1,227,354
Bonusi	385,321	399,747
Ostale obaveze	123,813	57,812
Ukupno ostale finansijske obaveze	7,104,074	6,699,065
Ukupno finansijske obaveze	40,961,917	34,439,755
Primljeni avansi po osnovu pre-paid vaučera	680,660	412,610
Obaveze po osnovu primljenih avansa i unaprijed naplaćeni iznosi	-	359,995
Obaveze za ostale poreze i doprinose	24,041	24,041
Obaveze za porez na dodatu vrijednost	767,774	331,927
Razgraničeni prihodi	261,889	284,265
Ukupno ostale obaveze	1,734,364	1,412,838
Ukupno obaveze iz poslovanja i ostale obaveze	42,696,281	35,852,593

Značajno povećanje poslovnih i ostalih obaveza ka trećim licima, u poređenju sa prethodnom godinom, je uglavnom povezan sa saobraćajem u roamingu i roaming cijenama.

Razgraničeni troškovi uključuju sledeće:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Razgraničeni marketing troškovi	310,986	183,578
Razgraničene poštanske usluge	91,285	141,013
Razgraničeni troškovi održavanja	831,687	1,503,482
Procjena obaveza za IPTV usluge	77,513	381,252
Razgraničeni prihodi od internet servisa	742,773	710,625
Razgraničeni troškovi za kinematografsku nadoknadu	480,000	240,000
Razgraničeni troškovi za usluge revizije	92,541	51,699
Ostale procijenjene obaveze	2,887,341	1,802,503
	5,514,136	5,014,152

Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze su iskazane u sledećim valutama:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
EUR	39,687,266	33,740,971
SDR	866,012	413,100
USD	408,203	285,684
GBP	435	-
	40,961,916	34,439,755

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

Fer vrijednost obaveza iz poslovanja i ostalih obaveza jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti.
 Ugovoreno dospijeće obaveza iz poslovnih aktivnosti i ostalih obaveza je do 45/60/90 dana.

16. REZERVISANJA

Promjene na rezervisanjima za finansijske godine završene 31. decembra 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	2017		2016	
Stanje, 1. januara	1,333,195		1,946,933	
Povećanja u toku godine	1,159,123		864,836	
Otpuštanje tokom godine	(45,253)		(283,210)	
Iskorišćeno u toku godine	(1,591,906)		(1,195,364)	
Stanje, 31. decembra	855,159		1,333,195	
Umanjeno za: dugoročni dio	(469,677)		(502,330)	
	385,482		830,865	

	Sudski Sporovi	Otpremnine	Naknade zaposlenima	Program Varijabilnih bonusa (VAR II)	Ukupno
Stanje, 1. januara 2016.	336,399	927,507	360,626	322,401	1,946,933
Povećanja u toku godine	25,099	777,053	-	62,684	864,836
Otpuštanje tokom godine	(251,752)	-	(2,135)	(29,323)	(283,210)
Iskorišćeno u toku godine	-	(1,062,275)	(22,866)	(110,223)	(1,195,364)
Stanje, 31. decembra 2016.	109,746	642,285	335,625	245,539	1,333,195
Stanje, 1. januara 2017.	109,746	642,285	335,625	245,539	1,333,195
Povećanja u toku godine	237,922	868,831	31,660	20,710	1,159,123
Otpuštanje tokom godine	(44,043)	-	(1,210)	-	(45,253)
Iskorišćeno u toku godine	(9,804)	(1,511,116)	(19,183)	(51,804)	(1,591,906)
Stanje, 31. decembra 2017.	293,821	-	346,892	214,445	855,159
Umanjeno za: dugoročni dio	-	-	(315,232)	(154,445)	(469,677)
Kratkoročno rezervisanje	293,821	-	31,660	60,000	385,482

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

a) Primanja zaposlenih

	Rezervisanja za jubilarne nagrade	Rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju	Ukupno
Stanje, 1. januara 2016.	277,807	82,819	360,626
Rezervisanja u toku godine			
Iskorišćeno u toku godine	(10,616)	(14,385)	(25,001)
Stanje, 31. decembar 2016.	267,191	68,434	335,625
Stanje, 1. januara 2017.	267,191	68,434	335,625
Rezervisanja u toku godine	31,660	-	31,660
Iskorišćeno u toku godine	(19,183)	(1,210)	(20,393)
Stanje, 31. decembar 2017.	279,668	67,224	346,892
Umanjeno za: dugoročni dio	(248,008)	(67,224)	(315,232)
Kratkoročno rezervisanje	31,660		31,660

Rezervisanja za primanja zaposlenih izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina za odlazak u penziju, koje su predviđene Pojedinačnim kolektivnim ugovorom društava unutar Društva (napomena 2.15)

17. ODLOŽENA PORESKE OBAVEZE

Sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine i 31. decembra 2016. godine Društvo nema odoženih poreskih sredstava koja bi proistekla iz privremenih razlika ili prenijetih poreskih gubitaka.

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Društva. Oporeziva privremena razlika proističe iz alocirane poreske amortizacije i priznavanja sredstava manjih od 300 EUR.

Kretanje odloženih poreskih obaveza tokom godine može se vidjeti u narednoj tabeli:

Odložene poreske obaveze	Ukupno
Stanje 1. januara 2016.	2,263,822
Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	212,661
Stanje 31. decembra 2016.	2,476,483
Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	(77,468)
Stanje 31. decembra 2017.	2,399,015

18. FINANSIJSKE OBAVEZE

Kretanje finansijskih obaveza za finansijske godine završene 31. decembra 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	2017	2016
Kratkoročni kredit od Mađar Telekom	-	6,575,133
TV content prava	5,647,630	2,570,149
Stanje 31. decembra 2017.	5,647,630	9,145,282
Umanjeno za: dugoročni dio	(2,817,463)	(1,320,968)
Kratkoročne finansijske obaveze	2,830,167	7,824,314

U Avgustu 2016 godine Crnogorski Telekom je potpisao ugovor o zajmu sa Mađar Telekomom u ukupnom iznosu od EUR 8,500,000 uz kamatnu stopu od 4.3%. Tokom 2016 godine iznos od EUR 2,000,000 je vraćen Mađar Telekomu. Kredit je zaključen na period do 30. marta 2017 godine. Crnogorski Telekom je vratio preostali iznos kredita Mađar Telekomu 27. marta 2017. godine.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE

(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

U Martu 2017 godine Crnogorski Telekom je potpisao ugovor o zajmu sa Hrvatskim Telekomom u iznosu od EUR 6,500,000 uz kamatnu stopu 3%. Kredit je zaključen na period do 30. novembra 2017. Crnogorski Telekom je otplatio poslednju tranšu kredita Hrvatskom Telekomu 18. oktobra 2017. godine.

TV content prava su povezana sa TV pravima koja su ugovorena na fiksni period sa non-cancelation klauzulom.

19. PRIHODI

a) Usluge fiksne telefonije i usluge internet

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Telekomunikaciona pretplata, konekcija i ostali prihodi	8,670,919	9,990,926
Ukupni prihodi od odlaznih poziva	2,856,893	4,276,964
Ukupni prihodi od dolaznih poziva	2,842,354	3,331,636
Prihodi od web prezentacije i hostinga	44,499	45,407
ADSL prihodi	8,940,806	10,691,112
Prihodi od MIPNETa, zakupljenih linija i prenosa podataka	2,582,972	2,923,353
IPTV prihodi	6,962,641	7,398,811
ICT prihodi	4,628,454	4,594,716
Prihodi od Univerzalnog servisa	3,458	2,078
Prihodi DVB-T2	219,629	22,131
Ukupni prihodi od servisa	37,752,625	43,277,134
Prihodi od prodaje opreme	3,712,257	3,937,758
Ostali prihodi	1,104,937	514,655
Ukupni prihodi od pružanja usluga fiksne telefonije i interneta	42,569,819	47,729,557

Prezentiranje prihoda fiksne telefonije i internet usluga je prilagođeno razvoju industrije i internim izveštajima menadžmenta. Stoga su neke cifre iz 2016. godine promijenjene kako bi prihodi godina na godinu bili uporedljivi.

Crnogorski Telekom je stupio u partnerstvo sa nacionalnim Radio difuznim centrom (RDC) u 2015. godini na osnovu poziva ponuđačima od strane RDCa, vezano za razvoj nove DVB-T2 TV usluge. RDC upravlja digitalnim TV spektrumom, dok Crnogorski telekom pruža stručne usluge vezano za promociju, prodaju, podršku korisnicima i TV sadržaj.

RDC je vlasnik licence i registrovan je kao pružalac usluge DVB-T2, sa CTom kao ekskluzivnim agentom za prodaju servisa. DVB-T2 ima pokrivenost populacije od 99% i omogućio je CTu da proširi način na koji pruža svoje TV usluge.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

b) Usluge mobilne telefonije

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Post-paid prihodi	22,096,638	20,685,457
Prodaja paketa i pre-paid usluga	6,797,736	8,522,813
Prihodi po osnovu interkonekcije	4,723,074	5,646,680
Prihodi od roming-a	3,456,628	2,930,923
Servisni prihodi mobilne	37,074,076	37,785,873
 Prodaja mobilnih telefona	 4,876,126	 5,655,741
 Ostali prihodi	 567,256	 538,348
 Ukupni prihodi od pružanja usluga mobilne telefonije	 42,517,458	 43,979,962

20. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Prihodi od dugoročnog zakupa optičkog kabla – “Dark Fiber”	206,676	130,207
Kapitalni dobici od prodaje osnovnih sredstava	26,668	253,607
Ostali poslovni prihodi	497,359	14,174
	730,703	397,988

Iznos od EUR 206,676 u 2017. godini se odnosi na prihode od zakupa optičkog kabla – “Dark Fiber”. Ugovori o pravu korišćenja “Dark Fiber” slični su lizingu zato što podrazumijevaju pravo korišćenja specifičnog mrežnog sredstva, koje isključuje korišćenje od strane ostalih operatera, uključujući i Crnogorski Telekom. Plaćanje koje se odnosi na njegovo korišćenje je avansno i ne zavisi od stvarne upotrebe od strane kupca. Zakup je zaključen na period od 15 godina.

21. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Troškovi neto zarada i naknada zarada	6,346,418	7,525,479
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	1,406,431	1,541,691
Troškovi doprinosa za penzije	2,784,899	3,010,944
Troškovi socijalnih i ostalih doprinosa	910,662	1,012,417
Jubilarne nagrade i otpremnine (napomena 16)	868,831	777,053
Rezervisanja za penzionisanje i jubilarne nagrade (napomena 16)	30,450	(2,135)
Ostali troškovi zaposlenih	730,874	1,068,194
	13,078,565	14,933,643

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

22. AMORTIZACIJA I OBEZVRJEĐENJE

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Amortizacija osnovnih sredstava (Napomena 5)	11,927,705	7,557,960
Obezvređenje	44,264	305,651
Amortizacija nematerijalnih ulaganja (Napomena 6)	9,912,538	12,223,278
	21,884,507	20,086,889

23. TROŠKOVI KORIŠĆENJA USLUGA DRUGIH OPERATERA

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u zemlji	2,937,698	3,679,000
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u inostranstvu	4,286,103	4,572,632
	7,223,801	8,251,632

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

24. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Troškovi materijala, održavanja i naknade za izvršene usluge	8,436,375	10,124,482
Marketing	1,296,620	1,626,745
Ispravka vrijednosti potraživanja	1,197,015	1,299,610
Zakup	2,718,115	2,554,728
Troškovi telekomunikacione licence	1,670,731	1,725,119
Sponzorstva	272,794	290,268
Opštinske i ostale poreske takse	1,840,687	2,036,857
Provizija dilera	1,405,412	1,219,848
Naknade	256,169	174,855
Revizija završnog računa	93,397	90,397
Konsalting usluge Deutsche Telekom	793,438	665,476
Ostale konsalting usluge	137,074	280,467
Električna energija	1,413,793	1,356,192
Poštanske usluge	512,451	572,718
Ostale neproizvodne usluge	412,733	432,567
Neto efekat dodatne vrijednosti zaliha i ukidanja ispravke vrijednosti zaliha		22,319
Troškovi pružanja ICT usluga	2,313,455	1,823,100
Smanjenje rezervisanja priznatih u izvještaju o ukupnom rezultatu (napomena 15)	194,343	(226,653)
Ostali poslovni rashodi	887,155	1,670,440
Operativni troškovi vezani za Univerzalni servis	5,204	4,334
	25,480,818	27,743,869

Troškovi zakupa se u najvećoj mjeri odnose na zakupe telekomunikacionih vodova u iznosu od EUR 782,753 (2016: EUR 840,645) kao i na zakup mjesta za bazne stanice od Radio Difuznog Centra u iznosu od EUR 702,317 (2016: 709,417 EUR)

Troškovi sponzorstva koji su iznosili 191,928 EUR (2016: 200,000 EUR) predstavljaju najvećim dijelom troškove sponzorstva FSCG i muškog košarkaškog kluba "Budućnost". Ostatak troškova sponzorstva se odnosi na kulturu, sport i obrazovanje.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

25. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI, NETO

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Finansijski prihodi		
Prihod od kamata od:		
Kratkoročni depoziti u bankama	15,018	46,001
Kreditni odobreni zaposlenima	190,303	175,757
Prihod od ukidanja diskonta na dugoročna potraživanja	184,893	761,756
Pozitivne kursne razlike	186,421	148,628
Ostali finansijski prihodi	-	31,735
	576,635	1,163,877
Finansijski rashodi		
Rashodi kamata	(240,715)	(18,849)
Negativne kursne razlike	(319,597)	(202,485)
Ostali finansijski rashodi	(728,708)	(341,745)
	(1,289,020)	(563,079)
Neto finansijski rashodi	(712,385)	600,798

Glavne razlike u neto finansijskom rezultatu su uzrokovane nižim prihodom od kamata za stambene kredite zbog promjene diskontne stope u 2016. i većih troškova kamate kao rezultat kapitalizacije prava za TV sadržaje u 2017. kao i većih ostalih finansijskih troškova.

26. POREZ NA DOBIT

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Porez na dobit - tekući porez	833,281	1,241,370
Porez na dobit - odloženi porez	(77,468)	212,662
Ukupno	755,813	1,454,032

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit i poreza na dobit iskazanog u poreskom bilansu

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim izvještajima i poreza na dobit po poreskom bilansu prikazano je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Dobit prije oporezivanja	5,887,186	10,860,953
Porez na dobit po stopi od 9%	529,847	977,486
Troškovi koji se ne priznaju za poreske svrhe	99,254	161,359
Ostale korekcije	126,712	315,187
	755,813	1,454,032

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

27. ZARADA PO AKCIJI

(Iznosi u EUR)

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Profit akcionara Društva	5,131,373	9,406,921
Prosječan ponderisan broj izdatih akcija	47,273,940	47,273,940
Osnovna zarada po akciji	0.11	0.20
Društvo nema potencijalnih smanjenih zarada po akciji.		

28. PLAĆANJA DIVIDENDE

Tokom 2017. godine, Društvo nije objavilo dividende po osnovu raspodjele dobiti za 2016. godinu (2015: EUR 19,200,000). Stoga je dividenda po akciji bila nula (2015: EUR 0.40610).
 Tokom 2017. godine Društvo je isplaćivalo dividendu iznosu od 146,548EUR koje se odnose na prethodne godine.

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Magyar Telekom Nyrt. je u 2005. godini postao većinski vlasnik sa 76,53% udjela. U januaru 2017. godine je prodao taj udio Hrvatskoj Telekom Grupi. Deutsche Telekom AG ("DTAG") je krajnji kontrolni vlasnik Hrvatske Telekom Grupe sa 51% akcija u vlasništvu. Deutsche Telekom ("DT") Grupu konstituše više provajdera fiksne telefonije, mobilne telefonije i IT usluga, sa kojima Društvo ima transakcije.

Krajnji kontrolni vlasnik Društva je Deutsche Telekom AG (sa sjedištem u Njemačkoj). Akcionari Deutsche Telekom AG su Investicione institucije (53,7%), KfW Bankengruppe (17%), Savezna Republika Njemačka (14.5%) i ostali investitori sa (14,4%).

Sve transakcije sa povezanim licima proističu iz tekućeg poslovanja i njihova fer vrijednost se ne razlikuje materijalno od fer vrijednosti koja bi bila ostvarena u standardnim transakcijama.

29.1 Deutsche Telekom Groupa (uključujući Hrvatski Telekom Grupu)

Transakcije sa povezanim licima primarno uključuju korišćenje i pružanje telekomunikacionih usluga kao i zakupe vodova koji rezultiraju sa stanjem obaveza i potraživanja na kraju godine. Tabela ispod pokazuje stanja sa članicama Deutsche Telekom:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Kratkoročni krediti		
Kratkoročni kredit od Magyar Telekom Plc.	-	6,575,133
Potraživanja		
Magyar Telekom Plc.	68,166	107,887
Makedonski Telekom Group	87,117	40,569
Telekom Deutschland	3,216,842	2,669,070
Ote Telekom	14,800	17,469
T – Hrvatski telekom	14,469	15,951
Ukupno	3,401,394	2,850,946

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obaveze		
Magyar Telekom Plc.	228,066	320,891
Makedonski Telekom Group	1,099,388	402,385
Telekom Deutschland	6,417,278	4,073,713
Ote Telekom	43,299	209,593
T - Hrvatski telekom	158,579	138,261
Ukupno	7,946,610	5,144,843
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Prihodi		
Magyar Telekom Plc.	114,320	160,912
Makedonski Telekom Group	5,671	10,749
Telekom Deutschland	5,100,065	5,809,323
Ote Telekom	11,500	8,065
T – Hrvatski telekom	48,840	20,866
Total	5,280,396	6,009,915
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Troškovi		
<i>Magyar Telekom</i>		
Konsultantske usluge	27,452	14,000
Usluge mobilne telefonije	12,130	4,532
Zakup linkova	56,950	237,885
Ostali troškovi	165,491	92,530
	262,023	348,947
<i>Makedonski telekom</i>		
Usluge mobilne telefonije	4,665	3,419
Ostali troškovi	39,489	20,798
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	306,177	373,164
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija	2,227,763	3,449,415
Konsultantske usluge	765,986	669,147
T brand	201,984	231,632
Održavanje telekomunikacione opreme	24,272	17,671
Usluge mobilne telefonije	87,175	71,497
Zakup linkova	115,429	109,053
Ostali troškovi	10,475	30,603
	3,433,084	4,579,018
<i>T - Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija		
Održavanje telekomunikacione opreme	26,947	30,685
Zakup linkova	362,968	225,178
Ostali troškovi	6,214	6,680
	396,129	262,543
Ukupno	4,135,390	5,214,726

29.2 Savezna Republika Njemačka

Savezna Republika Njemačka je direktni i indirektni akcionar DTAG i posjeduje 32.0% akcijskog kapitala. Savezna Republika Njemačka ima solidnu većinu na skupštini akcionara DTAG iako raspolaže manjinskim paketom akcija, što čini DTAG zavisnom od Savezne Republike Njemačke. Stoga, Savezna Republika i kompanije koje su kontrolisane od strane Savezne Republike ili kompanije nad kojima Savezna Republika može da izvrši značajan uticaj, se klasifikuje kao povezano lice DTAG, a samim tim i Društva.

DTAG ili bilo koja članica Hrvatski Telekom Grupe, uključujući Društva, nije izvršio u sklopu svojih redovnih aktivnosti bilo koju transakciju koja je bila pojedinačno materijalna u 2017. ili 2016. godini sa kompanijama koje kontroliše Savezna Republika ili kompanija preko koje Savezna Republika može ima značajan uticaj.

29.3 Ugovori sa visokim Rukovodstvom

Društvo je tokom 2017. godine odobrilo rukovodstvu kratkoročne naknade, koje su iznosile EUR 402,613 (2016: 576,343EUR) za neto zarade i bonuse koji su članovi ili stalni gostujući Menadžment komiteta Crnogorskog Telekom, i EUR 289,600 (2016: 310,399EUR) za pripadajuće poreze i doprinose.

Tokom 2017. godine Društvo je isplatilo višem rukovodstvu VAR II program u bruto iznosu EUR 59,148 (2016: 110,550, Napomena 15)

30. POTENCIJALNE OBAVEZE

Potencijalni sporni ugovori

U skladu sa kupoprodajnim ugovorom zaključenim 15. marta 2005. godine između Vlade Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Magyar Telekom, kao Kupca, Kupac je u obavezi da omogući Društvu zaključivanje ugovora sa Radio Difuznim Centrom za zakup optičkih vlaknastih kapaciteta za transmisiju TV i radio signala i Univerziteta Crne Gore o obezbjeđivanju kapaciteta za konekciju. Trajanje ugovora je 20 godina. U oba slučaja predviđeno je da ugovorne strane neće platiti bilo kakvu naknadu za korišćenje ovih kapaciteta. Rukovodstvo Društva procjenjuje da neće biti materijalnih troškova po ovom osnovu u budućnosti.

Zaštita životne sredine

Propisi koji se odnose na zaštitu životne sredine usvajaju se u Crnoj Gori i Društvo sa stanjem na 31. decembra 2017 i 2016. godine nije iskazala bilo kakve obaveze za predviđene troškove, uključujući pravne i konsultantske naknade, studije lokacija, osmišljavanje i implementaciju planova restauracije koji se odnose na zaštitu životne sredine. Troškove vezane za zaštitu životne sredine rukovodstvo ne smatra materijalno značajnim.

31. PORESKI RIZIK

Poreski zakoni u Crnoj Gori su predmet različitih interpretacija i čestih izmjena. Interpretacija poreskih zakona od strane poreskih vlasti može da se razlikuje od interpretacije od strane rukovodstva Društva. Kao rezultat, neke transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti na način da se zahtijeva od Društva da plati dodatne poreze, kazne i kamate. Poreske obaveze zastarijevaju nakon pet godina. Ovo znači da poreske vlasti imaju pravo da utvrde neplaćene poreske obaveze u toku petogodišnjeg perioda. Rukovodstvo procjenjuje da je Društvo platilo sve poreske obaveze koje su se dogodile zaključno sa 31. decembrom 2017. godine.

32. PREUZETE OBAVEZE

a) Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga – Društvo kao zakupac

Sklapanjem ugovora o operativnom lizingu Društvo zakupljuje veliki broj maloprodajnih i poslovnih prostora, skladišta, zatim internet pristup i mrežne linije. Lizing je ugovoren od jedne godine do neograničenog vremenskog perioda, i većina zaključenih ugovora o lizingu mogu se produžiti po isteku lizinga po aktuelnim cijenama na tržištu.

Iznosi minimalnih plaćanja zakupnina na dan bilansa stanja koja se odnose na operativni lizing za koji se procjenjuje da se ne može otkazati prikazan je u tabeli ispod:

ne duže od godine	1,383,546
od dvije do pet godina	2,500,820
duže od pet godina	2,500
Ukupno	3,886,866

Ugovor o zakupu sa Radio Difuznim Centrom je potpisan na neodređeno vrijeme za zakup mjesta za bazne stanice na njihovim tornjevima. Iznos zakupa je varijabilan u zavisnosti od iskorišćenosti prostora na tornjevima.

Godišnji troškovi lizinga su prikazani u izvještaju o ukupnom rezultatu kao što je prikazano u Napomeni 24.

b) Ostale preuzete obaveze

Preuzete obaveze po ugovorima do datuma Izvještaja o finansijskom položaju koje nisu objelodanjene u finansijskim izvještajima su sljedeće:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Ugovorene obaveze po osnovu:		
- kupovine nekretnina i opreme	995,508	2,186,115
- kupovine nematerijalne imovine	1,608,843	2,576,863
- održavanje i tehničke aktivnosti	949,551	621,965
- marketing i sponzorstvo	157,763	142,196
Ostale ugovorene obaveze troška	467,190	1,137,968
Ukupno	4,178,855	6,665,107

c) Upotrebne dozvole

Na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog 15. marta 2005. godine između Vlade Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Matav Hungarian Telecommunication Company, kao Kupca, Prodavac je u obavezi da omogući Društvu dostavljanje kompletiranih molbi relevantnoj javnoj instituciji za obezbjeđivanje svih preostalih dozvola za nastavljane i) obavljanja poslovanja i/ili ii) vlasništva i/ili poslovanja sa njihovim sredstvima postojećim na datum potpisivanja Ugovora. Menadžment kompanije procjenjuje da u budućnosti neće biti značajnih troškova povezanih sa ovim slučajem.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2017. GODINE
(Svi iznosi su u EUR osim ako drugačije nije naznačeno)

33. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija Izvještaja o finansijskom položaju u EUR na dan 31. decembar 2017 i 2016:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
SDR	1.1874	1.2753
USD	1.1999	0.9538

34. GOTOVINA GENERISANA IZ POSLOVANJA

	Napomena	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
<i>Dobitak za godinu</i>		5,131,373	9,406,921
<i>Korekcije:</i>			
Porez na dobit		755,813	1,454,032
Amortizacija	22	21,884,507	20,086,889
Neto finansijski prihod	25	712,384	(600,798)
Rezervisanja za benefite zaposlenima povećanja tokom godine	16	889,541	839,737
Rezervisanja za benefite zaposlenima iskorišćeno tokom godine	16	(1,210)	(2,135)
Ostale negotovinske stavke		(587,873)	(1,175,048)
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti zaliha priznatih u okviru prihoda/rashoda	24	(376,143)	22,319
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti spornih potraživanja priznatih u okviru prihoda/rashoda	9	1,197,015	1,299,610
Dobit od prodaje stalne imovine	20	(233,344)	(383,814)
<i>Promjena u okviru obrtnog (radnog) kapitala</i>			
Promjena na obavezama		6,843,688	(5,509,584)
Promjena na zalihama		(1,281,376)	1,364,046
Poromjena na potraživanjima		1,194,415	(3,968,382)
Rezervisanja za sudske sporove	16	(184,076)	226,653
Rezervisanja za benefite zaposlenih	16	(1,591,906)	(1,195,364)
Promjena na izdovjenim novčanim sredstvima		(146,549)	(47,731)
<i>Gotovina generisana iz poslovanja</i>		34,206,259	21,817,351

35. ZNAČAJNI DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Nakon datuma izvještavanja nije bilo značajnijih događaja.

[illegible]

Crnogorski Telekom

Izvještaj menadžmenta za finansijsku
2017. godinu

Sadržaj:

O Crnogorskom Telekomu
Izabrani finansijski i operativni podaci Crnogorskog Telekoma
Značajne kapitalne investicije
Menadžment Crnogorskog Telekoma
 Odbor direktora
 Izvršni direktor i Menadžment komitet
Vizija i strategija
Regulatorno okruženje
Promocije i ponude
Ljudski resursi
Korporativna odgovornost
Poslovne jedinice
Upravljanje rizicima
Zaštita životne sredine i energetska efikasnost
Kodeks korporativnog upravljanja

O Crnogorskom Telekomu

Crnogorski Telekom (CT) je najveća telekomunikaciona kompanija u Crnoj Gori, koja pruža širok spektar fiksnih i mobilnih servisa (govorne usluge, usluge slanja poruka, internet, TV, iznajmljeni vodovi, mreže podataka, ICT i Cloud rješenja).

Kompanija je u potpunosti digitalizovala fiksnu mrežu 2007, a do kraja 2012. godine omogućena je kompletna ADSL pokrivenost za korisnike fiksne telefonije. Od 2011. godine unaprjeđuje se fiksna broadband mreža kroz gradnju optičke infrastrukture, a od 2016. i kroz VDSL. Crnogorski Telekom uvodi IPTV uslugu 2007. godine, a od 2011. nudi ICT rješenja. Kompletna migracija na IMS je završena 2015. godine.

Crnogorski Telekom je drugi provajder mobilne telefonije u Crnoj Gori. Od svog osnivanja, 2000. godine, kompanija je prepoznatljiva po inovativnim i naprednim uslugama na domaćem tržištu. 3G mreža je lansirana u ljeto 2007, dok je 4G servis dostupan od 2012. Tokom aukcije spektra 2016. godine, obnovljene su postojeće frekvencije, ali je obezbijeđen i značajan udio u novim frekvencijama.

U maju 2009. godine Crnogorski Telekom a.d, T-Mobile Crna Gora d.o.o i Internet Crna Gora d.o.o su spojeni u jedno pravno lice, Crnogorski Telekom a.d.

Od 2012. godine svi proizvodi se nude pod zajedničkim T -brendom.

U aprilu 2005. godine, Magyar Telekom je kupio 76,53% kapitala Crnogorskog Telekomu. U januaru 2017, M-tele doo, u stopostotnom vlasništvu Hrvatskog Telekomu dd je preuzeo kompletan udio Magyar Telekomu u Crnogorskom Telekomu. Deutsche Telekom AG posjeduje 51% akcija Hrvatskog Telekomu, a zajedno imaju nekoliko firmi širom svijeta sa kojima Crnogorski Telekom ima redovne transakcije. Detalji transakcija sa povezanim licima su dati u finansijskom izvještaju kompanije, Napomena 29.

Izabrani finansijski i operativni podaci Crnogorskog Telekomu

Glavna postignuća

- U 2017. godini, ostvareni prihodi, EBITDA i operativni tokovi gotovine su bili u skladu sa očekivanjima.
- Prihodi su iznosili EUR 85,8 miliona, što predstavlja smanjenje od 7% u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje prihoda je uglavnom uslovljeno manjim prihodima od usluga maloprodaje, usljed pojačane konkurencije i regulacije.
- EBITDA prije specijalnih uticaja se smanjila za 5% na godišnjem nivou, na EUR 29,5 miliona, sa maržom od 34,5% (33,9% u 2016. godini).
- Kapitalna ulaganja su iznosila EUR 18,6 miliona.

Prihodi i profitabilnost

U 2017. godini, Crnogorski Telekom se fokusirao na dalje proširenje 4G mreže, na razvoj optičke i poboljšanje bakarne infrastrukture preko VDSL-a, kao i na unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih usluga. Godinu je obilježila i snažna konkurencija na tržištu fiksnih usluga. Crnogorski Telekom je uspio da sačuva korisničku bazu fiksnog interneta, da ublaži smanjenje broja korisnika IPTV usluge i da raste u DVB-T2 servisu. Regulacija maloprodajnih cijena fiksnih govornih usluga i fiksnog broadbanda je negativno uticala na prihode i profitabilnost. U mobilnom segmentu, Crnogorski Telekom je uspio da zadrži vodeću poziciju u ukupnom postpaid-u i postpaid-u poslovnog segmenta, kao i da povrati liderstvo u korišćenju mobilnog interneta. Ponuda u mobilnom segmentu je nadalje poboljšana i obnovljena.

Prihodi Crnogorskog Telekomu su manji za 7% na godišnjem nivou i iznosili su EUR 85,8 miliona. Glavni uzroci smanjenja prihoda, u poređenju sa 2016. godinom, odnose se na:

- prihode od maloprodaje fiksne telefonije (-19%), što je izazvano smanjenjem broja korisnika, regulacijom maloprodajnih cijena i smanjenjem potrošnje;
- prihode od fiksnog broadband-a (-16%), uslovljeno jakom konkurencijom i regulacijom maloprodajnih cijena;
- prihode od mobilnog prepaid-a (-20%), usled manjeg broja korisnika i smanjenja potrošnje;
- Data usluge (-3%), uslovljeno padom prihoda tradicionalnih usluga prenosa podataka;
- prihode od interkonekcije (-16%), što je posljedica umanjenja cijene mobilne terminacije i manjeg dolaznog saobraćaja.

Pozitivna kretanja u oblasti prihoda se odnose na:

- prihode mobilnog postpaid-a (+5%), uslovljeno uspjehom Magenta1 i restrukturiranjem ponude;
- prihodi od turista (+46%).

Kao i prethodnih godina, Crnogorski Telekom je ulagao napore na povećanju efikasnosti i smanjenju troškova. Rezultat je godišnje smanjenje operativnih troškova bez specijalnih uticaja u iznosu od 4,6 milion EUR ili -8%. Godišnji pad prihoda djelimično je kompenzovan troškovnom efikasnošću, što je rezultiralo smanjenjem EBITDA prije posebnih uticaja za 1,7 miliona EUR ili -5%, na iznos od 29,5 miliona EUR.

Operativni profit (EBIT) je iznosio 6,6 miliona EUR. Neto profit je iznosio 5,1 milion EUR.

Glavni finansijski pokazatelji (m€)	2016	2017	Δ	Δ%
Prihodi	92,1	85,8	-6,3	-7
EBITDA ¹ bez specijalnih uticaja ²	31,1	29,5	-1,7	-5
EBITDA marža bez specijalnih uticaja (%)	33,9	34,5	0,7	
EBITDA	30,3	28,5	-1,9	-6
EBITDA marža (%)	33,0	33,4	0,4	
Operativni profit	10,3	6,6	-3,7	-36
Neto dobit	9,4	5,1	-4,3	-45
Ukupna aktiva	183	191	8	4
CAPEX (kapitalni rashodi)	49,7	18,6	-31,1	-63
Broj zaposlenih (na kraju godine)	573	552	-21	-4

Glavni nefinansijski pokazatelji (KPI)

U 2017. godini broj fiksnih priključaka je bio manji za 9%, jer je uobičajen odliv korisnika ubrzan usljed pojačane aktivnosti konkurencije. Broj priključaka fiksnog broadbanda je ostao na nivou prethodne godine, dok je smanjenje IPTV korisničke baze ublaženo u odnosu na uporedni period (-4.000 u 2016. godini).

Ključni pokazatelji u fiksnoj telefoniji (u hiljadama)	31. dec 2016.	31. dec 2017.	Δ	Δ%
Priključci fiksne telefonije, ukupno	135,4	122,6	-12,8	-9,5
Fizička lica	117,2	105,0	-12,2	-10,4
Pravna lica	18,2	17,6	-0,6	-3,3
Učešće u tržištu fiksnih govornih usluga (%)	92,0	81,4	-10,6	
Fiksni broadband priključci, ukupno	70,2	69,8	-0,4	-0,6
Fizička lica	61,9	61,4	-0,5	-0,8
Pravna lica	8,3	8,4	0,1	1,2
Učešće u tržištu broadband usluga (%)	59,4	49,9	-9,5	
IPTV priključci, ukupno	59,3	56,4	-2,9	-4,8
Fizička lica	57,0	54,1	-2,9	-5,1
Pravna lica	2,3	2,3	0,0	0,7
Učešće u tržištu pretplatničke televizije (%)	31,2	27,5	-3,7	

Na kraju 2017. godine korisnici Crnogorskog Telekomu su koristili 352 hiljade SIM kartica, što je za 9 hiljada ili 2% manje u poređenju sa prošlom godinom, usled kretanja u prepaid segmentu. Ukupno učešće u tržištu

¹ zarada prije odbijanja kamata, poreza na dobit i amortizacije

² Troškovi restrukturiranja

SIM kartica je iznosilo 33.7%. Postpaid SIM baza je veća za 26 hiljada ili 14% , što je postignuto daljim rastom Magente 1 kao i redizajniranjem ponuda. Crnogorski Telekom je zadržao leadersku poziciju u postpaid segmentu i uspio da povрати liderstvo u korišćenju mobilnog interneta.

Ključni pokazatelji mobilnih usluga (u hiljadama)	31. dec 2016.	31. dec 2017.	Δ	Δ%
Broj SIM kartica, ukupno	361,1	352,1	-9,0	-2,5
Pripaid	176,0	140,7	-35,3	-20,0
Postpaid, ukupno	185,1	211,4	26,3	14,2
Postpaid fizička lica	68,0	82,9	14,9	22,0
Postpaid pravna lica	117,2	128,5	11,3	9,7
Učešće na tržištu mobilnih usluga (%)	34,7	33,7	-1,0	
Broj korisnika mobilnog internet	143,0	157,2	14,1	9,9
Učešće na tržištu korisnika mobilnog interneta (%)	37,9	37,6	-0,4	
Mobilna penetracija (%)	167,9	168,5	0,6	

Značajne kapitalne investicije

Optička mreža

FTTH projekat, jedan od najvažnijih strateških projekata u Crnogorskom Telekomu, bilježi značajan rast u 2017. Uslovi za korišćenje FTTH servisa su obezbijeđeni za preko 83% stanova u urbanim sredinama i preko 34% domaćinstava na nacionalnom nivou. Udio aktivnih korisnika u odnosu na FTTH potencijal je veći od 23%.

Zagarantovan je dalji razvoj kroz partnerstvo sa CEDIS-om, koje omogućava brzo širenje FTTH i u prigradskim zonama. U 2017. uspješno je implementirana vazдушna FTTH mreža u Murtovinu i Zagoriču. Na razvoju FTTH mreže aktivan rad će se nastaviti i u budućem periodu.

VDSL/Vektoring

Tokom 2017. godine Crnogorski Telekom je u okviru VDSL Roll-out programa, oblast pokrivanja VDSL signalom proširio na cijelu teritoriju Crne Gore. Time, na svakoj od 230 Telekom lokacija, postoji oprema nove pristupne tehnologije. Na taj način je dat doprinos zadržavanju postojećih i privlačenju novih korisnika u internet i IPTV segmentu.

Ugradnjom outdoor kabineta i obezbjeđivanjem digitalnih podloga dodatno je unaprijeđen kvalitet bakarne mreže na lokacijama na kojima to ranije nije bilo moguće. U prethodnoj godini je realizovano 13 kabineta, a svi oni imaju potencijal da podrže i potrebe budućih FTTH korisnika.

Mobilna pristupna mreža

Crnogorski Telekom je nastavio sa uspješnim rezultatima u mobilnoj pristupnoj mreži (RAN):

- Pokrivenost od 95% naseljene teritorije postignuta je već na kraju prvog kvartala 2017. godine. Velika pokrivenost ostvarena je posredstvom novog spektra, kroz LTE rollout realizovan u veoma kratkom vremenu.
- BEST IN TEST- najbolja mreža na uporednom testu mobilnih operatora u Crnoj Gori, treći put za redom. Sertifikat je izdala renomirana kuća P3 communications.
- Mreža Crnogorskog telekoma je procesuirala višestruko veću količinu podataka u odnosu na konkurenciju, uz najbolje ostvarene brzine, navodi se u izvještaju Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost iz oktobra 2017. Godine.

Modernizacija DWDM transportne mreže u južnom prstenu i interkonekcija

Transportna mreža zasnovana na DWDM tehnologiji je infrastrukturna osnova za povezivanje svih lokacija Crnogorskog Telekomu u pouzdanu mrežu visokih performansi. Ova mreža služi za prenos najvećeg dijela saobraćaja CT korisnika u svim segmentima i servisima. Projekat modernizacije transportne mreže počeo je 2016. godine ("Sjeverni prsten"). U prvoj polovini 2017. godine završena je modernizacija u oblasti "Južnog prstena", čime je cjelokupna DWDM mreža Crnogorskog Telekomu unaprijeđena u najsavremeniji sistem transporta.

Pored toga, u oblasti DWDM interkonekcije, odrađeno je povezivanje sa Hrvatskim Telekomom na nivou 100G, što je prvi takav slučaj, čime su i potvrđene visoke performanse nove DWDM mreže u pogledu kapaciteta.

Geografska redundansa u segmentu mobilnog interneta

U drugoj polovini 2017. godine realizovan je projekat uvođenja geografske redundanse u Core mreži u segmentu mobilnog interneta. Realizovana je nova jezgrena mreža u data centru u Bijelom Polju, integrisana sa ostatkom mreže na način da može da prihvati i rutira kompletan mobilni internet saobraćaj. Na taj način je podignuta sigurnost i omogućena dostupnost servisa na najvišem nivou. Nova centralna mreža je bazirana na virtuelnoj platformi. Prvi put u DT grupi imamo mrežne elemente realizovane u skladu sa najnovijim standardima virtualizacije, razdvajanja HW i SW što omogućava jednostavnije upravljanje resursima, upravljanje servisom i efikasnije operacije u mreži.

Geografska redundansa u segmentu fiksnog interneta

Tokom 2017. realizovano je više projekata vezanih za geografsku redundansu u oblasti fiksnog internet:

- Završena je integracija MPLS Core mreže u Bijelom Polju (geo-redundantni data centar).
- Završena je modernizacija interkonekcionih linkova između data centara u Bijelom Polju i Podgorici.
- Završena je instalacija i integracija Internet Core segmenta u Bijelom Polju.

Na taj način je pripremljena osnova za nastavak radova u ovoj oblasti.

Modernizacija u MPLS mreži

U prvoj polovini 2017. godine investirano je u instalacije i integraciju novih elemenata u MPLS mreži, radi:

- poboljšanja performansi i povećanja kapaciteta u skladu sa rastom saobraćaja
- prateći ostale razvojne projekte u Crnogorskom Telekomu (LTE RollOut, VDLS RollOut, GPON RollOut) i nove Telekom servise u data i IPTV segmentu.

Instalirano je i integrisano 5 novih platformi u MPLS jezgru mreže, modernizovano 14 lokacija na obodu mreže, uz povećanje kapaciteta, povećanje nivoa redundanse, poboljšanje funkcionalnosti.

Core modernizacija

Tokom 2017. godine je implementirana UDC (User Data Consolidation) platforma u sklopu Core modernizacije projekta. Platforma predstavlja SDM (Subscriber Data Management) rješenje koje u sebi sadrži centralizovanu korisničku bazu podataka nezavisno od pristupne tehnologije (CUDB). Migracija svih korisničkih podataka iz starih monolitnih sistema je uspješno završena na CUDB platformu bez prekida saobraćaja. U sklopu projekta su implementirani i novi frontend sistemi (HLR/AUC/MNP-FE & HSS-FE) za različite aplikacije čime je aplikativni dio odvojen u potpunosti od korisničkih podataka. Takođe, izvršena je priprema za migraciju MSS sistema na nove čvorove instalacijom novog Ericsson BSP hardvera za MSC/MGW čvorove.

IMS Modernizacija i georedundansa

U toku 2017. godine počeo je projekat IMS modernizacije i implementacije georedundantnog sajta za fiksne voice service. Implementiran je novi HW za oba sajta fiksnog core-a instalacijom Ericsson BSP hardvera za MTAS i CSCF, instalirani su novi A-SBC čvorovi na primarnom i georedundantnom sajtu kao i nova Ericsson multimedijacija. IP Works sistem je u potpunosti završen u 2017. godini. Takođe je pripremljen sistem za upgrade na novu softversku verziju 17B koji je planiran za prvu polovinu 2018. godine. Projekat će podići sigurnost i kontinuitet govornih servisa na znatno veći nivo i istovremeno ispuniti regulatorni zahtjev u ovoj oblasti. Takođe, zajedno sa projektom modernizacije jezgra mreže ovaj projekat postiže harmonizaciju hardverskih platformi za mobilni i fiksni voice core i daje preduslov za implementaciju novih govornih servisa.

SIP interkonekcija

Projekat SIP interkonekcije predstavlja značajan napredak u procesu migracije na IP tehnologiju. Implementacijom i-SBC čvorova u mreži steći će se uslovi za potpuno gašenje interkonekcionih TDM linkova između mobilne i fiksne mreže, između nacionalnih operatora kao i interkonekcije prema DT-u. U 2017 godini podignuti su novi hardverski i-SBC čvorovi, na njima je instaliran SW i u toku je finalno testiranje i migracija lokalnog mob-fix saobraćaja preko ovih čvorova.

Elektronska registracija prepaid korisnika

U prvoj polovini 2017. godine implementiran je sistem za elektronsku registraciju mobilnih prepaid korisnika. Implementirana je mobilna aplikacija koja na jednostavan i brz način, skeniranjem dokumenta i prepaid kartice, u realnom vremenu registruje korisnika u CRM sistemu. Osim što je ispunjena zakonska obaveza, potpuno je automatizovan i unaprijeđen proces sa stanovišta tačnosti i dostupnosti podataka, i maksimalno je smanjeno vrijeme registracije. Projekat je urađen u kooperaciji sa drugim operatorima, što omogućava da se isto tehničko rješenje koristi na prodajnim mjestima sva tri operatora.

Roaming platforma

Tokom 2017. godine radjeno je na migraciji Roaming platforme sa stare na novu arhitekturu. Rješenje je implementirano u 2 faze:

- Faza I (Q1 2017) – migracija servisa Roaming Steering i Welcome SMS,
- Faza II (Q4 2017) – migracija servisa Intelligent Call Assistant i Home Short Code.

Implementirana je nova platforma, na novom hardverskom okruženju, čime su značajno poboljšane performanse i kapaciteti u odnosu na stari sistem.

IPTV HW Modernizacija – Faza I

U zadnjem kvartalu 2017. godine završena je prva faza projekta hardverske modernizacije Mediaroom IPTV platforme. U toku ove faze su sve komponente sistema osim V-server i D-server clustera, migrirane na virtuelne servere Hyper V okruženja. Nova virtuelna arhitektura, implementirana na novom hardveru, značajno je unaprijedila skalabilnost sistema, optimizovala broj komponenti sistema i smanjila potrošnju struje i zauzeće prostora u data centru.

ODBOR DIREKTORA CRNOGORSKOG TELEKOMA

Siniša Đuranović, Predsjednik Odbora direktora

Siniša Đuranović je rođen 1972. godine u Zagrebu. Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Zagrebu 1997. godine. Od 2010. do 2013. godine je pohađao IEDC poslovnu školu na Bledu – President MBA. Karijeru je započeo u advokatskoj kancelariji Filipović koja se bavila privatizacijama većih privrednih društava (Hrvatski Telekom, Privredna banka...), te savjetovanjem međunarodnih klijenata i kupaca i prodavaca u većim akvizicijama. Pridružio se Hrvatskom Telekomu 2000. godine na poziciji Pomoćnika direktora za regulatorne poslove. Direktor regulatornih poslova je postao 2002. godine, a Izvršni direktor regulatornih poslova i prava konkurencije 2005. godine. Na ovoj poziciji se zadržao do 2009. godine kada je imenovan za Glavnog pravnog savjetnika/Operativnog direktora za pravne, regulatorne i poslove konkurencije, odnose sa javnim institucijama i usklađenost poslovanja. U periodu od 2002. do 2014. godine bio je član Nadzornog odbora Eronet pokretnih komunikacija doo Bosna i Hercegovina i T-Mobile Hrvatska doo, zamjenik predsjednika u Combis-u doo i HT Mostar doo Bosna i Hercegovina, te predsjednik Nadzornog odbora Iskon Interneta doo. Trenutno u Hrvatskom Telekomu pokriva pozicije Direktora sektora veleprodaje, glavnog pravnog savjetnika i starijeg potpredsjednika, a odlukom Izvršnog direktora odgovoran je i za koordinaciju poslova iz područja ljudskih resursa. Takođe trenutno predsjedava Nadzornim odborom Optima Telekoma dd, a član je uprave Američke privredne komore u Hrvatskoj. Za člana Odbora direktora Crnogorskog Telekoma, kojim predsjedava, je izabran na Redovnoj Skupštini akcionara održanoj 31. maja 2017. godine.

Susanne Krogmann

Susanne Krogmann, rođena 1964. godine, diplomirala je ekonomiju na Univerzitetu Georg-August u Göttingenu u Njemačkoj. Nakon diplomiranja nastavila je sa studijama evropskih integracija na Evropskom koledžu u Brižu, u Belgiji. Svoju karijeru otpočela je u Treuhandanstalt, državnoj agenciji odgovornoj za privatizaciju preduzeća i imovine bivše Njemačke Demokratske Republike. Tokom prvih pet godina rada u Treuhandanstalt, radila je u kontrolingu i u sektoru upravljanja ugovorima. Posljednje dvije godine u Treuhandanstalt-u provela je na poziciji menadžera ključnih računa za nekoliko kompanija u hemijskoj industriji. Susanne Krogmann se pridružila Deutsche Telekomu 1999. godine. U periodu od više od 8 godina radila je na različitim pozicijama u direkciji za regulatorne i javne poslove, naročito na polju regulatorne ekonomije i regulatorne strategije. Nakon toga je preuzela poziciju rukovodioca grupe "Strategija i kontroling društvene odgovornosti", gdje je razvila novu strategiju društvene odgovornosti za Deutsche Telekom grupu. Prateći značaj sigurnosti i zaštite podataka u Deutsche Telekom-u, radila je na projektu sigurnosti podataka sa ličnim fokusom na bezbjednost podataka korisnika. Od kraja 2009. godine je potpredsjednica korporativnog upravljanja u Evropi u Deutsche Telekomu. Od 2011. godine je članica Odbora direktora Crnogorskog Telekoma. Od 2012. godine je članica je Odbora direktora Makedonskog Telekoma i odbora direktora T-Mobile Makedonija (do spajanja kompanija 2015. godine). Takođe, od 2013. Godine, je i članica Nadzornog odbora T-Mobile Češka..

Nataša Rapačić

Nataša Rapačić je rođena 1969. godine u Zagrebu. Diplomirala je ekonomiju na Univerzitetu u Zagrebu 1993. godine. Bila je stipendista španske vlade na MBA Instituto de Empresa u Madridu tokom 1999. i 2000. godine. Još tokom studija radila je kao knjigovođa u Univerzal u Zagrebu, a od 1993. do 1997. godine u Milna Parketu Zagreb gdje je bila jedan od članova osnivača. Od 1997. do 1999. godine radila je kao analitičar tržišta u kancelariji za privredu španske ambasade u Zagrebu kada prelazi u jednu od najvećih španskih banaka – Caixa Galicia Madrid gdje je pokrivala poziciju poslovnog analitičara u sektoru za investicije. Od 2000. do 2003. godine je radila u Europraxis Consulting-u u Madridu. 2003. godine preuzima poziciju operativne direktorice korporativnih komunikacija i PR-a u Hrvatskom Telekomu, a 2005. godine imenovana je za člana Izvršnog odbora T-Coma i glavnu direktoricu za marketing na kojim pozicijama se zadržala do 2009. godine. 2010. godine preuzima poziciju operativne direktorice – glavne direktorice za marketing za poslovne korisnike, a od 2013. godine je članica uprave i glavna operativna direktorica za privatne korisnike. Članica je Nadzornog odbora American College of Management and Technology u Dubrovniku u Iskon-a Zagreb kojim predsjedava. Za člana Odbora direktora Crnogorskog Telekoma je izabrana na Redovnoj Skupštini akcionara održanoj 31. maja 2017. godine.

Saša Kramar

Saša Kramar je rođen u Čakovcu 1968. godine. Obrazovanje je sticao najprije na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Zagrebu, uporedo pohađajući Apple-ove obuke za servisere, prodaju i marketing. Od 2000. godine pohađao je niz prestižnih evropskih poslovnih škola, između ostalih poslovnu školu u St. Gallen-u, visoku poslovnu školu Edinburgh MBA, te IEDC školu menadžmenta na Bledu gdje se obučavao iz oblasti prodajnog rukovođenja, strateškog menadžmenta za direktore, upravljanja odnosima sa korisnicima, te upravljanja ljudskim resursima i korporativnih finansija. Karijeru je započeo početkom 90-tih godina u Apple centru Novel, gdje se zadržao čitavih 10 godina, najprije kao inženjer Apple servisa, a kasnije na pozicijama direktora Apple servisa i podrške, direktora prodaje i marketinga, te glavnog direktora. Tokom prve polovine 2000. godine kratko je obavljao poslove savjetnika za prodaju u kompaniji Bello doo, da bi već u junu iste godine preuzeo poziciju direktora prodaje IskonInternet dd. Ovu dužnost je obavljao do 2002. godine kada je imenovan za člana uprave i direktora prodaje i marketinga. 2007. godine imenovan je za predsjednika uprave i izvršnog direktora, što je obavljao sve do juna 2016. godine kada je imenovan za člana uprave i glavnog operativnog direktora za poslovne korisnike Hrvatskog Telekoma dd, što pokriva i danas. Za člana Odbora direktora Crnogorskog Telekoma je izabran na Redovnoj Skupštini akcionara održanoj 31. maja 2017. godine.

Balša Čavlović

Balša Čavlović je rođen 1985. godine u Podgorici. Diplomirao je 2008. godine na Ekonomskom fakultetu u Podgorici na odsjeku poslovnog menadžmenta, gdje je trenutno na postdiplomskim studijama istog odsjeka. Još za vrijeme studija bavio se savjetničkim poslovima u kompaniji Fast worker doo Podgorica, a već tokom 2007. godine pokrivao je mjesto potpredsjednika Montebella Company doo Podgorica, te bio izvršni direktor kompanije Adventure doo Podgorica. Od aprila 2008. godine pa do decembra 2009. godine nalazio se na

poziciji savjetnika za investicije u brokerskoj kući Bull&Bear broker AD Podgorica, a decembra 2009. godine postaje izvršni direktor kompanije Premija Plus doo Podgorica. Od februara 2014. godine do marta 2015. godine se ponovo bavi savjetničkim poslovima u Bull&Bear brokeru, a uporedo je, od aprila 2014. do aprila 2016. godine, imenovan za predsjednika Odbora direktora DZU Trend AD Podgorica. Trenutno pokriva pozicije predsjednika Odbora direktora HTP Trend Korali AD Sutomore i izvršnog direktora PLC Morača AD Podgorica. Za člana Odbora direktora Crnogorskog Telekom je izabran na Redovnoj Skupštini akcionara održanoj 31. maja 2017. godine.

Do Redovne Skupštine akcionara održane 31. maja 2017. godine, János Szabó, Michael Frank, Jovica Gjorgjeski i Pavle Gegaj su bili članovi Odbora direktora. Na pomenutoj Skupštini su razriješeni dužnosti, nakon čega je prestalo njihovo članstvo u Odboru direktora Crnogorskog Telekom.

IZVRŠNI DIREKTOR I MENADŽMENT KOMITET

Nikola Ljushev, izvršni direktor

Nikola Ljushev, diplomirani inženjer elektrotehnike za elektroniku i telekomunikacije je svoju karijeru u telekomunikacijama započeo 1997. godine, radeći u DT grupi (Makedonski Telekom), Cosmote/OTE i Telekom Austrija grupi. Od 2007. do 2016. godine bio je izvršni i tehnički direktor VIP Makedonija, član Telekom Austrija Grupe, gdje je ostvario rezultate koji su izvanredan primjer uspjeha na evropskom nivou. Nagrađivani je lider u oblasti telekomunikacija na globalnom nivou, a dodatno obrazovanje stekao je i na prestižnim međunarodnim obrazovnim institucijama, uključujući i Harvard Business School. Poziciju izvršnog direktora Crnogorskog Telekoma preuzeo je 1. septembra 2017. godine.

Nakon restrukturiranja organizacije u 2017. godini, ukinut je Izvršni upravni odbor i formiran Menadžment komitet, savjetodavno tijelo Izvršnog direktora, kojim on i predsjedava.

Dušan Banović, direktor Sektora za rezidencijalne korisnike

Dušan Banović je rođen 1978. godine. Diplomirao je i magistrirao na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Svoju karijeru je započeo u Internetu Crna Gora još kao student 2000. godine i obavljao je različite funkcije u tehničkom sektoru. Od kada je Internet Crna Gora postao integralni dio Telekoma, obavljao je različite menadžerske funkcije u odjeljenjima za tehnologiju i korporativnu strategiju. 2012. godine imenovan je za direktora marketinga za poslovne korisnike, koju je veoma uspješno obavljao u periodu od tri godine. 2015. godine postaje direktor za B2B segment poslovanja i operativnu izvrsnost, a početkom 2017. godine postaje odgovoran i za domen korporativne strategije i interne komunikacije kao Direktor za poslovne korisnike i strategiju. 2017. godine preuzima poziciju direktora Sektora za rezidencijalne korisnike i postaje član Menadžment komiteta.

Gordana Blagojević, direktorica Sektora finansija

Gordana Blagojević je rođena 1982. godine. Diplomirala je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore 2005. godine. Executive Master diplomu, u oblasti računovodstva i finansija, stekla je na Rotterdamskoj školi menadžmenta, Erasmus Univerzitetu 2013 godine. U Crnogorskom Telekomu je od 2009. godine. U periodu od 2009. do 2017. godine je obavljala rukovodeće poslove u sektoru finansija Crnogorskog Telekoma, od menadžera u odeljenju računovodstva, preko korisničkih finansija, kontrolinga kao i direktora odjeljenja računovodstva. Imenovana je za direktoricu Sektora finansija u maju 2017. godine, kada postaje i članica Menadžment komiteta.

Miroslav Janičić, direktor Sektora za ljudske resurse

Miroslav Janičić je rođen 1975. godine. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, Odsjeku za engleski jezik i književnost 1999. godine. Executive MBA diplomu je stekao na IEDC Poslovna škola Bled 2008. godine. Karijeru je započeo radom kako u privatnom tako i državnom obrazovnom sektoru. Nako toga slijedi angažman u Organizaciji za evropsku bezbjednost i saradnju (OSCE/OEBS) u periodu 2003

- 2005. U Crnogorskom Telekomu je od 2005. godine. Pridružio se Sektoru za ljudske resurse Crnogorskog Telekoma sredinom 2010. godine na poziciji menadžera za podršku HR usluga. Direktor za pružanje HR usluga je postao početkom 2012. godine, a od maja 2015. bio je na poziciji direktora Direktorata za ljudske resurse. Imenovan je za direktora Sektora za ljudske resurse u maju 2017. godine, kada postaje i član Menadžment komiteta.

Pavle Đurović, direktor Sektora za korporativne i pravne poslove

Pavle Đurović je rođen 1976. godine. Diplomirao je na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Stekao je obrazovanje iz međunarodnog trgovinskog prava na International Postgraduate Trade Law Centru u Torinu. Karijeru je započeo u domaćoj advokatskoj kancelariji Vukotić-Durutović te nastavio internacionalnoj kancelariji kao pravni savjetnik 2000. godine i iste godine imenovan je za direktora International Law Office Harrison's - Solicitors u Podgorici. Bio je u ovom periodu odgovoran za najveće M&A i privatizacione poslove u Crnoj Gori. U Crnogorskom Telekomu je od 2003. godine, kada je imenovan za direktora sektora pravnih poslova i kadrovskih resursa. Od 2010. godine je i sekretar Društva. Međunarodno je priznat član DT grupe za korporativne i pravne poslove. Za direktora Sektora za korporativne i pravne poslove i Sekretara Društva je imenovan 2017. godine, kada postaje član Menadžment komiteta.

Predrag Perković, direktor Sektora za poslovne korisnike

Predrag Perković je rođen je 1977. godine. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, a magistrirao na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Radni angažman u Crnogorskom Telekomu je započeo 2004. godine u Sektoru marketinga i prodaje. U periodu od 2006. do 2008. godine rukovodio je Odjeljenjem prodaje za velika preduzeća. Za direktora Direktno prodaje imenovan je 2008. godine, a za poziciju direktora Prodajnih operacija i operativne izvrsnosti 2014. godine. Na poziciji direktora Prodaje je bio od maja 2015. do maja 2017. godine, kada je imenovan za direktora Sektora za poslovne korisnike. Član je Menadžment komiteta Crnogorskog Telekoma.

Valentina Radulović, direktorica Sektora tehnike

Valentina Radulović je rođena 1979. godine. Diplomirala je na PMF-u Univerziteta Crne Gore, a zvanje magistra prirodnih nauka za oblast informacionih tehnologija stekla je na Internacionalnom fakultetu Univerziteta Sheffield. Poslovnu karijeru započela je kao pripravnik u Crnogorskom Telekomu 2003. godine, nakon čega je pokrivala brojna odgovorna mjesta u okviru Sektora tehnike. Svojim sveobuhvatnim pristupom kako tehnološkim tako i korporativnim strateškim ciljevima dala je značajan doprinos brojnim IT/NT projektima i aktivnostima. Imenovana je za direktoricu Sektora tehnike 1. novembra 2017. godine, kada postaje i članica Menadžment komiteta Crnogorskog Telekoma.

Ognjen Vukoslavović, direktor Sektora za korisničko iskustvo

Ognjen Vukoslavović je rođen 1980. godine. Diplomirao je na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Cjelokupno radno iskustvo stekao je u Crnogorskom Telekomu, gdje je karijeru započeo 2000. godine u službi održavanja telekomunikacionih mreža. Radio je na različitim pozicijama u Sektoru tehnike i učestvovao u ključnim kompanijskim projektima. Menadžer tehničkih korisničkih servisa postaje 2011.

godine, gdje dalje razvija svoje liderske i organizacione sposobnosti. U maju 2017. imenovan je za direktora Sektora za korisničko iskustvo, čime preuzima odgovornost za brigu o sveobuhvatnom korisničkom iskustvu. Član je Menadžment komiteta Crnogorskog Telekom

Naša Vizija

U svijetu brzih promjena mi smo vaš prvi izbor za digitalni način života, gdje god da ste i šta god da radite, sa željom da budemo najbolji.

Naša Strategija

Kao vodeći telekomunikacioni operator u Crnoj Gori, Crnogorski Telekom teži da zadrži svoju lidersku poziciju, da poboljša poslovne performanse kao i da unaprijedi korišćenje resursa. U cilju ostvarenja navedenog, definisana je nova Korporativna strategija za 2017. godinu i nadalje. Zasnovana je na viziji da budemo prvi izbor naših korisnika u svemu što radimo, sa željom da budemo najbolji.

Nova strategija se zasniva na tri cilja:

Biti #1 u mobilnoj

Već na početku 2017. godine 4G signalom je pokriveno preko 95% naseljene teritorije Crne Gore. 4G tehnologija omogućava mnogo veće brzine prenosa podataka i mobilnog interneta u odnosu na 3G mrežu, brže preuzimanje sadržaja i aplikacija, surfovanje internetom, bolji kvalitet zvuka, videa i uopšteno olakšava nesmetanu komunikaciju i život korisnika. Stoga, sa pravom možemo reći da naši korisnici imaju najbolju mrežu, mrežu kakvu zaslužuju. Crnogorski Telekom je i 2017. dobio sertifikat "Best in test" na nezavisnom mjerenju kvaliteta mobilne mreže, koje je sproveda kompanija P3 Communications po međunarodno priznatoj metodologiji. Telekom već treću godinu za redom ostvaruje najbolje rezultate u ukupnom mjerenju kvaliteta mobilne mreže, čime potvrđuje poziciju tehnološkog lidera na crnogorskom tržištu. Pored rasta 4G mreže u pokrivenosti i kapacitetu, Telekom će nastaviti da prati i podržava razvoj servisa, kroz unapređenje postojećeg portfolija. Usluge mobilne telefonije se razvijaju brže nego ikada prije, očekivanja korisnika konstantno rastu, a pravila igre se brzo mijenjaju. Stoga je naš cilj da kroz najinovativnija tehnološka rješenja ispunimo ova očekivanja i poboljšamo kvalitet života naših korisnika, ukratko, da pružimo vrhunsko, premium iskustvo.

Biti #1 u fiksnoj

Crnogorski Telekom je lider na tržištu fiksne telefonije i fiksnog široko-pojasnog interneta dok se na tržištu televizije nalazi na drugom mjestu. Telekom je za više od 80 hiljada domaćinstava do sada omogućio pristup optičkoj infrastrukturi, što znači da skoro svako domaćinstvo u urbanom dijelu Crne Gore ima mogućnost korišćenja servisa na optičkoj mreži. S obzirom na rastuće zahtjeve tržišta, kada su u pitanju količine informacija, brzine i kvalitet usluge, optička mreža je od tehnologije budućnosti postala realna tehnologija sadašnjosti. U prilog tome govori i činjenica da je sa opremom, koja se danas instalira kod korisnika, u testiranju, ostvarena brzina i od 1Gbps. Da bi unaprijedili korisničko iskustvo i u prigradskim naseljima, 2016. smo pokrenuli VDSL tehnologiju, kojom smo na kraju 2017. za oko 70 hiljada domaćinstava ponudili super brzi internet. Ova tehnologija predstavlja novo poglavlje u razvoju fiksnog interneta Crnogorskog Telekom.

Takođe, u 2016. godini smo lansirali novu TV platformu „TVzaSVE“ i još jednom pokazali da osluškujemo potrebe naših korisnika.

Biti #1 u FMC-u (integrisanim) ponudama

Magenta 1 predstavlja najbolje iz Telekom svijeta, odnosno nudi najbolju kombinaciju servisa iz oblasti mobilne i fiksne telefonije, televizije i interneta, u jednom paketu. Uz Magenta 1 servis korisnicima su dostupne veće brzine interneta, više TV kanala, uz to i postpaid broj sa minutima u mreži i van nje i mobilnim internetom. Naša ambicija je da nastavimo sa daljim unapređenjem ponude integrisanih proizvoda.

Korisnik ostaje u centru našeg poslovanja. Daljim jačanjem eSales; eCare i alternativnih kanala prodaje nastojaćemo da naše usluge budu još jednostavnije i brže i da omogućimo najbolje iskustvo našim korisnicima. Naš cilj je da budemo prvi izbor korisnika, a superiorna mreža, najbolja IT rješenja i premium brend su recept za ostvarenje ovog cilja.

REGULATORNO OKRUŽENJE

Regulatorno okruženje karakteriše sprovođenje Zakona o elektronskim komunikacijama, zasnovanom na EU regulatornom okviru iz 2009. godine, kao i nizu podzakonskih akata donijetih u skladu sa Zakonom. Cilj novog regulatornog okvira je obezbjeđivanje konkurentnosti na tržištu kao i veći stepen zaštite prava potrošača. Januara 2017. godine usvojene su izmjene i dopune Zakona koje su u jednom dijelu imale uticaja na poslovanje Crnogorskog Telekoma.

Od svih veleprodajnih usluga koje su ponuđene tržištu, po osnovu rješenja o operatoru sa značajnom tržišnom snagom za 2010, 2013, i 2015. godinu, najviše interesovanja je iskazano za zakup kablovske infrastrukture. Krajem 2017. godine pokazano je interesovanje i za Bit stream uslugu od strane alternativnog operatera.

Obaveza troškovnog računovodstva i računovodstvenog odvajanja, koje je jedna od obaveza nametnutih Crnogorskom Telekomu kao operatoru sa značajnom tržišnom snagom na nekim relevantnim tržištima, implementirana je za fiksne i mobilne usluge. Odobravanje Revidiranih izvještaja za 2016. godinu, koji se zasnivaju na modelu dugoročnih inkrementalnih troškova (LRIC), očekuje se u Q1 2018. godine od strane Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je 2017. godine završila analize 5 relevantnih tržišta definisanih EU Preporukom 2014 godine (po definiciji riječ je praktično o istim tržištima koja su već analizirana u 2010. i 2013 godini). Crnogorski Telekom je ponovo proglašen operatorom sa značajnom tržišnom snagom na svih pet tržišta. Pored toga, u 2012. godini, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je primijenila Test tri kriterijuma na dva maloprodajna tržišta: broadband usluge i mobilne usluge kako bi ustanovila da li su tržišta podložna prethodnoj regulaciji. Ustanovljeno je da je maloprodajno tržište mobilnih usluga dovoljno konkurentno, dok je na tržištu fiksnih broadband usluga Crnogorski Telekom određen kao operator sa značajnom tržišnom snagom (SMP). Nakon potvrđivanja Regulatornih izvještaja za fiksnu mrežu za 2013. godinu, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je u trećoj

uzastopnoj godini izvršila regulaciju maloprodajnih cijena na troškovnoj osnovi sljedećih servisa koji se pružaju na fiksnoj lokaciji: pristup mreži, broadband usluge, kao i govorne usluge (lokalni, nacionalni i međunarodni pozivi) na troškovnoj osnovi. Usaglašavanje cijena je podrazumijevalo snižavanje na osnovu rezultata potvrđenih troškovnih modela Crnogorskog Telekomu za relevantnu godinu.

Univerzalni servis

Univerzalni servis (US) je komercijalno pušten u decembru 2011.godine, ali bez značajnog interesovanja korisnika za servis. Međutim, nakon uvođenja promjena u regulatornom okviru Univerzalnog servisa interesovanje korisnika se značajno povećalo, posebno za govorne usluge i pristup internetu. Interesovanje za usluge US informacije i imenik nije bilo značajno. Stoga su crnogorski operatori refundirali značajan iznos neto troška operatora Univerzalnog servisa (USO) za period 2011-2015 godine. Crnogorski Telekom je, kroz refundiranje neto troška operatora Univerzalnog servisa, izdvojio preko 664 hiljade eura za finansiranje Univerzalnog servisa. Nakon javnog tendera za odabir operatora Univerzalnog servisa za period 2016 - 2021. godine, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je odredila Crnogorski Telekom kao operatora Univerzalnog servisa za pristup mreži, govorne usluge i usluge pristupa internetu. Interesovanje za usluge koje pruža Crnogorski Telekom kao USO bilo je veće nego u prethodnom periodu. Pored tri lokacije koje su preuzete od prethodnog operatora Univerzalnog servisa, Crnogorski Telekom pruža usluge još na četiri lokacije.

Osim toga, Crnogorski Telekom je u procesu ispunjavanja neophodnih preduslova za izgradnju pet novih lokacija, a očekuje interesovanje korisnika za usluge na novim lokacijama.

Prenosivost brojeva

Servis prenosivosti brojeva je komercijalno pušten 2011. godine. Interesovanje za servis se značajno povećalo u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu (44.54%). Ovu uslugu i dalje više uglavnom koriste korisnici mobilne mreže, ali se sve više i više koristi od strane korisnika fiksne mreže. Većina korisnika fiksne mreže koji su servis koristili u 2017 godini prenijeli su broj iz mreže Crnogorskog Telekomu u fiksnu mrežu drugog operatora dok je više od jedne trećine ukupnog broja pretplatnika mobilnih mreža koji su ovu uslugu koristili 2017. godine prenijelo broj u mobilnu mrežu Crnogorskog Telekomu.

Regulatorne naknade

Prema važećim propisima, Crnogorski Telekom plaća naknade za nadzor tržišta i korišćenje radio frekvencija, numeracija i adresa.

Radio-frekvencijski spektar

Na multi-band aukciji za 800/2600 MHz i 900/1800/2100 MHz organizovanoj u julu 2016. godine, Crnogorski Telekom je obezbijedio paket resursa koji će osigurati njegovu poziciju u mobilnom segmentu za narednih 15 godina, kao i obezbijediti osnovu da Crnogorski Telekom ojača poziciju tehnološkog lidera na tržištu.

Zajedničko korišćenje infrastructure

Referentna interkonekciona ponuda (RIP) definiše uslove kolokacije za potrebe interkonekcije koja je ostvarena u okviru Crnogorskog Telekom. Ovo uključuje iznajmljivanje prostora u zgradama, na stubovima i kablovskoj kanalizaciji. Uslovi Referentne interkonekционе ponude su važeći samo za operatore koji zahtijevaju interkonekciju/pristup, dok je korišćenje infrastructure od strane operatora za druge svrhe predmet komercijalnih pregovora. Pored Referentne interkonekционе ponude, Referentna ponuda za pristup razvezanoj lokalnoj petlji definiše uslove kolokacije u svrhu razvezivanja lokalne petlje, uključujući i zakup prostora za kolokaciju u okviru prostorija Crnogorskog Telekom i kanalizacione infrastructure. Regulisana cijena za zakup telekomunikacione kanalizacije ne podstiče investiranje u nove kapacitete.

Terminacija poziva

Na osnovu odgovarajućih rješenja o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom na relevantnim tržištima, usvojenih od strane Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost decembra 2016.godine, naknade za terminaciju poziva u fiksnoj mreži (FTR) su smanjene sa 0,94 na 0,8 centi/min (za pojedinačni tranzit), dok je naknada za terminaciju u mobilnoj mreži (MTR) nakon potvrđivanja Regulatornih izvještaja iz 2015. godine za sva tri operatora smanjena sa 1,18 centi na 1,06 centi/min. Sljedeće sniženje cijena terminacije se očekuje nakon potvrđivanja Regulatornog izvještaja Crnogorskog Telekom tokom prvog kvartala 2018. godine.

Razvoj regulatornog okvira

U procesu implementacije Zakona o elektronskim komunikacijama iz 2013. godine sa izmjenama i dopunama iz 2017. godine, Vlada, resorna ministarstva i nacionalni regulator će raditi na daljem razvoju regulatornog okvira kroz usklađivanje postojećih podzakonskih akata i donošenja novih. Tokom 2018 godine očekuje se usvajanje novog zakona kojim će se u crnogorski pravni okvir primijeniti Direktiva 2014/61/EU Evropskog parlamenta i Vijeća iz 2014.godine o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina.

U 2018. godini, nacionalni regulator planira da sprovede Test tri kriterijuma na Maloprodajnom tržištu širokopojsnog pristupa internetu za fizička i pravna lica na osnovu koga će utvrditi da li je tržište i dalje podložno tzv ex ante regulaciji.

PROMOCIJE I PONUDE

Fizička lica

Postpaid

Tokom 2017. godine Crnogorski Telekom je nastavio da nadograđuje Max tarife. Te promjene su značajno uticale na povećanje zadovoljstva korisnika, čineći tarife sve atraktivnijim. Zahvaljujući tome korisnici Max tarifa u 2017toj čine najveći diopostpaid baze (fizička lica). Broj postpaid korisnika nastavio je rast i u 2017. godini zahvaljujući atraktivnim postpaid tarifama i promotivnim kampanjama.

I tokom 2017. akcenat je stavljen na promociju 4G mreže i najbolju pokrivenost, pa su se kampanje bazirale na internet resursima. U drugoj polovini 2017. redizajnirane su postpaid internet opcije za fizička lica i predstavljeni su digitalni dodaci, što je korisnicima pružilo raznovrsne mogućnosti i izbore.

Na polju postpaid mobilnog interneta za fizička lica Crnogorski Telekom je značajno povećao broj korisnika zahvaljujući veoma konkurentnoj ponudi paketa za mobilni internet, a takođe i superiornoj 4G mreži.

Prepaid

Snažni izazovi i pritisci kada je prepaid tržište u pitanju nastavljeni su i u 2017. godini. Riječ je o agresivnoj konkurenciji s jedne strane, i uvođenje obavezne elektronske prepaid registracije s druge.

Prateći tržišne trendove, ali uz fokus na očuvanje profitabilnosti, Telekom je kreirao novu komunikacionu platformu "Monster" koja je usmjerena na mlađu populaciju. Lansirane su dvije nove prepaid opcije. Internet Monster targetira korisnike koji preferiraju internet, dok Alo Monster stavlja fokus na minute ka svim mrežama. Elektronska prepaid registracija značajno je ugrozila akvizicioni potencijal tržišta, što je posebno bilo vidljivo tokom ljetnje sezone.

Partnerstvo sa kompanijom Voli, najvećim maloprodajnim lancem u zemlji, nastavljeno je i u 2017. godini. Svaka kupovina u vrijednosti od 15 € i više donosila je po 2 € dopune Volim prepaid računa. Do kraja 2017. godine bilo je 10 hiljada korisnika Volim paketa koji su pomogli da učešće Crnogorskog Telekom na tržištu bude stabilno.

Magenta 1

U 2017. godini je nastavljen rast broja korisnika Magenta 1. Na kraju godine, Crnogorski Telekom je imao preko 27.000 korisnika Magenta 1 paketa. Magenta 1 korisnici su među prvima mogli iskoristiti prednosti novih tehnologija kao što su VDSL, najveće brzine na optici i značajno unaprijeđenu 4G mrežu. Drugu polovinu godine je obilježila posebna ponuda za Magentu 1, koja je postojećim i novim korisnicima omogućila više interneta, minuta i TV sadržaja, bez dodatnih troškova.

Fiksni segment

Godina 2017 je bila godina nove internet tehnologije. Korisnicima koji žele brz internet, a žive u prigradskim naseljima, van područja pokrivenih optikom, Crnogorski Telekom je omogućio odličnu alternativu – turboDSL.

Nova turboDSL tehnologija donosi veliko povećanje brzine, stabilnost internet servisa, pa samim tim i značajno bolje korisničko iskustvo. Sa aspekta brzine, turboDSL je bliži optici i omogućava do 10 puta veće brzine nego ADSL. Sve to bez dodatnih radova u stanu, uz jednostavnu instalaciju, samo zamjenom uređaja kod korisnika. U 2017. godini je Extra TV ponuda obogaćena novim TV sadržajima, a uvedeni su noviteti i kada je riječ o servisnim TV ponudama. TV sadržaj je proširen sa veoma popularnim kanalima kako u standardnoj, tako i u visokoj rezoluciji. Extra TV servisna ponuda je obogaćena novom TV Duo ponudom, koja korisnicima fiksne telefonije i Extra TV-a nude unificiranu ponudu sa dodatnim benefitima besplatnih paketa uključenih u samu ponudu (Pink i Arenasport), kao i uključenih besplatnih minuta u fiksnoj telefoniji.

TVzaSVE

U februaru 2017. u saradnji sa Radio Difuznim Centrom proširen je TV sadržaj TVzaSVE usluge sa novim paketom od 17 najpopularnijih kanala. TVzaSVE je na tržištu prepoznat kao najpraktičnija i mobilna TV ponuda, sa 97% pokrivenosti. Proširenjem TV sadržaja sa novim paketom, upotpunjena je ponuda sa najpopularnijim sportskim, muzičkim, filmskim, dokumentarnim kanalima kao što su Arenasport, FOX, Pink i drugi. Od starta broj korisnika proširenog paketa je u konstantnom porastu i već sada iznosi oko 33% ukupnog broja DVB-T2 korisnika.

Pravna lica

Postpaid

U 2017. godini i pored jake konkurencije, broj korisnika "Smart Biznis" paketa nastavlja sa rastom. Na kraju 2017., postpaid baza je veća za 12 hiljada korisnika, odnosno 10% u odnosu na prethodnu godinu, što je omogućilo zadržavanje leaderske pozicije uz tržišno učešće od 44%. Fokus na SOHO segment je nastavljen, intezivirane su prodajne aktivnosti uz precizno definisanje ciljanih ponuda za grupe korisnika, što za rezultat ima rast SOHO baze za 40%. U cilju praćenja zahtjeva savremenog poslovanja, u novembru je redizajniran Smart Biznis tarifni portfolio. Novi portfolio je obogaćen većim brojem tarifa (uključujući i Premium Paket), dodatnim minutima za razgovore, roaming i pozive prema inostranstvu i značajno većim resursima interneta za najbrži surf u 4G mreži.

Fiksni segment

Intenzivne aktivnosti na stabilizaciji prihoda od fiksnih servisa obilježile su 2017. godinu, koje za rezultat imaju stabilan broj priključaka, kako u voice tako i u broadband dijelu. Intenzivne prodajne aktivnosti u ovom segmentu, bile su usmjerene na migraciji korisnika na Biznis duo tarife, koje objedinjavaju fiksne govorne i internet servise. Migracijama je obuhvaćeno 1500 korisnika, odnosno 15% broadband korisničke baze.

Magenta 1 Business

I u 2017. godini nastavljene su aktivnosti na popularizaciji integrisane (FMCC) ponude Magenta 1 Business. Postojeća ponuda je obogaćena tarifama koje uključuju VDSL tehnologiju i povećane brzine interneta. Tokom 2017. godine, preko 700 kompanija iz malog i srednjeg segmenta (SOHO i SME) su postali korisnici Magenta 1 paketa. Ukupan broj Magenta 1 kompanija na kraju godine iznosio je 1.224, što čini 17% od SOHO/SME korisničke baze. Pozitivni efekti migracija korisnika u Magenta 1 tarife imali su poseban efekat na postpaid dio, kroz aktivaciju preko 1.200 novih postpaid SIM kartica i povećanju prosječne potrošnje po korisniku za 12 EUR. Popularizacija Magenta 1 i migracija poslovnih korisnika na ovaj tarifni paket direktno utiče na ostvarenje strateškog cilja poslovnog segmenta, povećanje digitalizacije malih i srednjih preduzeća, kroz upoznavanje sa Cloud servisima koji su dio integrisane Magenta 1 ponude.

ICT

U 2017.-oj godini, nastavljen je trend rasta ICT prihoda. Prihod je ostvaren uglavnom iz taylor made rjesenja i realizovani su ugovori za retail lidere (Voli trade, HDL) kao i nastavak saradnje sa vodećim bankama na teritoriji CG. Poseban fokus je bio na digitalizaciji poslovanja korisnika, te razvoju softverskih rjesenja, posebno u SMB segmentu. U 2017. godini realizovano je prvo Telekomovo softversko rjesenje za eksterne korisnike, programu za rezervaciju i zakazivanje sala za sastanke Erste Banke. Smart rjesenja i NB IoT su prepoznati kao globalno perspektivni i brzo rastući poslovni modeli i u vezi s tim je realizovan pilot projekat Smart parking u saradnji sa Glavnim gradom. Crnogorski Telekom je postao Microsoft Cloud Service Provider (CSP) i ostvario 50% market share-a u prodaji Office365 licenci.

LJUDSKI RESURSI

Unaprijeđena organizacija - fokus na korisnike

U 2017. godini u Crnogorskom telekomu sprovedene su korjenite promjene u organizacionoj strukturi kako bi organizacija bila što agilnija, efikasnija i spremnija za tržišne izazove. Organizacione promjene izvršene su paralelno sa promjenama organa upravljanja uz ukidanje Izvršnog upravnog odbora i formiranjem Menadžment komiteta. Preduzeti su i konkretni koraci u pravcu optimizacije ličnih troškova, što je rezultiralo smanjenjem menadžerske strukture u kompaniji.

U drugoj polovini 2017.godine u sinergiji sa partnerima iz Hrvatskog Telekoma preduzeti su koraci u pravcu realizacije dva programa povećanja prodajne efikasnosti u organizacionim cjelinama koje su u direktnoj komunikaciji sa korisnicima. U pravcu stvaranja uslova za realizaciju tih programa sprovedena su organizaciona usklađivanja i intezivan rad na motivaciji zaposlenih da zadrže postojeće i privuku nove korisnike.

Ulaganja u zaposlene

Crnogorski Telekom je i u 2017.godini nastavio da radi na unapređenju znanja i vještina zaposlenih. Svi zaposleni imaju pristup Learnlight programu digitalnog učenja engleskog jezika, a od aprila 2017. godine i

Skillsoft platformi digitalnih treninga koja nudi više od 7.000 kurseva iz raznih oblasti, 46.000 online knjiga i 65.000 video sadržaja. Crnogorski Telekom je među prvima u Crnoj Gori uveo ovakav vid obuka za sticanje novih znanja, prihvatanje novih trendova i najmodernijih rješenja, kao i motivisanja zaposlenih da preuzimaju ličnu odgovornost po pitanju usavršavanja, što predstavlja ključ ličnog razvoja i uspjeha, a samim tim i uspjeha Kompanije.

Kada je riječ o uživo održanim treninzima akcenat je bio na Prodaji, Programu upravljanja talentima, Otvorenom trening katalogu, Programu za eksperte, kao i individualnim treninzima. Na ovaj način je više od 85% organizacije učestvovalo u trening programima u 2017.godini, čime je ostvareno ukupno 10.208 trening sati. Crnogorski Telekom je osvojio i glavnu nagradu za društveno odgovorno poslovanje i brigu za zaposlene u 2017.godini koju dodjeljuje Unija poslodavaca.

Benefiti za zaposlene

Kao kompanija koja vodi računa o dobrobiti zaposlenih, Crnogorski Telekom kontinuirano obezbjeđuje širok spektar benefita kao što su zdravstveni i rekreativni programi, subvencioniranje ljetovanja i zimovanja sa članovima porodice, rješavanje stambenih potreba zaposlenih i drugi.

Zadovoljstvo zaposlenih

Tokom 2017.godine u Crnogorskom Telekomu su sprovedene dvije ankete za ispitivanje zadovoljstva zaposlenih.

Employee survey, održana u period od kraja aprila do početka maja, je velika dvogodišnja anketa koja se bavi ispitivanjem zdravlja i posvećenosti zaposlenih na nivou cijele Deutsche Telekom Grupe. Rezultati sa stopom odziva od 79%, u Crnogorskom Telekomu pokazali su da ključni faktori koji utiču na zdravlje i uspjeh organizacije bilježe unapređenje u odnosu na 2015.godinu. Na ovaj način, kvalitet zdravlja i liderskog stila, kao i nivo posvećenosti zaposlenih, pokazali su vrijednosti koje su iznad prosjeka u Evropi.

Pulse check anketa, održana početkom novembra 2017.godine, pokazuje u kojoj mjeri su efikasne korektivne i mjere poboljšanja implementirane na osnovu rezultata velike ankete, kako u okviru pojedinačnih organizacionih jedinica tako i na nivou kompanije. Istraživanje, u kojem je učestvovalo 72% zaposlenih, pokazalo je da su organizacione promjene tokom 2017.godine ostavile prostora za dalje unapređenje po pitanju nivoa razumijevanja promjena i strategije Kompanije od strane zaposlenih, dok su percepcija kvaliteta komunikacije rukovodioca i usklađenost obima posla i zahtjeva kvaliteta unaprijeđeni u odnosu na prethodni period. Nadalje, budući da je Crnogorski Telekom pionir digitalnih modula za učenje u Crnoj Gori, anketa ukazuje na sve viši potencijal i širu primjenu digitalnih platformi za učenje i usavršavanje zaposlenih u kompaniji. Rezultati istraživanja će obezbijediti orijentaciju za dalji razvoj i definisanje mjera poboljšanja.

Transformacije i promjene – orijentacija na biznis

U Crnogorskom Telekomu je u 2017. godini uspješno implementiran ONE ERP– Travel management modul, odnosno DT platforma (My portal) za putne naloge i troškove blagajne za sve zaposlene u Kompaniji. Sa druge strane, implementiran je i globalni projekat Deutsche Telekom-a-Aramis , koji predstavlja jedinstveni HR servis centar za pitanja zaposlenih iz oblasti ljudskih resursa.

Kada je riječ o FOM projektu (Future Operating Model), Crnogorski Telekom je tokom 2017.godine imao mogućnost korišćenja trening ponuda od strane Deutsche Telekom-a za različite nivoe zaposlenih, na engleskom jeziku.

KORPORATIVNA ODGOVORNOST

Kao jedna od vodećih kompanija u zemlji, Crnogorski Telekom nastoji da bude prisutan u svim oblastima koje su važne za crnogorsko društvo. Pored težnje da korisnicima pruži najkvalitetnije telekomunikacione servise, svoju ulogu nalazi i u aktivnom i konstantnom doprinosu razvoju zajednice čiji je dio.

Internet u službi obrazovanja

Tokom 2017, Crnogorski Telekom je omogućio besplatan broadband internet za oko 250 osnovnih i srednjih škola, kao i predškolskih ustanova u Crnoj Gori, dajući značajan doprinos kvalitetu i modernizaciji obrazovnog procesa. Riječ je o nastavku desetogodišnje strateške saradnje sa Ministarstvom prosvjete, a sporazumom koji je potpisan predviđeno je da obrazovne ustanove kod kojih postoje tehničke mogućnosti, koriste usluge optičkog prenosa i TurboDSL-a, koje će školama omogućiti veću stabilnost servisa i veći protok podataka.

Za svako dobro

U okviru našeg donatorskog programa „Za svako dobro“ čiji je cilj podrška i promocija projekata od posebne važnosti za zajednicu, koji se implementiraju primjenom digitalnih tehnologija, u 2017. godini podržano je ukupno sedam projekata:

- „Mali programeri“ – kursevi programiranja i robotike za učenike osnovne škole (NVO Crnogorska razvojna inicijativa)
- „Prvi dječiji portal u Crnoj Gori“ – portal edukativnog i informativnog karaktera namijenjen roditeljima i djeci osnovnoškolskog uzrasta (NU Zinak)
- „Eko Atlas“ – online platforma za evidentiranje fonda drveća u gradovima i široj okolini (NVO Ecologic)
- „Naše šume, naša briga“- kampanja o prevenciji šumskih požara (NVO Green Home)
- „Asistivnim tehnologijama do veće samostalnosti lica sa invaliditetom“ – edukacija osoba sa oštećenjem vida da samostalno koriste pametne telefone (NVO Ekvivalent),
- „Učimo zajedno“ – mobilna aplikacija za podršku studentima sa invaliditetom (NVO UMHCG) - „Nastavimo zajedno do logopedskog kabineta“

- Opremanje i rad logopedskog kabineta na Žabljaku (Udruženje roditelja, djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Nova nada-new hope").

„Za svako dobro” je Telekomova dugoročna inicijativa u oblasti društvene odgovornosti, koja se realizuje četvrtu godinu za redom, a koja promoviše upotrebu digitalnih tehnologija za rješavanje izazova u društvu. Uključujući i ovogodišnje pobjednike, kroz program "Za svako dobro" podržana su 23 projekta od posebne važnosti za zajednicu, u ukupnoj vrijednosti od oko 120 hiljada eura.

Aktivnosti Volonterskog kluba

U martu 2017. osnovan je Telekomov Klub volontera s ciljem unapređenja volonterskih i humanitarnih aktivnosti zaposlenih u Crnogorskom Telekomu. U saradnji sa Ministarstvom prosvjete Crne Gore, Klub je organizovao tri akcije sadnje drveća i uređenja školskih dvorišta u Podgorici, i to u školama: „Štampar Makarije“, „21. maj“ i „Vlado Milić“. U maju 2017, Klub je u saradnji sa Zavodom za transfuziju krvi organizovao akciju dobrovoljnog davanja krvi za zaposlene i menadžment kompanije.

Sport, muzika i kultura

Slogan „Podijeli doživljaj“ naglašen je i kroz sponzorsku platformu koja se fokusira na sport, muziku i kulturu. U okviru kompanijske strategije sponzorstva, sport ima posebno mjesto, budući da je to važno područje za razvoj zdravog, modernog i naprednog društva. Kompanija je zlatni sponzor crnogorske fudbalske reprezentacije i generalni sponzor Telekom Prve crnogorske fudbalske lige. Tradicionalno, Crnogorski Telekom je i sponzor košarkaškog kluba Budućnost.

Sponzorisani su i brojni muzički događaji i aktivnosti u 2017. godini, medju kojima su City Groove festival u Podgorici, Southern Soul festival u Ulcinju i After Beach Parties koje se održavaju na crnogorskoj obali.

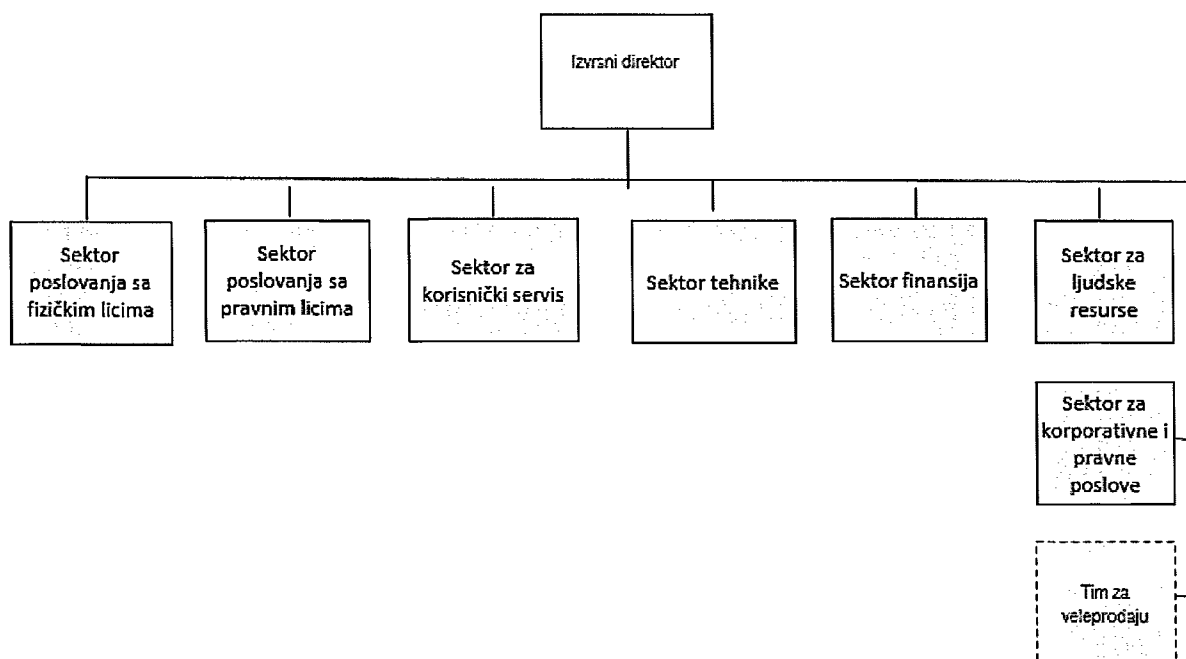
Podrška humanitarnim projektima

Crnogorski Telekom nastoji da da doprinos rješavanju ključnih društvenih izazova u skladu sa dostupnim resursima. Tokom 2017, podržana je realizacija više projekata od nacionalnog značaja:

- Prvi crnogorski Teleton, koji je omogućio prikupljanje sredstava za liječenje djece oboljele od karcinoma
- Roditeljska linija, servis podrške svim roditeljima u Crnoj Gori s ciljem smanjenja nasilja u porodici
- Sklonište za beskućnike Glavnog grada
- UNICEF program za osnaživanje mladih „Kreaktivator“

POSLOVNE JEDINICE

U okviru Crnogorskog Telekomu posluje sedam sektora odgovornih Izvršnom direktoru Društva, kao i Tim za veleprodaju koji je direktno odgovoran Izvršnom direktoru

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Sistem upravljanja rizicima je proces kojim organizacije metodološki vode računa o rizicima povezanim s njihovim aktivnostima radi postizanja kontinuirane dobiti, kako unutar svake aktivnosti, tako i u cjelokupnom portfoliju aktivnosti. Cilj sistema upravljanja rizicima je stvaranje vrijednosti i smanjenje posljedica rizika.

Ciljevi i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i neizvjesnostima poslovanja

Crnogorski Telekom kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju procjene rizika u skladu sa kompanijskom Direktivom o upravljanju rizicima. Svi odgovorni u kompaniji su obavezni da izvještavaju o novim rizicima u skladu sa dinamikom njihovog nastajanja, kao i o značajnim promjenama postojećih, identifikovanih, rizika.

Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici. Taj proces zahtijeva temeljno poznavanje organizacije kompanije, tržišta na kojem ono posluje, pravnog, društvenog, političkog i kulturnog okruženja, kao i razumijevanje kompanijskih strateških i operativnih ciljeva, opasnosti i prijetnji povezanih sa postizanjem tih ciljeva.

U zavisnosti od vrste rizika, rizici se svrstavaju po kategorijama u strateške, operativne, pravne, regulatorne ili finansijske; a zatim se rangiraju u zavisnosti od vjerovatnoće dešavanja u izvjesne, moguće i male. Nakon ove dvije kategorizacije, mjeri se uticaj rizika na ukupno poslovanje kompanije.

Na osnovu gore navedenog procesa, Crnogorski Telekom pravi registar rizika koji se kvartalno revidira i izvještava menadžmentu. Registar rizika takođe sadrži i mjere upravljanja identifikovanim rizicima kao i procjenu efektivnosti takvih mjera.

Faktori finansijskog rizika

Poslovne aktivnosti izlažu Crnogorski Telekom različitim finansijskim rizicima, uključujući kreditni rizik i rizik likvidnosti.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna ugovorna strana izazvati finansijski gubitak drugoj strani, jer neće uspjeti da ispunji svoje obaveze. Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite kod banaka, i na kreditnu izloženost korisnicima.

Principi upravljanja kreditnim rizikom usaglašeni su sa politikom rizika matične kompanije. Da bi izbjegli značajnu koncentraciju kreditnog rizika, kratkoročni plasmani su plasirani u različitim bankama. Svi depoziti su investirani kod banaka sa minimalnim kreditnim rejtingom BBB+. Rukovodstvo vjeruje da je adekvatno procijenilo nadoknadivost kompanijskih depozita položenih kod banaka. Upravljanje kreditnim rizikom uključuje sastavljanje detaljnih mjesečnih izvještaja o upravljanju sredstvima koji se podnose višem rukovodstvu sa svim neophodnim podacima o gotovini i kratkoročnim plasmanima.

Kada je u pitanju izloženost kreditnom riziku od kupaca, Crnogorski Telekom nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika zahvaljujući diversifikovanoj bazi kupaca.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da preduzeće neće uspjeti da ispuni svoje obaveze vezane za finansijske obaveze.

Trezor vrši praćenje pozicija likvidnosti na mjesečnom nivou i izvještava Finansijskom direktoru jednom mjesečno. Rizik likvidnosti menadžment održava na osnovu visokog iznosa gotovine i gotovinskih ekvivalenata kao i bankarskih depozita. Dospjeće svih obaveza je manje od godinu dana.

Detaljnije o metodologiji upravljanja finansijskim rizicima i finansijskim instrumentima u Finansijskim izvještajima za 2017 godinu (Napomena 3 i 13).

Sistem internih kontrola

U Crnogorskom Telekomu razvijen je sistem internih kontrola (ICS), koji je dio korporativnog upravljanja i podrška menadžmentu. Koristi se za identifikaciju rizičnih procesa (i djelova procesa) na nivou kompanije, kao i definisanje mjera i kontrola kojima se rizici minimizuju, a sve u cilju osiguranja kvaliteta poslovnih procesa, a kao rezultat toga i kvaliteta finansijskog izvještavanja. Uz pomoć navedenog, Crnogorski Telekom je usvojio niz direktiva, procedura i pravila koji osiguravaju kvalitet poslovnih procesa uključujući i proces finansijskog izvještavanja.

Sistem internih kontrola se zasniva na tri glavna koncepta:

- „two eyes principle“ - koja podrazumijeva da svaka kontrolna tačka sadrži minimum dva nivoa odobrenja čime se rizik od neefikasnosti kontrole i eventualne zloupotrebe minimizuje.
- Vrijednosti pojedinačnih transakcija - u zavisnosti od vrijednosti se definišu potrebni nivoi internog odobrenja.
- „segregation of duties“ - odnosi se na definisanje prava u okviru sistema na način da ne smije doći do konflikta unutar definisanih prava na nivou korisnika

Na nivou kompanije su detaljno definisana pravila odobrenja i potpisivanja ugovora kroz Matricu prava potpisnika kao i pravila odobrenja narudžbenica kroz Direktivu nabavke. U dijelu finansijskog izvještavanja detaljno je definisan proces mjesečnog/godišnjeg izvještavanja, uključujući pravila, rokove i odgovorne osobe.

Crnogorski Telekom nastavlja sa praksom jačanja internih kontrola u cilju minimizacije rizika i osiguranja kvaliteta biznis procesa kao i procesa finansijskog izvještavanja. U tom smislu, značajnu ulogu u narednom periodu će imati dodatni set pravila koji se odnosi na „segregation of duties“ koncept, sa fokusom na jasno definisanje prava u procesu rada u finansijskom (OneERP) sistemu. Na ovaj način će biti obezbijedjena dodatna nezavisnost i transparentnost u radu, a procesni rizici će biti dodatno umanjeni.

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE I ENERGETSKA EFIKASNOST

Crnogorski Telekom konstantno radi na optimizaciji potrošnje energije kroz zamjenu i modernizaciju postojećih sistema napajanja, klimatizacije, optimizaciju prostora, ugradnju hibridnih sistema itd. Osim toga, Crnogorski Telekom posjeduje tri bazne stanice posljednje generacije koje koriste obnovljive izvore energije, snagu sunca i vjetra.

Tokom 2017. godine, povodom Svjetskog dana zaštite životne sredine, kompanija je podržala kampanju "Ugasi motor" čiji su organizatori Program Ujedinjenih nacija za razvoj i Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u cilju unapređenja ekološke, ekonomske i društvene odgovornosti.

„Ugasi motor“ je zajednička inicijativa da se smanje nepotrebne emisije štetnih gasova iz automobila kada vozilo nije u pokretu. Telekom se priključio kampanji informisanjem svojih korisnika o negativnim uticajima izduvnih gasova iz automobila na životnu sredinu i zdravlje kao i akcijama koje se mogu preduzeti kako bi se ublažili ti učinci. Osim toga, kompanija je tradicionalno učestvovala u globalnoj akciji "Sat za našu planetu". Kompanija konstantno promoviše korišćenje održivih rješenja među svojim korisnicima i zaposlenim poput promocije primanja računa preko e-maila, online registracije itd. Takođe, kroz konkurs „Za svako dobro“ u 2017, podržana su dva projekta iz oblasti zaštite životne sredine: „Eko Atlas“ – online platforma za evidentiranje fonda drveća u gradovima i široj okolini (sprovodi NVO Ecologic) i „Naše šume, naša briga“-kampanja o prevenciji šumskih požara (sprovodi NVO Green Home).

Praksa selektivnog odlaganja otpadnog materijala u kompaniji počela je u septembru 2013., čime je dat primjer i podstaknuta briga za radnu i životnu sredinu u skladu sa evropskim standardima u ovoj oblasti. Od 2013. godine je sakupljeno: 11 597 kg papira i kartona; 336 kg plastike; 56kg limenki, koje su predate na reciklažu. Preko 80% od svih zaposlenih Crnogorskog Telekomu ima mogućnost selektivnog odlaganja otpada.

Crnogorski Telekom vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016). U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, obavljaju se sledeće aktivnosti na obezbijeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- drugim mjerama u skladu sa zakonom.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko Crnogorski Telekom ima saznanja da određeni projekat ili poslovna aktivnost može ili će imati uticaj na životnu sredinu, dalje aktivnosti

podrazumijevaju i obezbjeđivanje saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Izjava o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja

Crnogorski Telekom u skladu sa članom 14 Zakona o računovodstvu („Službeni list Crne Gore“, br. 052/16 od 09.08.2016.) daje Izjavu o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja.

Crnogorski Telekom primjenjuje Kodeks korporativnog upravljanja Montenegroberze AD Podgorica, koji se primjenjuje od maja 2009. godine, a objavljen je na zvaničnoj web stranici Montenegroberze (www.montenegroberza.com).

Crnogorski Telekom se pridržava odredbi Kodeksa, izuzev u slučajevima u kojima primjena određenih odredbi nije praktična, a to su:

- Crnogorski Telekom nema „nezavisne“ članove Odbora direktora (član 7)
- Odbor direktora nije uradio analizu kvaliteta i efikasnosti svog rada (član 13)
- Odbor direktora nije formirao Komisiju za imenovanje (član 27)
- Odbor direktora nije formirao ostale komisije – Komisiju za strateško planiranje, Komisiju za razvoj korporativnog upravljanja i Komisiju za rješavanje sporova (član 28)
- Crnogorski Telekom nema usvojena pravila i procedure za sprječavanje i rješavanje eventualnih korporativnih sukoba (član 44)

Organi društva, sastav i ovlašćenja

Odluke u ime i za račun Crnogorskog Telekomu saglasno Zakonu o privrednim društvima, Statutu Crnogorskog Telekomu kao i ostalim internim aktima (Pravila o organizaciji i poslovanju, Opis organizacionih jedinica i Rukovodeći propis o vršenju prava potpisivanja u Crnogorskom Telekomu) donose Skupština akcionara, Odbor direktora i Izvršni direktor u skladu i u okvirima ograničenja uspostavljenim pomenutim propisima.

Društvo zastupa Izvršni direktor u granicama svojih ovlašćenja, utvrđenih Statutom i pravilima o radu Izvršnog direktora, kao i drugim internim aktima.

Ugovore, sporazume i druge dokumente kojima Društvo preuzima određene obaveze potpisuju zajedno dva potpisnika, kako je određeno internom Direktivom Crnogorskog Telekomu.

Odbor Direktora

Odbor direktora ima pet članova.

Članovi Odbora direktora mogu da se biraju iz reda akcionara Društva i zaposlenih u Društvu, kao i iz reda lica izvan Društva.

Članove Odbora direktora bira Skupština akcionara, a pravo predlaganja kandidata za članove Odbora direktora imaju i akcionari koji posjeduju najmanje 5% akcionarskog kapitala Društva.

Članovi Odbora direktora ne mogu biti zaposleni, odnosno punomoćnici u bilo kom drugom društvu iste ili srodne djelatnosti ili djelatnosti koja bi mogla biti konkurentna, kao ni preduzetnici koji obavljaju takvu djelatnost.

Članovi Odbora direktora i članovi njihovih užih porodica ne mogu sklapati nikakve komercijalne aranžmane sa Društvom.

Odbor direktora, između svojih članova, bira predsjednika Odbora.

Mandat članova Odbora direktora ističe na prvoj redovnoj godišnjoj sjednici Skupštine akcionara. Lice koje je bilo član Odbora direktora može biti ponovo birano. Broj mandata za člana Odbora direktora nije ograničen. Odbor direktora upravlja i vodi poslove Društva i vrši nadzor nad tekućim poslovanjem, koje se povjerava Izvršnom direktoru i drugim licima odgovornim za posloводство (članovi Menadžmenta).

Izvršni direktor

Izvršnog direktora, kao renomiranog stručnjaka iz oblasti telekomunikacija, ekonomije ili poslovnog upravljanja, odnosno osobe sa zavidnim iskustvom, poslovnim rasuđivanjem, visokim etičkim standardima i integritetom, bira/imenuje Odbor direktora.

Izvršni direktor imenuje se na period od tri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Izvršni direktor Društva dužan je da sprovodi odluke Odbora direktora, koje se odnose na poslovanje društva, upravljanje imovinom društva, organizaciju procesa rada društva, te je ovlašten da zaključuje ugovore i zastupa i predstavlja društvo.

Takođe obavlja i druge poslove utvrđene Statutom i odlukama Odbora direktora.

Izvršni direktor poslove iz svog djelokruga obavlja samostalno u skladu sa Statutom i Zakonom.

Menadžment Komitet

Izvršni direktor je formirao Menadžment komitet, tijelo koje ima savjetodavnu funkciju u Crnogorskom Telekomu.

U sastav Menadžment komiteta Crnogorskog Telekoma ulaze Direktori sektora u Crnogorskom Telekomu.

Mandat članova Menadžment komiteta je povezan sa funkcijom koju obavljaju u Društvu.

Menadžment Komitet čine:

- Direktor sektora korporativnih i pravnih poslova
- Direktor sektora finansija
- Direktor sektora tehnike
- Direktor sektora za ljudske resurse
- Direktor sektora za rezidencijalne korisnike
- Direktor sektora za poslovne korisnike
- Direktor sektora za korisničko iskustvo

Unutrašnji nadzor i upravljanje rizicima

Revizorski Komitet, saradnja sa internom i eksternom revizijom

Revizorski komitet, kao komitet ustanovljen od strane Odbora direktora, sastoji se od najmanje 3 (tri), odnosno najviše 5 (pet) članova. Samo članovi Odbora direktora koji nemaju izvršnu funkciju (članovi Odbora direktora koji nisu zaposleni u kompaniji), i/ili druge nezavisne i kompetentne osobe mogu biti primljeni u članstvo Revizorskog komiteta.

Primarna uloga Revizorskog komiteta jeste podrška Odboru direktora u ispunjavanju njegovih odgovornosti. Revizorski komitet naročito:

- Nadzire i pruža savjetodavnu podršku u domenu kvaliteta i revizija koje se sprovode i servisa koje pružaju kako interni tako i eksterni revizori Kompanije
- Utvrđuje adekvatnost rizika kod upravljanja Kompanijom, sprovodi kontrolu procesa korporativnog upravljanja, i
- Vršiti pregled finansijskih izvještaja Kompanije, prije njihovog usvajanja od Odbora direktora i prezentacije istog Skupštini akcionara Kompanije.

Revizorski komitet ima sljedeće dužnosti i obaveze vezano za izvještavanje, aktivnosti interne kontrole i revizije u Kompaniji:

Finansijsko izvještavanje

- razmatra računovodstvena pitanja te posmatra njihov uticaj na finansijske izvještaje,
- zajedno sa menadžmentom Kompanije i eksternim revizorima razmatra rezultate revizije (uključujući eventualne poteškoce, primjerenost značajnih usklađivanja eksterne revizije, sposobnost Kompanije za nastavak rada po načelu trajnosti poslovanja, usklađenost Kompanije sa odgovarajućim crnogorskim i međunarodnim računovodstvenim standardima, mišljenjima regulatornih tijela i revizorskim standardima),
- razmatra na koji način menadžment Kompanije izrađuje finansijske izvještaje, te prirodu i obim uključivanja internih i eksternih revizora,
- zajedno s menadžmentom Kompanije i eksternim revizorima razmatra finansijske izvještaje prije njihovog dostavljanja regulatornim tijelima, te ocjenjuje jesu li ona potpuna i konzistentna sa informacijama koje su poznate članovima Revizorskog Komiteta.

Upravljanje rizikom i interna kontrola

- razmatra adekvatnost i efektivnost internih kontrola u Kompaniji, uključujući tehnološku sigurnost i kontrolu,
- ocjenjuje procese usvojene od strane Kompanije za identifikaciju najznačajnijih rizika kojima bi Kompanija mogla biti izložena, te utvrđuje da li su odgovarajući sistemi kontrole adekvatni i efektivni (uključujući kontrolne procese i pokrivenost osiguranjem),
- razmatra i ispituje obim pregleda internih i eksternih revizora i poslovnih rizika od strane interne i eksterne revizije, te pribavlja izvještaje o bitnim nalazima i preporukama zajedno sa odgovorima i aktivnostima od strane menadžmenta Kompanije vezanim za te nalaze i preporuke,
- razmatra, zajedno sa menadžmentom Kompanije kao i sa internim i eksternim revizorima, protivpravne radnje, prevare, nedostatke u internim kontrolama i procesu upravljanja rizikom,
- nadgleda procedure za povjerljivo primanje, zadržavanje i tretiranje pritužbi koje se odnose na pitanja računovodstva, interne kontrole i revizije,
- ispituje i analizira redovne izvještaje o prevarnom postupanju i izvještaje „zviždača“.

Interna revizija

- razmatra zajedno sa menadžmentom Kompanije i ekspertom za Internu reviziju
 - o plan za reviziju (te bilo koje izmjene tog plana),
 - o izvršene aktivnosti koje se odnose na ključne nalaze,
- osigurava da ne postoje neopravdane restrikcije ili ograničenja za aktivnosti interne revizije,
- održava redovne sastanke, posebno sa ekspertom za Internu reviziju kako bi se raspravila pitanja za koje Revizorski komitet ili interna revizija smatraju da bi ih trebalo zasebno raspraviti
- ispituje nivo koordinacije aktivnosti internih i eksternih revizora kako bi se osiguralo potpuno pokrivanje, smanjio suvišan rad i efikasno koristili revizorski resursi.

Eksterna revizija

- ispituje predloženi obim i pristup revizije od strane eksternih revizora (uključujući koordinaciju rada eksterne revizije s internom revizijom) kako bi se osigurao efektivni fokus na kritična područja poslovnog rizika,
- ispituje rad eksternih revizora te Odboru direktora daje preporuke za imenovanje revizora, zadržavanje postojećih revizora ili otkazivanje usluga eksternim revizorima,
- ispituje i potvrđuje nezavisnost eksternih revizora pribavljanjem izjava od strane revizora o odnosima između revizora i Kompanije, uključujući i usluge koje se ne odnose na reviziju, te raspravlja o odnosu s revizorima,
- ispituje zapošljavanje zaposlenih na višim pozicijama u sektoru finansija iz revizorskih kompanija od strane Kompanije, te preporučene politike za sprječavanje sukoba interesa,
- ispituje rezultate i ključne nalaze eksterne revizije (npr. Izveštaje revizora menadžmentu Kompanije /management letter/) i odgovor menadžmenta na njih,
- osigurava redovnu rotaciju glavnog partnera za reviziju i razmatra da li bi, radi osiguranja trajne nezavisnosti revizora, trebala postojati i redovna rotacija same revizorske kompanije.

Vlasnička struktura kapitala

Na dan 31. decembar 2017. godine strukturu vlasničkog kapitala su činili:

- M-tele doo kao većinski vlasnik sa vlasničkim udjelom od 76.5283% ukupnog broja akcija (M-tele je u stopostotnom vlasništvu Hrvatskog Telekom dd, čiji je većinski vlasnik Deutsche Telekom Europe B.V. sa vlasničkim udjelom od 51%)
- Zbirni kastodi račun 1 Erste banke sa vlasničkim udjelom od 4.0026% ukupnog broja akcija
- Zbirni kastodi račun 1 Crnogorske Komercijalne banke sa vlasničkim udjelom od 1.5381% ukupnog broja akcija
- Podravska banka dd sa vlasničkim udjelom od 1.1015% ukupnog broja akcija
- Preostalih 16.8295% od ukupnog broja akcija je u vlasništvu ostalih pravnih i fizičkih lica od kojih nijedno ne posjeduje više od 1% ukupnog broja akcija

Sprječavanje korupcije

Kao dio Deutsche Telekom grupe Crnogorski Telekom posvećen je prevenciji svih oblika korupcije, te poštuje skup pravila čiji je cilj da spriječi te pojave. Upravljanje sistemom usklađenosti počiva na principima koji su uspostavljeni širom cijele DT grupe:

- Procjena rizika za usklađenost poslovanja
- Obuke i komunikacija
- Interna pravila, politike i regulativa

Usklađenost sa etičkim principima u osnovi poslovanja

Poslovanje Crnogorskog Telekom je zasnovano na integritetu, poštovanju i usklađenosti sa zakonima. Usklađenost poslovanja obuhvata poštovanje zakona, kompanijskih internih politika i etičkih principa.

Unaprjeđenje kulture usklađenosti i poznavanje principa kod zaposlenih podstiče se pomoću obuka, komunikacije i dijeljenja informacija. Dodatno, zaposleni mogu tražiti savjet i odgovore na konkretna pitanja putem konsultativnih usluga "Ask me!"

Crnogorski Telekom koristi portal za prijave koji je uspostavio Deutsche Telekom. Ovako dobijene informacije se tretiraju sa strogom povjerljivošću, a detaljniju istragu sprovode posebno obučeni zaposleni. Sigurnost i transparentnost poslovnih procesa je obezbjeđena i putem redovnih revizija.

